

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ**

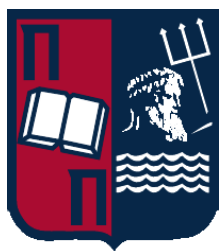

ΔΜΠΣ ΣΤΗ ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**Επενδύσεις στη Βιοοικονομία, με εφαρμογή σε
θέματα ενέργειας και τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία**

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΑΚΡΑΤΣΑ

Πειραιάς, Φεβρουάριος 2020

**UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS**

**NATIONAL AND KAPODISTRIAN
UNIVERSITY OF ATHENS
DEPARTMENT OF BIOLOGY**

M.Sc. in Bioeconomics

**Investments in Bioeconomy applied in the field of
Energy Efficiency and Financial Tools**

By

ANGELIKI BAKRATSA

Piraeus, Greece, February 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η μεταπτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Βιοοικονομίας του Πανεπιστημίου του Πειραιά υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Σωτήρη Καρκάκου με θέμα «Επενδύσεις στη Βιοοικονομία, με εφαρμογή σε θέματα ενέργειας και τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία».

Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Καθηγητή κ. Καρκαλάκο για τη βοήθεια που μου παρείχε κατά τη συγγραφή της παρούσας εργασίας, τις διορθώσεις του και τις συμβουλές του για την ολοκλήρωση της.

Ακόμα θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής , και .

Επιπλέον, ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ χρωστάω στον διευθυντή μου και καθηγητή κ. Χρυσοβαλάντη Σφυράκη, για τη βοήθεια, τις συμβουλές και τη στήριξη που μου προσέφερε απλόχερα, από την αρχή του μεταπτυχιακού προγράμματος έως και το τέλος του.

Τέλος, θα πρέπει να πω το μεγαλύτερο ευχαριστώ στην οικογένεια μου, η οποία με στήριξε με κάθε τρόπο.

Περίληψη (στην Ελληνική)

Μεταπτυχιακή εργασία της Αγγελικής Μπακρατσά, για το Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Βιοοικονομία», με τίτλο «Επενδύσεις στη Βιοοικονομία, με εφαρμογή στην ενέργεια, και Χρηματοδοτικά εργαλεία», με επιβλέπων τον καθηγητή κ. Σωτήρη Καρκαλάκο.

Στην εργασία αυτή επέλεξα να παρουσιάσω ένα θέμα, το οποίο έχει άμεσο ενδιαφέρον για την ενίσχυση και την ανάπτυξη της Ελληνική οικονομίας.

Αρχικά θα παρουσιάσω τις έννοιες της βιοοικονομίας, της πράσινης ανάπτυξης και της μπλε οικονομίας, όρους που έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούνται ευρέως τα τελευταία χρόνια από δημόσιους λειτουργούς και δημοσιογράφους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, και χρειάζονται αποσαφήνιση και διαχωρισμό, αλλά θα δούμε και τον τρόπο που σχετίζονται. Θα εξετάσουμε το πλαίσιο καθιέρωσης στρατηγικής της βιοοικονομίας σε εθνικό επίπεδο, τη σχέση της Ελλάδας σε σχέση με την πράσινη και μπλε οικονομία και τις ευκαιρίες που δίνουν στη χώρα μας οι τομείς αυτοί για αύξηση των επενδύσεων και κατά συνέπεια του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας.

Η αναγκαιότητα των ίσων ευκαιριών κυρίως μεταξύ βορά και νότου, έκανε την ΕΕ να θεσμοθετήσει μια σειρά Πλαισίων Στήριξης προς τις αδύναμες οικονομίες όπως την Ελληνική. Θα εξετάσουμε την επίδραση των Πλαισίων Στήριξης στην Ελληνική οικονομία. Θα παρουσιάσουμε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα στήριξης της ελληνικής οικονομίας σε θέματα πράσινης ανάπτυξης και το βαθμό συνεισφοράς και αποτελεσματικότητας τους. Τέλος, θα δούμε τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων προς τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες, αναφορικά με την πράσινη χρηματοδότηση, το βαθμό ικανοποίησης τους από την προσφορά των χρηματοδοτικών εργαλείων, και το βαθμό ευαισθητοποίησης καθώς και ενημέρωσης, των πολιτών σε οικολογικά ζητήματα.

Abstract (in English)

Angeliki Bakratsa's postgraduate thesis, for the Interdisciplinary Postgraduate Degree Program "Bioeconomy", entitled "Investments in Bioeconomy applied in the field of Energy Efficiency, and Financial Tools", supervised by Professor Sotiris Karkalakos.

In this paper, I have chosen to present an issue, which has direct relevance to the strengthening and development of the Greek economy.

First, I will develop the concepts of bioeconomy, green growth and the blue economy, terms, that have been widely used in last decade years, by public officials and journalists in the media, and need clarification and separation, but we will also see what is the relation between the terms. Followed by that, I will look at the framework for establishing a bioeconomic strategy at national level, Greece's relationship with the green and blue economy, and the opportunities that these sectors give to our country to increase investment and thus the country's per capita income.

The need for equal opportunities, mainly between the north and the south, led the EU to establish a series of Support Frameworks for weak economies such as the Greek one. We will examine the impact of the Support Framework on the Greek economy. We will present co-financed programs to support the Greek economy in terms of green growth and their contribution and effectiveness. Finally, we will look at the results of the questionnaires to businesses and individuals on green financing, their satisfaction with the financial tools offered, and the level of consciousness and awareness of environmental issues.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η σημασία της Κυκλικής Οικονομίας.....	4
1.1 Πράσινη Ανάπτυξη.....	4
1.2 Εισαγωγή στη Βιοοικονομία	7
1.3 Κοινωνική αποδοχή της Βιοοικονομίας	8
1.4 Καθιέρωση στρατηγικής για την Βιοοικονομία σε εθνικό επίπεδο.....	9
1.5 Μπλε Οικονομία.....	11
1.6 Η Ελλάδα σε σχέση με την Μπλε Οικονομία.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Διεθνείς Συμβάσεις.....	14
2.2 Πρωτόκολλο του Κιότο	15
2.3 Η συνθήκη των Παρισίων	17
2.3 Σύγκριση του πρωτοκόλλου του Κιότο με την Συνθήκη των Παρισίων.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πράσινες Επενδύσεις	21
3.1 Τι ευκαιρίες δίνει η πράσινη ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	21
3.2 ΣΑΜΣΟ : Ένα ενεργειακά αυτόνομο νησί.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Προβλήματα Χρηματοδότησης Business plan στην Βιοοικονομία	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προτάσεις Περιβαλλοντικών Οργανώσεων	33
5.1. Η πρόταση της Greenpeace για ένα πράσινο κοινωνικό τιμολόγιο.....	34
5.2. Ενεργειακές Κοινότητες	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Εθνικές κατευθύνσεις.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Ευρωπαϊκές Κατευθύνσεις – Χρηματοδοτικά Εργαλεία	45
7.1 Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).....	46
7.1.1 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	46
7.1.2 Ταμείο Συνοχής (ΤΣ).....	47
7.1.3 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).....	47
7.1.4 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).....	47
7.1.5 Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).....	47
7.2. Άλλα Ταμεία της Ε.Ε.	48
7.2.1 COSME	48
7.2.2 Ορίζοντας 2020 (Horizon 2020).....	48
7.2.2.1 SME instrument.....	49
7.2.3 Seal of Excellence	50
7.2.4 Πρόγραμμα Life+	51
7.2.5 Greece - Business Development, Innovation and SMEs	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ).....	53

8.1 Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ).....	56
8.1.1 Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II)	56
8.1.2 Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ενεργειακών Κοινοτήτων.....	58
8.1.3 Ταμείο Επιχειρηματικών Συμμετοχών (EquiFund).....	59
8.1.4 Εξοικονόμηση ενέργειας στον κτιριακό τομέα (ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΚΑΤ’ ΟΙΚΟΝ).....	60
8.1.5 Ερευνά – Δημιουργώ - Καινοτομώ.....	61
8.1.6 Αποτελέσματα Ενεργοποίησης ΕΠΑΝΕΚ	63
8.2 Πράσινο Ταμείο (πρώην ΕΤΕΡΠΣ)	64
8.3 Άλλα προγράμματα ΕΣΠΑ	65
8.3.1 Μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων και συστήματα χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων στα νησιά της Περιφέρειας Θεσσαλίας	65
8.3.2 Επενδύσεις στη διαχείριση λυμάτων στην Περιφέρεια Ηπείρου.....	65
8.3.3 Επενδύσεις στην Ανάπτυξη Δασικών Περιοχών και στην Βελτίωση της Βιωσιμότητας των Δασών	66
8.3.4 Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη	67
8.3.5 Innovation Cluster	68
8.3.6 Αποτελέσματα απορρόφησης ΕΣΠΑ 2014-2020	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Αναπτυξιακός Νόμος	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Καταγραφή των αναγκών της Κοινωνίας και των Επιχειρήσεων – Προτάσεις.....	77
10.1. Ερωτηματολόγιο Επιχειρήσεων	77
10.1.1 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου επιχειρήσεων	77
10.1.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου	84
10.2 Ερωτηματολόγιο Ιδιωτών.....	87
10.2.1 Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου	87
10.2.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου - Συμπεράσματα	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: Συμπεράσματα.....	95
Βιβλιογραφία.....	98
Παράρτημα Α.....	102
Ερωτηματολόγιο Πράσινη Χρηματοδότηση	102
Παράρτημα Β.....	103
Ερωτηματολόγιο Ιδιωτών	103

Διαγράμματα

Διάγραμμα 4.1 Απεικόνιση του βαθμού δυσκολίας για επιχειρηματικότητα το 2019.....	26
Διάγραμμα 4.2 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων στην Ε.Ε. που αναζητούν τραπεζική χρηματοδότηση για το 2007 και 2010.....	27
Διάγραμμα 4.3 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων στην Ε.Ε. που αναζητούν κεφαλαιουχική χρηματοδότηση για το 2007 και 2010.....	28
Διάγραμμα.4.4 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων που αναζητούν χρηματοδότηση εκτός τραπεζικού δανείου και κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης το 2007 και 2010.....	29
Διάγραμμα 4.5 Απεικόνιση των αιτιών της αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης το 2010.....	30

Πίνακες

Πίνακας4.1 Απεικόνιση των αιτιών της αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης	31
Πίνακας 4.2 Απεικόνιση αιτιών αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης τραπεζικού δανεισμού το 2010.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η σημασία της Κυκλικής Οικονομίας

1.1 Πράσινη Ανάπτυξη

Ως «**πράσινη ανάπτυξη**» μεταφράζεται στα ελληνικά ο όρος «green growth», ενώ ως «αιεφόρος (ή βιώσιμη ή διατηρήσιμη) ανάπτυξη» μεταφράζεται ο όρος «sustainable development». Συνεπώς, είναι χρήσιμη μια πρώτη αποσαφήνιση των εννοιών «growth» και «development», με βάση κατ'αρχάς την οικονομική τους διάσταση. Ο όρος «economic growth», ο οποίος αποδίδεται στα ελληνικά ως «οικονομική μεγέθυνση», εκφράζει απλά τη διαχρονική διεύρυνση της παραγωγής ή τη διαχρονική αύξηση του πραγματικού προϊόντος της οικονομίας και του εισοδήματος που δημιουργεί. Δεδομένου μάλιστα ότι το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) αποτελεί το μέτρο της συνολικής παραγωγής, ο όρος «οικονομική μεγέθυνση» μπορεί να οριστεί ως ο ρυθμός αύξησης του συνολικού ή του κατά κεφαλή πραγματικού ΑΕΠ. Ο όρος «economic development», ο οποίος αποδίδεται στα ελληνικά ως «οικονομική ανάπτυξη», έχει ευρύτερο περιεχόμενο και εκφράζει την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας. Η οικονομική μεγέθυνση είναι λοιπόν αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία αντανακλά τους αγώνες της ανθρωπότητας διαχρονικά να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσής της. Η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (United Nations Conference on Environment and Development), που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο το 1992, υιοθέτησε τη «Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη» (Rio Declaration on Environment and Development) και όρισε τη βιώσιμη ανάπτυξη ως εκείνη την ανάπτυξη «που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενεάς χωρίς να κάνει συμβιβασμούς ως προς την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους». Στη διάσκεψη αυτή, η βιώσιμη ανάπτυξη προβλήθηκε ως παγκόσμιο ιδεώδες και ως βασική έννοια που ενσωμάτωνε τρεις συνιστώσες: την κοινωνική, την οικονομική και την περιβαλλοντική. Επίσης, διαμορφώθηκε ένας μεγάλος αριθμός δεικτών βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίοι διακρίθηκαν σε τέσσερις ομάδες: οικονομικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς και θεσμικούς. Παράλληλα αναγνωρίστηκε ότι η οικονομική διάσταση της ανάπτυξης είναι το «μέσο» για την κοινωνική ανάπτυξη που είναι ο «σκοπός» της βιώσιμης ανάπτυξης, ενώ η

περιβαλλοντική διάσταση της ανάπτυξης είναι η «βάση» της βιώσιμης ανάπτυξης. Η αειφόρος ανάπτυξη ή βιώσιμη ανάπτυξη αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα. Γνώμονας της αειφορίας είναι η μέγιστη δυνατή απολαβή αγαθών από το περιβάλλον, χωρίς όμως να διακόπτεται η φυσική παραγωγή αυτών των προϊόντων σε ικανοποιητική ποσότητα και στο μέλλον. Η βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει ανάπτυξη των παραγωγικών δομών της οικονομίας παράλληλα με τη δημιουργία υποδομών για μία ευαίσθητη στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και στα οικολογικά προβλήματα. Η βιωσιμότητα υπονοεί ότι οι φυσικοί πόροι υφίστανται εκμετάλλευση με ρυθμό μικρότερο από αυτόν με τον οποίο ανανεώνονται. Η **αειφόρος ανάπτυξη - ή βιώσιμη ανάπτυξη** - μπορεί να περιγραφεί σαν μία θεωρία «επανεπωμάτωσης του ανθρώπου στη φύση» και ακολουθεί έναν αιώνα όπου επικράτησε η αντίληψη ότι η οικονομική πρόοδος επιτυγχάνεται μόνο μέσα από την έντονη βιομηχανοποίηση, το εμπόριο και την αστικοποίηση. Η τεχνολογία, πλέον, καλείται να επικεντρωθεί στην περιβαλλοντική βελτίωση μέσα από «καθαρότερες» παραγωγικές διαδικασίες, καθώς και «καθαρότερη» κατανάλωση από τον τελικό χρήστη των παραγόμενων από αυτές προϊόντων. Η προσέγγιση του όρου «πράσινη μεγέθυνση» υιοθετήθηκε αρχικά σε επίπεδο διεθνών οργανισμών από την 5η Διπλωματική Διάσκεψη για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στην Ασία και τον Ειρηνικό, του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών, που πραγματοποιήθηκε στη Σεούλ το Μάρτιο του 2005. Η Διάσκεψη αναγνώρισε ότι η περιοχή της Ασίας και ο Ειρηνικός γνωρίζουν τις τελευταίες δεκαετίες τους υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης μέσω της έντονης εκβιομηχάνισής τους, με αποτέλεσμα να αποτελούν σοβαρότατη πρόκληση όσον αφορά την περιβαλλοντική ισορροπία της περιοχής. Παράλληλα θεωρούσε ότι μόνο διαμέσου της οικονομικής μεγέθυνσης θα μπορούσε να εξαλειφθεί η φτώχεια στη συγκεκριμένη περιοχή. Έτσι, το σημαντικότερο ζητούμενο για την περιοχή κατά τη Διάσκεψη ήταν η επιδίωξη της οικονομικής μεγέθυνσης να γίνεται με ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο, χωρίς να ασκούνται υπερβολικές πιέσεις στην περιβαλλοντική ικανότητα των χωρών, ώστε να διακινδυνεύεται η περιβαλλοντική τους βιωσιμότητα. Με σκοπό την αποφυγή των σφαλμάτων του παραδοσιακού προτύπου της μη βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης που οι χώρες μέλη της περιοχής ακολουθούσαν στο παρελθόν, η οποία περιγράφεται συνοπτικά με τη ρήση «πρώτα διεύρυνση, αργότερα καθαρισμός» («grow first, clean up later»), διακηρυσσόταν από

τη Διάσκεψη ότι ένα από τα πλέον επιτακτικά ζητούμενα της περιοχής ήταν η διερεύνηση ενός προτύπου περιβαλλοντικά βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης (environmentally sustainable economic growth), την οποία η σχετική Διυπουργική Διακήρυξη αποκαλούσε «πράσινη μεγέθυνση» («green growth»). Η πράσινη μεγέθυνση είναι λογικό ότι δύναται να επιφέρει μια αμοιβαία επωφελή λύση (win-win solution) για το περιβάλλον και την οικονομία, με τους εξής τρόπους:

1. περιορίζοντας τις περιβαλλοντικές πιέσεις που προκαλεί η οικονομική μεγέθυνση,
2. βελτιώνοντας τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των ενδιαφερομένων κρατών, και
3. προάγοντας την ανάπτυξη περιβαλλοντικά αποδεκτών τεχνολογιών.

Η έννοια λοιπόν της πράσινης μεγέθυνσης αναπτύχθηκε αρχικά σε μια περιοχή του κόσμου, μεγάλο μέρος της οποίας μετά το 1965, γνώρισε τόσο υψηλούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης που δεν έχει γνωρίσει μέχρι σήμερα καμιά άλλη περιοχή της γης. Οι χώρες αυτές θεωρούνταν από ερευνητές και διεθνείς οργανισμούς, για μια μακρά χρονική περίοδο, ως χώρες «θαύματα» της Ανατολικής Ασίας, καθώς κατάφεραν να αποκτήσουν μία εξαιρετική οικονομική μεγέθυνση, βασισμένη ωστόσο, στην χωρίς περιορισμούς εκβιομηχάνισή τους και εξαγωγή των προϊόντων τους. Οι πολιτικές αυτές όμως είχαν ένα τεράστιο κόστος. Οι ίδιες αυτές χώρες αναγνωρίζουν ότι βάζουν σε κίνδυνο την περιβαλλοντική βιωσιμότητά τους, και είναι αναγκασμένες πλέον να εγκαταλείψουν τα παραδοσιακά πρότυπα οικονομικής μεγέθυνσης στρεφόμενες σε πρότυπα περιβαλλοντικά βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης. Στη συνέχεια, και ως προσπάθεια εξόδου από την χρηματοοικονομική κρίση της περιόδου 2007- 2008, η «πράσινη μεγέθυνση» υιοθετήθηκε από τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2009, το Συμβούλιο των Υπουργών των 30 χωρών μελών του ΟΟΣΑ (στον οποίο σημειώνεται ότι συμμετέχουν και οι περισσότερο οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ιαπωνία, η Γερμανία, η Γαλλία και ο Καναδάς) υπέγραψε τη «Διακήρυξη της Πράσινης Μεγέθυνσης» (Declaration on Green Growth) θεωρώντας ότι η προσπάθεια ανάκαμψης από την κρίση απαιτούσε μια στρατηγική οικονομικής μεγέθυνσης διαφορετική από εκείνην που οι χώρες αυτές ακολουθούσαν στο παρελθόν. Οι παραπάνω χώρες διακήρυτταν ότι θα ενίσχυναν τις προσπάθειές τους να εφαρμόσουν στρατηγικές πράσινης μεγέθυνσης, αναγνωρίζοντας ότι η οι έννοιες «πράσινη» (green) και «μεγέθυνση» (growth) μπορούν να είναι συμπορευόμενες και όχι

αντίθετες. Διακήρυτταν επιπλέον ότι θα ενθάρρυναν τις «πράσινες» επενδύσεις και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων.

Τι χρειάζεται να γίνει;

Αποσύνδεση

Χρειάζεται να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την περιβαλλοντική επιβάρυνση. Αναγκαία είναι η εξεύρεση τρόπων περιορισμού κατανάλωσης αγαθών προκειμένου η χρήση των φυσικών πόρων να συντηρείται σε λογικό (βιώσιμο) επίπεδο. Σε αυτό θα βοηθήσουν οι «καθαρότερες» τεχνολογίες παραγωγής. Αποδοτικότερες τεχνολογίες θα επιτύχουν χαμηλότερες εισροές υλικών και ενέργειας και χαμηλότερες εκροές ρύπων. Έτσι, θα οδηγηθούμε στην εξοικονόμηση. Η εφαρμογή νέων μεθόδων καθαρότερης παραγωγής, ανακύκλωσης αποβλήτων και αντιρρυπαντικής τεχνολογίας μπορούν να δημιουργήσουν και πολλές νέες θέσεις εργασίας (οικονομική ανάπτυξη - κοινωνική ευημερία). Ωστόσο, η πράσινη φορολογική πολιτική συναντά πολλές αντιδράσεις, διότι εκφράζονται φόβοι ότι θα αυξηθεί το κόστος και θα μειωθεί η ανταγωνιστικότητα, εφ'όσον δεν θα πραγματοποιηθούν παρόμοια βήματα από όλους τους ανταγωνιστές στον διεθνή χώρο. Για αυτό τον λόγο είναι σημαντικό να διαμορφωθεί μια ενιαία και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική με νομοθετική, διοικητική και οικονομική διάσταση, από το κράτος και τους διακρατικούς οργανισμούς. Η προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος με μόνους τους μηχανισμούς της αγοράς είναι ουτοπία.

1.2 Εισαγωγή στη Βιοοικονομία

Ο πλανήτης μας αποτελεί ένα κλειστό σύστημα, όπου οτιδήποτε καταναλώνεται πρέπει να παράγεται με το λιγότερο δυνατό υλικό και ενεργειακό κόστος, με μια κυκλική διαδικασία, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η συσσώρευση απορριμάτων κάθε είδους. Ως Βιοοικονομία νοείται η μακροπρόθεσμη μετάβαση από την εποχή των καυσίμων ορυκτής προέλευσης, που ξεκίνησε πριν από περίπου 200 χρόνια, σε μια παγκόσμια οικονομία που βασίζεται σε ανανεώσιμες πρώτες ύλες (και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Πρόγραμμα της Βιοοικονομίας είναι η τεχνολογικά εφικτή προσαρμογή της ανθρώπινης οικονομίας στους κύκλους της φύσης, στις ροές των

υλικών μέσα στη φύση και στις οργανωτικές αρχές της. Η Βιοοικονομία εμφανίζεται ως μια ιδανική προσέγγιση για την υλοποίηση των βασικών αρχών της πράσινης ανάπτυξης. Είναι προφανές ότι έτσι προσφέρεται η ευκαιρία για οικονομική ανάπτυξη σε αρμονία με την προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος. Η αειφόρος ανάπτυξη στον πλανήτη μας πρέπει να περιλαμβάνει οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Το άνοιγμα νέων πράσινων αγορών, η επινόηση οικολογικών καινοτομιών και διαχείριση της παροχής υπηρεσιών για το οικοσύστημα αποτελούν το κατάλληλο πλαίσιο για να δημιουργηθούν νέοι τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας, έτσι ώστε να διευκολυνθούν ταυτόχρονα η ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος.

1.3 Κοινωνική αποδοχή της Βιοοικονομίας

Μελέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2008, ανέδειξε ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν ότι το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος πολύ σημαντικό. Έχει παρατηρηθεί στην κοινωνία έντονη περιβαλλοντική συνείδηση από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι παρά την αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, στην ελληνική πραγματικότητα δεν έχουμε δει ιδιαίτερα αποτελέσματα ανάπτυξης επενδύσεων στη βιοοικονομία. Ομολογουμένως, η χρηματοδότηση κινείται προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, ωστόσο, υπάρχουν πολλοί περιορισμοί, όπως θα αναλύσουμε και παρακάτω, οι οποίοι δεν έχουν επιτρέψει μέχρι στιγμής την ανάδειξη δυναμικών αποτελεσμάτων στο επιχειρείν της Ελλάδας. Οι νέες δομές δημιουργίας βιοοικονομικής αξίας θα εδραιωθούν μόνο αν είναι οικονομικά ανταγωνιστικές με τα συμβατικά συστήματα παραγωγής που βασίζονται στο πετρέλαιο. Για να καταστούν ανταγωνιστικά τα βιολογικά συστήματα παραγωγής θα πρέπει η τιμή των πρώτων υλών να είναι ανταγωνιστική. Συνεπώς, υπάρχει σχέση μεταξύ της εξέλιξης των τιμών του αργού πετρελαίου και της τιμής των βιολογικών πρώτων υλών. Η χαμηλή τιμή του πετρελαίου εμποδίζει επί του παρόντος την ανάπτυξη βιολογικών αλυσίδων αξίας. Ωστόσο, οι επενδύσεις είναι απαραίτητες και οι επενδυτικές στρατηγικές είναι υψίστης σημασίας για να μπορέσουν καινοτομικές, οικονομικά αποδοτικές βιοοικονομικές διαδικασίες παραγωγής αξίας να συμβάλλουν στη διαδικασία μετασχηματισμού. Εδώ είναι δυνατό να παρέμβει η πολιτική με ελεγχόμενο τρόπο. Από τη μια πλευρά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η βιοπαραγωγική διαδικασία, για

παράδειγμα μέσω φορολογικών μειώσεων ή και απαλλαγών για να δημιουργήσει νέα κίνητρα για επενδύσεις. Εκτός από τον καθορισμό τέτοιων πλαισίων, η πολιτική μπορεί να εντείνει τη βιοοικονομική έρευνα μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων είτε σε θεματικά έργα, είτε μέσω δικτύων και συμπλεγμάτων εταιρικών σχέσεων. Επιπλέον, η εναρμόνιση των διεθνών προτύπων παραγωγής για βιολογικά προϊόντα έχει ιδιαίτερο νόημα, καθώς βοηθούν στην αύξηση της κατανόησης και αποδοχής των βιολογικών προϊόντων εκ μέρους των καταναλωτών.

1.4 Καθιέρωση στρατηγικής για την Βιοοικονομία σε εθνικό επίπεδο

Περισσότερες από 60 χώρες έχουν ήδη αναπτύξει το υπόβαθρο για τη μελέτη των βιοοικονομικών αρχών και εθνικών βιοοικονομικών στρατηγικών. Πουθενά η βιοοικονομία δεν δημιουργείται από το μηδέν αλλά διαθέτει σημεία εκκίνησης, τα οποία εξαρτώνται από τη φύση των πρώτων υλών, την οικονομική εξειδίκευση, το αναπτυξιακό επίπεδο και την ιστορική, πολιτική και οικονομική διαδρομή της αντίστοιχης χώρας. Θα μπορούσε κανείς από οικονομικής πλευράς να διαχωρίσει τις διαφορετικές εθνικές θέσεις, τα κίνητρα και τις βιοοικονομικές στρατηγικές σε τέσσερις κατηγορίες ανάλογα με τα εάν:

- Υπάρχει σημαντική έλλειψη τροφής σε μια χώρα
- Μια χώρα έχει ένα ευρύ και σχεδόν ανεξάντλητο φάσμα πόρων που δεν το έχει εκμεταλλευτεί ακόμη επαρκώς
- Μια χώρα διαθέτει διαφορετικές και μεγάλες βιομηχανίες που βασίζονται σε επαρκείς πρώτες ύλες
- Μια χώρα που έχει εξελιχθεί τόσο καλά τις τελευταίες δεκαετίες και βρίσκεται στα πρόθυρα της εκβιομηχάνισης της ή είναι ήδη στο όριο αυτό, διαθέτει πολλούς φυσικούς πόρους καθώς και σημαντικές δυνατότητες υψηλής τεχνολογίας

Ωστόσο, τα διαφορετικά σημεία έναρξης των εθνικών βιοοικονομικών στρατηγικών δεν πρέπει να παρακάμπτουν το γεγονός ότι όλοι οι στόχοι που επιδιώκονται σε εθνικό επίπεδο πρέπει τελικά να καθοδηγούνται από το γενικό παγκόσμιο στόχο της βιωσιμότητας.

Ένα κράτος, μια περιφέρεια, ένας δήμος για να αναπτύξει τη στρατηγική του θα πρέπει να κατανοήσει σε τι υστερεί και σε τι πλεονεκτεί έναντι των άλλων κρατών, περιφερειών, δήμων και να δημιουργήσει ένα σχέδιο, βάσει του οποίου θα καταφέρει να πετύχει τη βιωσιμότητα.

Πέντε είναι οι ακρογωνιαίοι λίθοι, απαραίτητοι για τη δημιουργία μιας βιώσιμης οικονομίας:

1. Η ενθάρρυνση της εφαρμογής, σε παγκόσμιο επίπεδο, δημοκρατικών θεσμών βασιζόμενων στην ειρήνη, την ασφάλεια, την ελευθερία και την προάσπιση της σταθερότητας των θεσμών αυτών. Όπως στα οικονομικά μοντέλα, έτσι για το καθολικό αυτό ζήτημα, το θεσμικό πλαίσιο παίζει κυρίαρχο ρόλο στην ανάπτυξη της κοινωνίας, και είναι ερευνητικά αποδεδειγμένο ότι σε κράτη με δημοκρατικό πολίτευμα, σωστή λειτουργικά δικαιοσύνη, και με φιλειρηνικές διαθέσεις και πολιτικές, παρατηρείται υψηλότερη και ταχύτερη ανάπτυξη.
2. Η εκπαίδευση των πολιτών και η ευαισθητοποίηση τους στα θέματα που άπτονται της βιοοικονομίας καθίσταται πρωταρχικής σημασίας και μπορεί να αποτελέσει την εκκινήτηριο βάση για μια καθολική ποιοτική αλλαγή. Δεν είναι τυχαίο ότι το 1992 στην Παγκόσμια Διάσκεψη στο Ρίο, αναγνωρίστηκε η εκπαίδευση ως προϋπόθεση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, και το 2003 υιοθετήθηκαν στρατηγικές εκπαίδευσης από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Παιδείας 55 χωρών. Διότι, οποιεσδήποτε εθνικές ή/και διεθνικές πολιτικές απαιτηθεί να εφαρμοστούν, το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοτικότητας τους θα το επιτύχουν οι κοινωνίες με συνειδητοποιημένους και ευαισθητοποιημένους κοινωνικά (γιατί τα θέματα της βιοοικονομίας, είναι σε τελική ανάλυση κοινωνικά θέματα) πολίτες. Επιπλέον, οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα/δύναμη να αναπτύξουν εθελοντικές οργανωμένες δράσεις, ακόμα και όταν η πολιτική βούληση απέχει.
3. Χρειάζεται η διεθνής συνεργασία των κυβερνήσεων καθιερώνοντας διεθνώς συμφωνημένα κριτήρια για την αξιολόγηση προόδου της βιοοικονομίας, προσαρμοσμένων σε εθνικά κριτήρια, δημιουργώντας έτσι ένα σταθερό πλαίσιο που σύμφωνα με αυτό θα συμμορφώνονται κρατικοί και ιδιωτικοί φορείς.

4. Είναι απαραίτητη η ενισχυμένη δικτύωση της Βιοοικονομίας με πολυμερείς διαδικασίες διεθνούς πολιτικής στο πλαίσιο των στόχων βιωσιμότητας των Ηνωμένων Εθνών, των στόχων της παγκόσμιας Διάσκεψης για το κλίμα και των διεθνών συμφωνιών για τη βιοποικιλότητα.
5. Σημαντική συνιστώσα αποτελεί η συμμετοχή του εκάστοτε κράτους με τη μορφή χρηματοδότησης ερευνών σε θέματα βιοτεχνολογίας και ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και εκπαίδευσης των πολιτών στους ανάλογους τομείς.

1.5 Μπλε Οικονομία

Η «Μπλε Οικονομία» ανακαλύφθηκε από τον οικονομολόγο και επιχειρηματία Gunter Pauli και η οποία καλείται και ως Green Economy 2.0.. Μέσω της Μπλε Οικονομίας διακηρύσσεται ο στόχος της ανάπτυξης 100 καινοτομιών μέσω βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων, για να δημιουργηθούν 100 εκατομμύρια θέσεις εργασίας μέσα σε 10 χρόνια, και όλα αυτά με μηδενικές εκπομπές και απόβλητα.

Ο Gunter Pauli, για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, πήρε την πρωτοβουλία να ιδρύσει κάποιους οργανισμούς – εργαλεία, όπως το Zero Emissions Research Initiative (ZERI) και το επακόλουθο δίκτυο Global ZERI Network το οποίο χρησιμοποιεί, επιστημονικές και γενικά δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες για τον εντοπισμό και την ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρηματικών λύσεων. Επίσης, για να καταφέρουν να αξιοποιηθούν και να προωθηθούν οι καινοτομίες που εφαρμόζονται σύμφωνα με την αρχή της Μπλε Οικονομίας, δημιουργήθηκε το εργαλείο Blue Economy Alliance, σε συνέργεια με το ZERI.

Η «Μπλε οικονομία» περιγράφεται ως το να ζεις με τον ωκεανό και από τον ωκεανό έχοντας μια βιώσιμη σχέση. Η θεωρία της «Μπλε Οικονομίας» αναπτύσσεται σε δυο διαστάσεις:

- ✚ την παροχή αγαθών και υπηρεσιών,
- ✚ και την προστασία της ιδιοκτησίας και της ζωής με έναν τρόπο ο οποίος θα εγγυάται την ορθή πορεία των μελλοντικών γενεών (από τον ορισμό της Βιοοικονομίας).

Πώς θα το επιτύχουμε αυτό;

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν πολλών χωρών στηρίζεται σε δραστηριότητες που προέρχονται από την θάλασσα (ενέργεια, αλιεία, τουρισμός, κτλ.). Γίνεται κατανοητό, λοιπόν, ότι εκτός από καθολικό ζήτημα ζωής και υγείας για τον παγκόσμιο πληθυσμό, η φροντίδα και προστασία της «μπλε ζωής» είναι και σημαντικού οικονομικού ενδιαφέροντος για τις χώρες αυτές. Συνεπώς, ένα κοινό πολιτικό σχέδιο από όλους τους φορείς και εμπλεκόμενους καθίσταται αναγκαία συνθήκη.

Η «Μπλε οικονομία» σε εθνικό επίπεδο περιστρέφεται γύρω από την αποτελεσματική και αειφόρο χρήση των ωκεανών και των παράκτιων υπηρεσιών και των πόρων. Αυτό όμως καθιστά αναγκαία μια μεγάλη μεταρρύθμιση της χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής, μια φορολογική αναθεώρηση που αντανακλά όλες τις πτυχές των υπηρεσιών του ωκεανού. Μια σημαντική αρχή της μπλε οικονομίας είναι ότι την ευθύνη, καθώς και την κατανομή του κόστους και τα οφέλη δεν την εμπιστευόμαστε σε μια οντότητα, όπως το κράτος, αλλά θα πρέπει να κατανεμηθεί μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων. Είναι ευθύνη όλων των φορέων να δημιουργήσουν ένα ολιστικό μοντέλο, στο επίπεδο του ατόμου της, της Κοινότητας, της κοινωνίας, της περιοχής, του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα.

Πρόκειται για μια ισορροπία ανάμεσα στην ανάπτυξη των υπηρεσιών, στην ορθή χρήση των πόρων και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και των παράκτιων πολιτισμών.

Αρχές της θεωρίας

1. Μείωση της ευπάθειας των κοινωνιών στις φυσικές επιδράσεις των ωκεανών και των φυσικών καταστροφών.
2. Ανάπτυξη τρόπων και μεθόδων προσαρμογής στις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών, όπως η άνοδος της στάθμης του νερού.
3. Προώθηση νέων, βιώσιμων σχεδίων διαχείρισης των παράκτιων περιοχών.
4. Μείωση των ρύπων από τις θαλάσσιες και χερσαίες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου της εξαγωγής πετρελαίου και αερίων, τις βλαβερές ουσίες από τα υγρά απόβλητα, και τις βιομηχανικές απορροές που καταλήγουν στους ωκεανούς του κόσμου.
5. Μείωση της αλιείας και βελτίωση των αλιευτικών μεθόδων.

6. Η ενίσχυση της δημιουργίας των ναυτιλιακών συστάδων (clusters) και ερευνητικών δικτύων, καθώς και η διαμόρφωση μιας στρατηγικής έρευνας για την προώθηση της καινοτομίας

7. Η βελτιστοποίηση των μεταφορικών συνδέσεων μέσω της ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου δικτύου θαλάσσιων μεταφορών σε όλη την περιοχή, με βάση τη ζήτηση, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, με ιδιαίτερη προσοχή στην συνδεσιμότητα των νησιών.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό:

- Περιφέρειες και χώρες, περισσότερο ευάλωτες στις θαλάσσιες καταστροφές (συμπεριλαμβανομένης και της ανόδου του νερού) ότι πρέπει να υιοθετήσουν και να αναπτύξουν νέα σχέδια αντιμετώπισης.
- Να καθιερωθούν νέα συστήματα προειδοποίησης για τσουνάμι και άλλα ακραία φυσικά φαινόμενα σε όλες τις πληγείσες περιοχές.

Η σημασία λοιπόν αυτού του νέου καινοτόμου σχεδίου είναι εμφανής τόσο στη κοινωνική, όσο και στην οικονομική ζωή μιας χώρας. Η αλλαγή βρίσκεται στον τρόπο που βλέπουμε και διαχειριζόμαστε τους ωκεανούς και τις θάλασσες μας.

1.6 Η Ελλάδα σε σχέση με την Μπλε Οικονομία

Οι θάλασσες και οι ωκεανοί αποτελούν πηγή εκμετάλλευσης για οικονομικό κέρδος αλλά και χώρο για δημιουργία καινοτομίας, ανάπτυξης και απασχόλησης. Η Μπλε οικονομία, μόνο στην Ε.Ε., εκπροσωπεί 5.400.000 θέσεις εργασίας και ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σχεδόν € 500 δισεκατομμυρίων το χρόνο. Οι δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη σε ορισμένους τομείς είναι τεράστια, και ακόμη περισσότερο στις χώρες εκτός της ΕΕ. Η Ελλάδα, με περισσότερα από 15.500 χιλιόμετρα ακτογραμμής, είναι μια χώρα που συνδέεται ιστορικά, άρρηκτα οικονομικά και πολιτισμικά με τη θάλασσα, συνεπώς υπάρχει ζωτικό οικονομικό συμφέρον για την προστασία της ποιότητας των θαλάσσιων υδάτων. Η θάλασσα συνδέεται με τον τουρισμό και τη ναυτιλία, που είναι οι δύο από τους βασικότερους πυλώνες της ελληνικής οικονομίας, καθώς και την υδατοκαλλιέργεια, η οποία είναι ένας από τους πιο δυναμικούς τομείς των εξαγωγών μας. Για αυτό τον λόγο, πρέπει να εξασφαλιστεί η καλή ποιότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ο οποίος θεωρείται ως ο ακρογωνιαίος λίθος της γαλάζιας ανάπτυξης. Συντελούνται αυτή τη στιγμή οικονομικές δραστηριότητες που υπονομεύουν την θαλάσσια ζωή και ισορροπία. Η

περιοχή της Μεσογείου συνορεύει με πάνω από είκοσι χώρες και ένα μεγάλο μέρος της Μεσογείου παραμένει εκτός της εθνικής δικαιοδοσίας. Ως αποτέλεσμα, η συνεργασία είναι απαραίτητη στο πλαίσιο των υφιστάμενων περιφερειακών και διεθνών συμβάσεων για να διαχειριστούμε τις θαλάσσιες δραστηριότητες, να προστατέψουμε το θαλάσσιο περιβάλλον και τη θαλάσσια κληρονομιά, να προωθήσουμε την πρόληψη και την καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιοχή της Μεσογείου, ή να εξασφαλίσουμε έναν πιο ασφαλή θαλάσσιο χώρο. Ωστόσο, η αποτελεσματική συνεργασία αποτελεί πρόκληση, καθώς υπάρχουν περισσότερες από είκοσι χώρες με ανόμοια επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης και υπάρχουν πολιτικές διαφωνίες ακόμη και για την οριοθέτηση των χωρικών υδάτων και των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών. (ΥΠΕΚΑ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Διεθνείς Συμβάσεις

Η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων και η παγκόσμια περιβαλλοντική υποβάθμιση απασχόλησε την ανθρώπινη κοινωνία και τις κυβερνήσεις πολλών κρατών από τα μέσα περίπου του προηγούμενου αιώνα. Το 1972 πραγματοποιήθηκε η **Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ στη Στοκχόλμη** για το Ανθρώπινο Περιβάλλον, με συμμετέχουσες 113 αντιπροσωπείες κρατών και στόχο την αντιμετώπιση του νομικού κενού αναφορικά με το διεθνές δίκαιο του περιβάλλοντος. Σημαντικά σημεία – αποφάσεις της συνδιάσκεψης αποτελούν η δημιουργία Συμβουλίου παρακολούθησης προγραμμάτων που αφορούν στο περιβάλλον, η ίδρυση Γραμματείας του προγράμματος για το περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών, η ίδρυση Ταμείου για το Περιβάλλον και τέλος η αποδοχή της Διακήρυξης για το Ανθρώπινο Περιβάλλον. Ωστόσο, αδυναμία της Συνδιάσκεψης της Στοκχόλμης αποτελεί η μη υιοθέτηση νομικών κειμένων υποχρεωτικού χαρακτήρα.

Μετά την ανακάλυψη της τρύπας του όζοντος, το 1987, συνήφθη το **Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ** μεταξύ 196 χωρών, όπου συμφωνήθηκε η σταδιακή κατάργηση του 95% των ουσιών που καστρέφουν το όζον.

Το 1992 πραγματοποιήθηκε η δεύτερη **Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία του περιβάλλοντος, στο Ρίο της Βραζιλίας**, όπου συμμετείχε το σύνολο των κρατών – μελών της νέας διεθνούς κοινότητας, καθώς και ΜΚΟ. Έτσι, η Σύμβαση – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές υπεγράφη από

194 χώρες και την Ε.Ε., δεν έθεσε νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις αλλά τις βάσεις για περαιτέρω δράση στο μέλλον. Για πρώτη φορά συνδέθηκε η έννοια του Περιβάλλοντος με την έννοια της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Στα πλαίσια της Συνδιάσκεψης υπεγράφησαν και η Σύμβαση για την Βιολογική Ποικιλομορφία και η Σύμβαση Πλαίσιο για την Αλλαγή του Κλίματος. Αρνητική αίσθηση προκάλεσε η άρνηση των Η.Π.Α. να υπογράψουν τη Σύμβαση για την Βιολογική Ποικιλομορφία.

2.2 Πρωτόκολλο του Κιότο

Τον Δεκέμβριο του 1997 στο Κιότο της Ιαπωνίας, τα μέλη των Ηνωμένων Εθνών, που υπέγραψαν το 1992 τη Σύμβαση - Πλαίσιο για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC), αποδέχθηκαν το πρωτόκολλο του Κιότο. Τριάντα εννέα χώρες την υπέγραψαν: Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Καναδάς, Κροατία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Ιαπωνία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μονακό, Ολλανδία (Κάτω Χώρες), Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Κάθε μία από αυτές τις χώρες ανέλαβε την δέσμευση της μείωσης ή τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, από την συμφωνία εξαιρέθηκαν αναπτυσσόμενα κράτη, όπως Ινδία και Κίνα (που κατατάσσονται στις 10 χώρες με υψηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου)(WRI, 2014). Στην ουσία, οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες δεσμεύτηκαν να μειώσουν τις εκπομπές έξι αερίων του θερμοκηπίου (διοξείδιο του άνθρακα, μεθάνιο, υποξείδιο του αζώτου, υδροφθοράνθρακες, πλήρως φθοριομένοι υδρογονάνθρακες και εξαφθοριούχο θείο) κατά 5,2%, στηνπερίοδο 2008-2012.

Σε μία προσπάθεια να γεφυρωθούν οι διαφορές ανάμεσα σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες και ταυτόχρονα να πραγματοποιηθούν οι δεσμεύσεις με ικανοποιητικό οικονομικό τρόπο, οι συμμετέχουσες χώρες συμφώνησαν στην εισαγωγή των ακόλουθων τριών νέων πολιτικών εργαλείων:

Από Κοινού Εφαρμογή (ΑΚΕ) (Joint Implementation Mechanism):

Ο μηχανισμός αυτός αφορά μόνο στις χώρες του Παραρτήματος Β, στις οποίες δίνεται η δυνατότητα να επενδύσουν σε φιλοπεριβαλλοντικά προγράμματα

ανάπτυξης που θα πραγματοποιηθούν σε κάποια άλλη χώρα (εντός του Παραρτήματος Β πάντοτε), επειδή το κόστος επένδυσης είναι μικρότερο από αυτό που ισχύει σε εθνικό επίπεδο. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2002) Ένα έργο ΙΙ είναι στην ουσία μια συμφωνία μεταξύ 2 μερών, της χώρας-επενδυτή και της χώρας-αποδέκτη. Η πρώτη αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που θα οδηγήσουν στην επιπλέον μείωση αερίων του θερμοκηπίου της χώρας-αποδέκτη. Από την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων λαμβάνει πιστωτικές μονάδες, τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει και να αντισταθμίσει τις δικές της εγχώριες εκπομπές. (Matsuo, 2003)

Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης (ΜΚΑ) (Clean Development Mechanism):

Ο μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης (clean development mechanism- CDM), αναφέρεται στα έργα που πραγματοποιεί μια αναπτυσσόμενη χώρα σε μια αναπτυσσόμενη και στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών ρύπων της δεύτερης. Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα σύστημα αντιστάθμισης, όπου οι επενδυτές (αναπτυσσόμενες χώρες) παίρνουν πιστώσεις για την υλοποίηση του έργου, με τις οποίες αντισταθμίζουν τις εγχώριες εκπομπές τους. (Fankhauser, 2011)

Εμπορία εκπομπών:

Το πρωτόκολλο επιτρέπει την εμπορία εκπομπών για μία χώρα, η οποία, ενώ έχει δεσμευτεί να μειώσει τις εκπομπές της κατά συγκεκριμένο ποσοστό, τελικά επιτυγχάνει μεγαλύτερη μείωση εκπομπών (άρθρο 16). Έτσι, αποκτά την δυνατότητα πώλησης του πλεονάζοντος ποσοστού σε άλλη χώρα. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και στην περίπτωση, που μία χώρα επιτύχει μικρότερη αύξηση από εκείνη για την οποία έχει δεσμευτεί. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται και εταιρείες, που θα επιτύχουν να μειώσουν τις εκπομπές τους, με αποτέλεσμα να αποκτήσουν δικαίωμα πώλησης των μειώσεων τους σε διεθνείς ή και εθνικές αγορές μέσα στα πλαίσια επιχειρηματικών ευκαιριών, που δημιουργούνται από την εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κιότο. Η λειτουργία του μηχανισμού της διεθνούς εμπορίας εκπομπών, με έτος έναρξης εφαρμογής το 2008, βασίζεται στα συστήματα εμπορίας, που είναι ήδη σε εφαρμογή, όπως το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας (λειτουργεί από το 2005), του Καναδά (το σύστημα εμπορίας του Κεμπέκ, που ξεκίνησε το 2012), του Καζακστάν (από το 2013), της Κίνας (πilotικά συστήματα, που ξεκίνησαν το 2013 και το 2014), της Ιαπωνίας (δύο από το 2010 και το 2011), της Νέας Ζηλανδίας (από το 2008), της Νότιας Κορέας (από το 2015), της Ελβετίας (εθελοντικά από το 2008, σε πλήρη

λειτουργία από το 2013) και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (δύο από το 2009 και 2012) (European Commission, DG Clima, 2016 - ICAP, 2016a, 2016b).

Ο Καναδάς αποσύρθηκε από το Πρωτόκολλο του Κιότο στις 15 Δεκεμβρίου 2012, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής δεν το επικύρωσαν (UNFCCC, 2016d, 2016e). Στη Σύνοδο των Συμβαλλομένων Μερών της Ντόχα στο Κατάρ, τον Δεκέμβριο του 2012, υιοθετήθηκε η «Τροποποίηση της Ντόχα για το Πρωτόκολλο του Κιότο» (Doha Amendment to the Kyoto Protocol), με την οποία ξεκινά η δεύτερη δεσμευτική περίοδος του πρωτοκόλλου, από το 2013 έως το 2020. Για τη δεύτερη δεσμευτική περίοδο οι ΗΠΑ, Καναδάς, Ρωσία και Ιαπωνία δεν ανέλαβαν δεσμευτικούς στόχους όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Αυστραλία (European Parliament, 2015).

Σήμερα η Σύμβαση-Πλαισίο για την Κλιματική Αλλαγή απαριθμεί 197 μέλη, ενώ το πρωτόκολλο του Κιότο 192 (UNFCCC, 2016f).

Τον Δεκέμβριο του 2015 στη Σύνοδο των Συμβαλλόμενων Μερών, υιοθετήθηκε η συμφωνία του Παρισιού, η οποία θα διαδεχθεί το πρωτόκολλο του Κιότο.

2.3 Η συνθήκη των Παρισίων

Η διάσκεψη των Παρισίων για το κλίμα πραγματοποιήθηκε από τις 30 Νοεμβρίου έως τις 11 Δεκεμβρίου 2015. Η συμφωνία των Παρισίων άρχισε να ισχύει στις 4 Νοεμβρίου 2016, αφού εκπληρώθηκε η σχετική προϋπόθεση, δηλαδή κύρωση από 55 τουλάχιστον χώρες που να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 55% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Όλες οι χώρες της ΕΕ επικύρωσαν τη συμφωνία. Ο στόχος του συνεδρίου ήταν να επιτευχθεί μια νομικά δεσμευτική και καθολική συμφωνία για το κλίμα, από όλα τα έθνη του κόσμου. Η Διάσκεψη έληξε με συμφωνία των κρατών που έλαβαν μέρος, η οποία έχει ως στόχο τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας της Γης «αρκετά λιγότερο από 2 βαθμούς Κελσίου» μέχρι το 2100. Πριν, και κατά τη διάρκεια της διάσκεψης του Παρισιού, οι χώρες που συμμετείχαν υπέβαλαν ολοκληρωμένα εθνικά σχέδια δράσης για το κλίμα, και συμφώνησαν να γνωστοποιούν κάθε 5 χρόνια τις διάφορες οικολογικές πρωτοβουλίες τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, και άλλες ανεπτυγμένες χώρες, θα εξακολουθήσουν να παρέχουν χρηματοδότηση σε άλλες χώρες για μέτρα αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος, προκειμένου οι αναπτυσσόμενες χώρες να μειώσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αλλά και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Το κείμενο που υιοθετήθηκε στην Συνθήκη των Παρισίων, είναι μεν νομικά δεσμευτικό («hard law») ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό στο σύνολό του, αλλά εμπεριέχει πλήθος διατάξεων οι οποίες αποτελούν «μαλακό δίκαιο» («soft law») και δεν επιβάλλουν, αλλά «συστήνουν» ή «υποδεικνύουν» συμπεριφορές. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δήλωσε ακόμα ότι η Συμφωνία αυτή «θέτει το πλαίσιο για να επιτύχουμε την εξάλειψη της φτώχειας, την εμπέδωση της ειρήνης και την εξασφάλιση μιας ζωής με αξιοπρέπεια και ευκαιρίες για όλους.»

Συγκεκριμένα τα πλεονεκτήματα της:

- επίτευξη της παγκόσμιας συμμετοχής σε αντίθεση με το Πρωτόκολλο του Κιότο το οποίο δεν είχε υιοθετηθεί από όλα τα Κράτη
- συνέχιση και βελτίωση των μηχανισμών οικονομικής στήριξης, εντός των οποίων εμπεριέχονται τα συστήματα εποπτείας, διαφάνειας, εμπορίας μονάδων από τις προσπάθειες μείωσης των εκπομπών CO₂ και μεταφοράς τεχνολογίας
- είναι πράγματι νομικά δεσμευτική, έστω κατά ένα μέρος της, ενώ αποδέχεται για πρώτη φορά ξεκάθαρα και οριστικά ως σημαντική διάσταση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, τη βαρύτητα των απωλειών και ζημιών («loss and damages») από τα ακραία καιρικά φαινόμενα, καθώς και τα αργής έναρξης γεγονότα («slow onset events»)

Ωστόσο στην Συμφωνία διακρίνονται και κάποιες αδυναμίες :

- δεν υπάρχουν σαφείς δεσμεύσεις για τα Κράτη – Μέλη, μείωσης των εκπομπών τους, με αποτέλεσμα να μην είναι ορατή η επίτευξη του στόχου της επαρκούς μείωσης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου εγκαίρως και σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην κινδυνεύει ο άνθρωπος και το φυσικό περιβάλλον
- αδυναμία υιοθέτησης ως δεσμευτικού του αυστηρότερου στόχου της μη αύξησης του μέσου όρου της παγκόσμιας θερμοκρασίας άνω των 1,5°C, κατώφλι που φαίνεται να είναι η ανώτερη ασφαλής αύξηση σύμφωνα με την επιστημονική κοινότητα
- απουσιάζει η ρητή και ουσιαστική προώθηση τεχνολογιών που, αν αναπτύσσονταν μαζικά, θα μπορούσαν στοχευμένα να απορροφήσουν το CO₂ από την ατμόσφαιρα και να μειώσουν το πρόβλημα του φαινομένου του θερμοκηπίου, όπως οι τεχνολογίες απορρόφησης («absorption»),

αποθήκευσης («storage») ή μετατροπής («conversion») του CO₂ σε άλλα υλικά

- έλλειψη πρακτικής εστίασης για την στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Συμπερασματικά θα λέγαμε, ότι η Συνθήκη των Παρισίων αποτελεί περισσότερο κείμενο χάραξης πολιτικών και αυτοδεσμεύσεων από την πλευρά των κρατών, παρά σαφών νομικών διεθνών δεσμεύσεων.

2.3 Σύγκριση του πρωτοκόλλου του Κιότο με την Συνθήκη των Παρισίων

Σημεία/Συμφωνίες	ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΟΥ ΚΙΟΤΟ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ
Στόχος	Αναφέρεται σε επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής	Αναφέρεται σε μείωση, προσαρμογή και χρηματοδότηση
Εφαρμογή	ΜΟΝΟ οι αναπτυγμένες χώρες έχουν στόχους (μείωσης, συγκράτησης ή συγκεκριμένης αύξησης) των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	Οι χώρες που δεσμεύονται, οφείλουν να έχουν συνεισφορές μείωσης (εθνικά προσδιορισμένες)
Διάρκεια	Α' φάση υλοποίησης την χρονική περίοδο 2008-2012, Β' φάση 2013-2020	Δεν έχει προσδιορισμένη χρονική διάρκεια
Κάλυψη παγκόσμιων εκπομπών	Υπάρχει όρος κάλυψης του 14% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη δεύτερη φάση	Το 99% των εκπομπών καλύπτονται από τις ήδη υποβληθείσες Εθνικά Προσδιορισμένες Συνεισφορές
Προσέγγιση	Οι αναπτυγμένες χώρες έχουν συγκεκριμένους στόχους για τις εθνικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, ώστε να συμβάλλουν στη μείωση της κλιματικής αλλαγής	Αφορά όλες μαζί τις χώρες και κάθε μία τους με τις Εθνικά Προσδιορισμένες Συνεισφορές συμβάλλει στην επίτευξη αυτού του στόχου
Μηχανισμοί	Από Κοινού Εφαρμογής (Joint Implementation), ο Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης (Clean Development Mechanism) και η Διεθνής Εμπορία Εκπομπών (International Emission Trading)	Εθνικά προσδιορισμένες συνεισφορές και εθελοντική συνεργασία μεταξύ των μελών
Συμμόρφωση	Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης υπάρχει αποκλεισμός από την εμπορία εκπομπών και επιπλέον μειώσεις εκπομπών στη δεύτερη δεσμευτική περίοδο	Υπάρχει μηχανισμός μη αναστρέψιμος, αλλά όχι ακόμη με την ίδια σαφή περιγραφή όπως εκείνου του ΠΚ
Διαφάνεια	Υπάρχουν διαφορετικές απαιτήσεις για αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες	Υπάρχουν παρόμοιες απαιτήσεις για όλα τα μέλη
Συνθήκες επικύρωσης	Με χρονικό διάστημα, από την ημέρα εκπλήρωσης των συνθηκών, τις 90 ημέρες. Τελικά, το ΠΚ τέθηκε σε ισχύ το 2005, 8 χρόνια μετά από τη Σύνοδο των Συμβαλλομένων Μελών κατά την οποία συμφωνήθηκε	Επικυρώνεται και τίθεται σε ισχύ σχεδόν ένα χρόνο μετά τη Σύνοδο των Συμβαλλομένων Μελών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πράσινες Επενδύσεις

3.1 Τι ευκαιρίες δίνει η πράσινη ανάπτυξη στην Ελλάδα

Η Ελλάδα προικισμένη από την γεωγραφική της θέση και το μεσογειακό της κλίμα, έχει όλη την πρώτη ύλη για να μετουσιωθεί σε μια αυτόνομη ενεργειακά χώρα με 0 ρύπους, και να αποτελεί το φωτεινό αστέρι για όλες τις υπόλοιπες περιοχές της γης. Είναι σημαντικό να δώσει τα κίνητρα στις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, η οποίες θα είναι βασισμένες σε καινοτόμες, περιβαλλοντικά φιλικές τεχνολογίες και δράσεις. Στόχος είναι να αποκτήσει η χώρα μια δυναμικά αναπτυσσόμενη εσωτερική αγορά περιβαλλοντικών προϊόντων και υπηρεσιών, που στη συνέχεια θα λειτουργήσει ως εφαλτήριο, για να γίνει η χώρα ανταγωνιστικός εξαγωγέας αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών και γενικώς η εστίαση της χώρας μας στην μετατροπή της σε μια χώρα πρότυπο με το λιγότερο δυνατόν ενεργειακό κόστος, αποτελεί τη μόνη αξιόπιστη διέξοδο από την κρίση και την μόνη απάντηση στον εντεινόμενο διεθνή ανταγωνισμό. Η πράσινη ανάπτυξη αναμενόταν να αποφέρει 256.000 ως 403.500 θέσεις εργασίας στην Ελλάδα ως το 2020, σύμφωνα με έκθεση της Greenpeace. Από τις παραπάνω θέσεις εργασίας, 98.500-155.000 αφορούν σε "πράσινες" θέσεις πλήρους απασχόλησης στους τομείς της ενέργειας, των κατασκευών, της ανακύκλωσης και της γεωργίας, ενώ οι υπόλοιπες είναι έμμεσες θέσεις απασχόλησης, που πυροδοτούνται από τη στροφή στην πράσινη ανάπτυξη σε ευρύτερους τομείς της οικονομίας, λόγω τόνωσης της κατανάλωσης. Οι στόχοι που πρέπει να τεθούν είναι να επιδιώξουμε την ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης της χώρας και την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Όλα αυτά μπορεί να γίνουν μόνο με επένδυση στην παιδεία, τη γνώση, την καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες.

Η ανάδειξη αυτού του νέου αναπτυξιακού προτύπου ανοίγει νέες δυνατότητες από τον αγροτικό μέχρι τον τουριστικό τομέα, δημιουργώντας νέες προοπτικές στον κλάδο της μεταποίησης, στον κατασκευαστικό τομέα, στον τομέα της ενέργειας. (ΥΠΕΚΑ)

Προτεραιότητες αποτελούν το κλίμα και η ενέργεια, η αναδιάρθρωση στους παραγωγικούς τομείς και η εξοικονόμηση των φυσικών πόρων. Η εξοικονόμηση της ενέργειας τίθεται στο κέντρο της ενεργειακής πολιτικής τα επόμενα χρόνια. Γι' αυτό,

η εξοικονόμηση της ενέργειας και η προώθηση των ΑΠΕ, με παράλληλη ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τεχνολογίας και με προϋπόθεση την αύξηση της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας στην οικονομία μας, αποτελούν προτεραιότητες. Στον τομέα της διαχείρισης των φυσικών πόρων, προτεραιότητα δίνεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Οι πολιτικές για τα δάση αφορούν στη διαφύλαξή τους, αλλά και στην ανάπτυξή τους. Εάν διαχειριστούμε συνετά και αποτελεσματικά τα δάση της χώρας μας, θα δημιουργήσουμε ένα πλεονέκτημα για μια ανάπτυξη συμβατή με το περιβάλλον και μάλιστα σε περιοχές γεωγραφικά αποκλεισμένες, τα οφέλη της οποίας θα διαχέονται σε όλο τον τοπικό πληθυσμό. Απαιτείται δασοπονικό σχέδιο για κάθε δασικό σύμπλεγμα, ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης των δασικών χαρτών και σύνταξη δασολογίου για τη χώρα. Η επανεξέταση της υδατικής πολιτικής, η ορθή εφαρμογή του εθνικού προγράμματος προστασίας και διαχείρισης των υδάτων και η αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η λειψυδρία και η ξηρασία που αναμένεται να αυξηθούν λόγω κλιματικών αλλαγών, αναδεικνύονται ως τα πιο σημαντικά. Η εξοικονόμηση του πόσιμου νερού και η εφαρμογή προγραμμάτων προστασίας για τα ποτάμια και τις λίμνες προέχουν. Απαιτούνται πολιτικές και τεχνικές εξοικονόμησης νερού, οι οποίες θα εφαρμοστούν στον αγροτικό, τουριστικό, βιομηχανικό και αστικό τομέα. Η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων με μείωση της παραγωγής τους, η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών διαχείρισης δημιουργεί μια αγορά και ποιοτικές θέσεις εργασίας στην έρευνα και την ανάπτυξη τεχνολογίας, στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, στα προγράμματα ανακύκλωσης, στην κατασκευή και τη λειτουργία μονάδων επεξεργασίας και εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων. Η αναβάθμιση της ζωής της πόλης μέσα από τις αστικές αναπλάσεις και τη δημιουργία ελεύθερων χώρων πρασίνου αποσκοπούν να μετατρέψουν τις πόλεις σε ασφαλείς και βιώσιμες.(ΥΠΕΚΑ)

Με σωστή στόχευση, ώστε η παρεχόμενη αναπτυξιακή βοήθεια να καλύπτει πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες της βοηθούμενης χώρας, αλλά και με ταυτόχρονη προώθηση της ελληνικής τεχνογνωσίας και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας μας, μπορεί να δημιουργηθεί ένα διεθνές δίκτυο αναγνώρισης της Ελλάδας ως περιφερειακού ή και παγκόσμιου «παίκτη» στην ατζέντα της πράσινης ανάπτυξης. Τα πλεονεκτήματα της πράσινης επιχειρηματικότητας για το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον, είναι το γεγονός ότι «η πράσινη επιχειρηματικότητα αναδύεται σήμερα ως η νέα μορφή οικονομικής δραστηριότητας που αξιοποιεί ακριβώς αυτές τις

ευκαιρίες, συνδυάζοντας την επιχειρηματική δράση και την ανάγκη για προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής. Είναι μια μορφή επιχειρηματικότητας, που προσαρμόζεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, αλλά και σε κάθε επιχειρηματικό μέγεθος.

Από τις μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις, μέχρι τις μικρομεσαίες και τις πολύ μικρές, που αξιοποιούν τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά, το περιβάλλον και τον πολιτισμό μιας περιοχής. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για μια χώρα, όπως η Ελλάδα, που τόσο σε επίπεδο φυσικών πόρων όσο και σε επίπεδο οικονομικών μεγεθών, παρουσιάζει ιδανικές συνθήκες ανάπτυξης. (ΥΠΕΚΑ)

3.2 ΣΑΜΣΟ : Ένα ενεργειακά αυτόνομο νησί

Η κυβέρνηση της Δανίας επιβεβαίωσε την επίτευξη ενός ιστορικού ρεκόρ παραγωγής αιολικής ενέργειας, με σχεδόν το 40% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρισμού της χώρας για το 2014 να αναλογεί στην αιολική ενέργεια (τον Ιανουάριο του 2015 το ποσοστό αυτό ξεπέρασε το 60%). Συγκεκριμένα, το 39,1% του ηλεκτρισμού που καταναλώθηκε στη χώρα το 2014 προήλθε από ανεμογεννήτριες, όπως ανακοίνωσε το Υπουργείο Κλίματος και Ενέργειας, καθιστώντας τη Δανία παγκόσμιο ηγέτη στον τομέα της αιολικής ενέργειας. Το Samsø, είναι ένα σχετικά μικρό νησί της Δανίας με 4.300 κατοίκους και αποτελεί το πιο οικολογικό και συνάμα το πρώτο ενεργειακά αυτόνομο σημείο του πλανήτη.

Η στρατηγική της δημοτικής αρχής ήταν να δημιουργήσει τέτοια οικολογική συνείδηση στους κατοίκους του νησιού ώστε να τους κάνει συμμετόχους σ' αυτήν την προοπτική. Για το λόγο αυτό έγιναν συστηματικές προσπάθειες ενημέρωσης του κοινού για τα πλεονεκτήματα της πράσινης ενέργειας. Στη συνέχεια δρομολογήθηκε ένα πολύ φιλόδοξο για το μέγεθος του νησιού επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 55 εκατομμυρίων ευρώ εκ των οποίων μόνο τα 8 εκατομμύρια προέρχονται από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους. Το υπόλοιπο ποσό καλύφθηκε από το Δήμο που συνολολόγησε σχετικό δάνειο, τους συνεταιρισμούς, τις τοπικές επιχειρήσεις και απλούς πολίτες που μπορούσαν να κατέχουν ακόμη και μικρό αριθμό μετοχών στο επενδυτικό σχήμα. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η αναλογία της επένδυσης για κάθε κάτοικο ήταν περίπου 12.000 ευρώ στα 10 χρόνια. Υπολογισμοί που έχουν γίνει δείχνουν ότι το εισόδημα των κατοίκων αυξήθηκε 3000 ευρώ το χρόνο, εάν συνυπολογιστούν, η εξοικονόμηση ρεύματος, θέρμανσης και μεταφορικού κόστους.

Μέσα από αυτήν την προσέγγιση, ένα νησί με σχετικά υψηλό δείκτη γήρανσης, πληθυσμιακή αφαίμαξη και δυσοίωνες αναπτυξιακές προοπτικές, φαίνεται ότι αλλάζει πορεία. Στο πλαίσιο των επενδυτικών πρωτοβουλιών εγκαταστάθηκαν 11 ανεμογεννήτριες στην στεριά και 10 στη θάλασσα, οι οποίες δημιούργησαν ένα μεγάλο αιολικό πάρκο. Στην ουσία λειτουργούν δύο πάρκα ένα onshore και ένα offshore, ενώ τέσσερις από τις 10 ανεμογεννήτριες του offshore πάρκου και 9 από τις 11 ανεμογεννήτριες του onshore πάρκου ανήκουν στους αγρότες οι οποίοι επένδυσαν τις οικονομίες τους στην κατασκευή τους και τα έσοδά τους πηγαίνουν στους λογαριασμούς τους. Τα υπόλοιπα έσοδα από τις ανεμογεννήτριες πηγαίνουν σε έναν τοπικό ενεργειακό συνεταιρισμό. Όλα τα έργα, που χρειάστηκαν, κατασκευάστηκαν με τη χρήση του τοπικού εργατικού δυναμικού. Με τις υποδομές αυτές καλύπτεται το σύνολο των αναγκών του νησιού σε ηλεκτρική ενέργεια, ενώ ταυτόχρονα πωλούνται σημαντικές ποσότητες ρεύματος στην ενδοχώρα της Δανίας. Σε πολλά από τα μικρά χωριά του νησιού λειτουργούν συστήματα τηλεθέρμανσης με τη μορφή συνεταιρισμού που έχουν ως υλικό καύσης το άχυρο. Σε άλλες περιοχές καλλιεργείται ελαιοκράμβη με την οποία παράγονται καύσιμα και λιπαντικά για τα γεωργικά μηχανήματα. Τα υπολείμματα χρησιμοποιούνται ως τροφή για τις κτηνοτροφικές μονάδες ενώ το άχυρο αξιοποιείται στις μονάδες τηλεθέρμανσης. Ταυτόχρονα στο επίπεδο των κατοίκων υπήρξε συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για την αντικατάσταση των κουφωμάτων προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι απώλειες θέρμανσης. Οι βιολογικοί καθαρισμοί των οικισμών του νησιού στηρίζονται επίσης σε ρεύμα που παράγεται από αιολική ενέργεια με αποτέλεσμα οι δημότες να πληρώνουν μειωμένα τέλη. Επιπλέον αξιοποιούνται στο έπακρο τα ηλιακά συστήματα παραγωγής ενέργειας, καθώς και η γεωθερμία. Με τα έσοδα των παραπάνω επενδύσεων η Κοινότητα ίδρυσε την Ενεργειακή Ακαδημία του νησιού, η οποία στηρίζεται ενεργειακά στην ηλιακή ενέργεια και είναι σχεδιασμένη με τις αρχές της αειφορίας, έχει στόχο την ενημέρωση, την κατάρτιση και την έρευνα επάνω σε ενεργειακά ζητήματα. Κάθε χρόνο η Ακαδημία δέχεται χιλιάδες επισκέπτες από την Ευρώπη αλλά και από όλο τον κόσμο, προκειμένου να τους ενημερώσει για τα επιτεύγματα της όλης προσπάθειας. Στον περιβάλλοντα χώρο παράγεται υδρογόνο το οποίο λειτουργεί ως καύσιμο ενός πιλοτικού οχήματος. Από τα έργα που έχουν γίνει στο νησί έχει επιτευχθεί στόχος εξοικονόμησης εκπομπών CO₂ σε ποσοστό 140% (λόγω των εξαγωγών πράσινης ενέργειας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Προβλήματα Χρηματοδότησης Business plan στην Βιοοικονομία

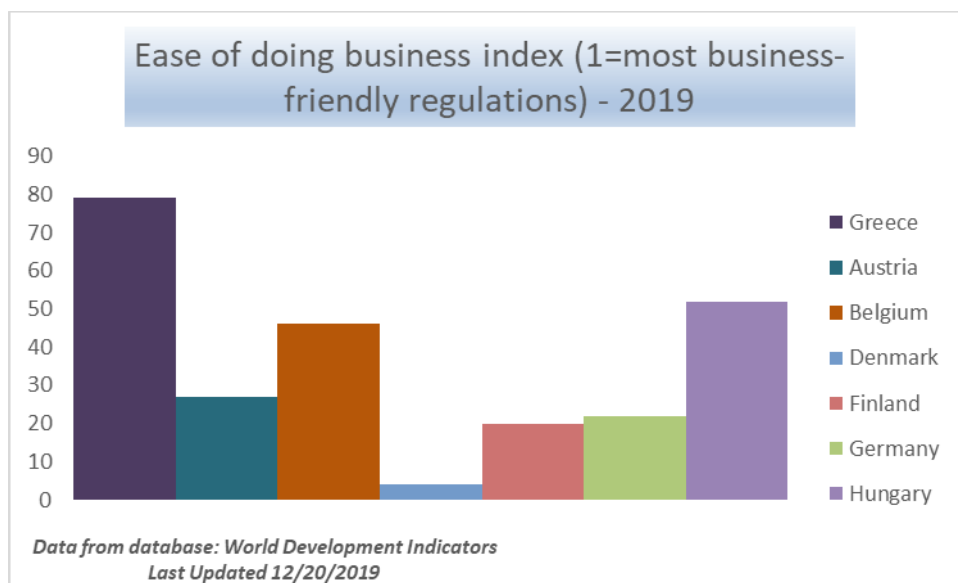
Σύμφωνα με την έρευνα της Ευρωπαϊκής Επενδυτικής Τράπεζας (EIB) «Access-to-finance conditions for Investments in Bio-Based Industries and the Blue Economy», η παρουσία δημόσιου κεφαλαίου δεν καταφέρνει να προσελκύσει επαρκή κεφάλαια ιδιωτικού χρέους στις κεφαλαιακές δομές είτε της βιοβασισμένης βιομηχανίας (BBI) είτε των επιχειρηματικών σχεδίων στην Μπλε Οικονομία (BE). Οι κίνδυνοι προσφοράς και ζήτησης σχετίζονται με την έλλειψη ανεπτυγμένων αγορών και την ανεπαρκή ζήτηση για BBI και BE και προϊόντα που επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από κανονιστικές ρυθμίσεις. Οι κανονιστικοί κίνδυνοι και οι προκλήσεις είναι κατά κύριο λόγο που σχετίζονται με την έλλειψη αποτελεσματικού, σταθερού και υποστηρικτικού ρυθμιστικού πλαισίου της ΕΕ, την αβεβαιότητα σχετικά με την υφιστάμενη ρύθμιση που επηρεάζει όλες τις αλυσίδες αξίας BBI και BE (από εισροές / πρώτες ύλες σε προϊόντα) και τη μετάφραση και την εφαρμογή των κανονισμών της ΕΕ στις εθνικές πολιτικές. Εν τω μεταξύ, η χαμηλή ή ασταθής απόδοση των επενδύσεων αυτών αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για την ύπαρξη εμπιστοσύνης. Οι συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές αναγνωρίζουν τον ρόλο ενός σταθερού και υποστηρικτικού ρυθμιστικού πλαισίου, αλλά είναι επιφυλακτικοί σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις στρέβλωσης της αγοράς. Έχει παρατηρηθεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση είναι περιορισμένη στην early stage phase των business plans και δεν αντιμετωπίζεται πάντα σωστά. Εγγυοδοτικά προγράμματα θα βοηθούσαν την λήψη δανείων. Το πρόβλημα όμως που δημιουργείται στις επόμενες φάσεις, της μεγένθυσης, είναι αυτό της ρευστότητας. Τα τρία πρώτα χρόνια, η επιχείρηση παρουσιάζει αρνητικές χρηματοροές. Συνεπώς, χρειάζεται εκ νέου χρηματοδότηση.

Τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι managers των επιχειρηματικών σχεδίων σχετιζόμενων περισσότερο με την Μπλε Οικονομία, αλλά και γενικότερα της βιοοικονομίας, είναι τα εξής:

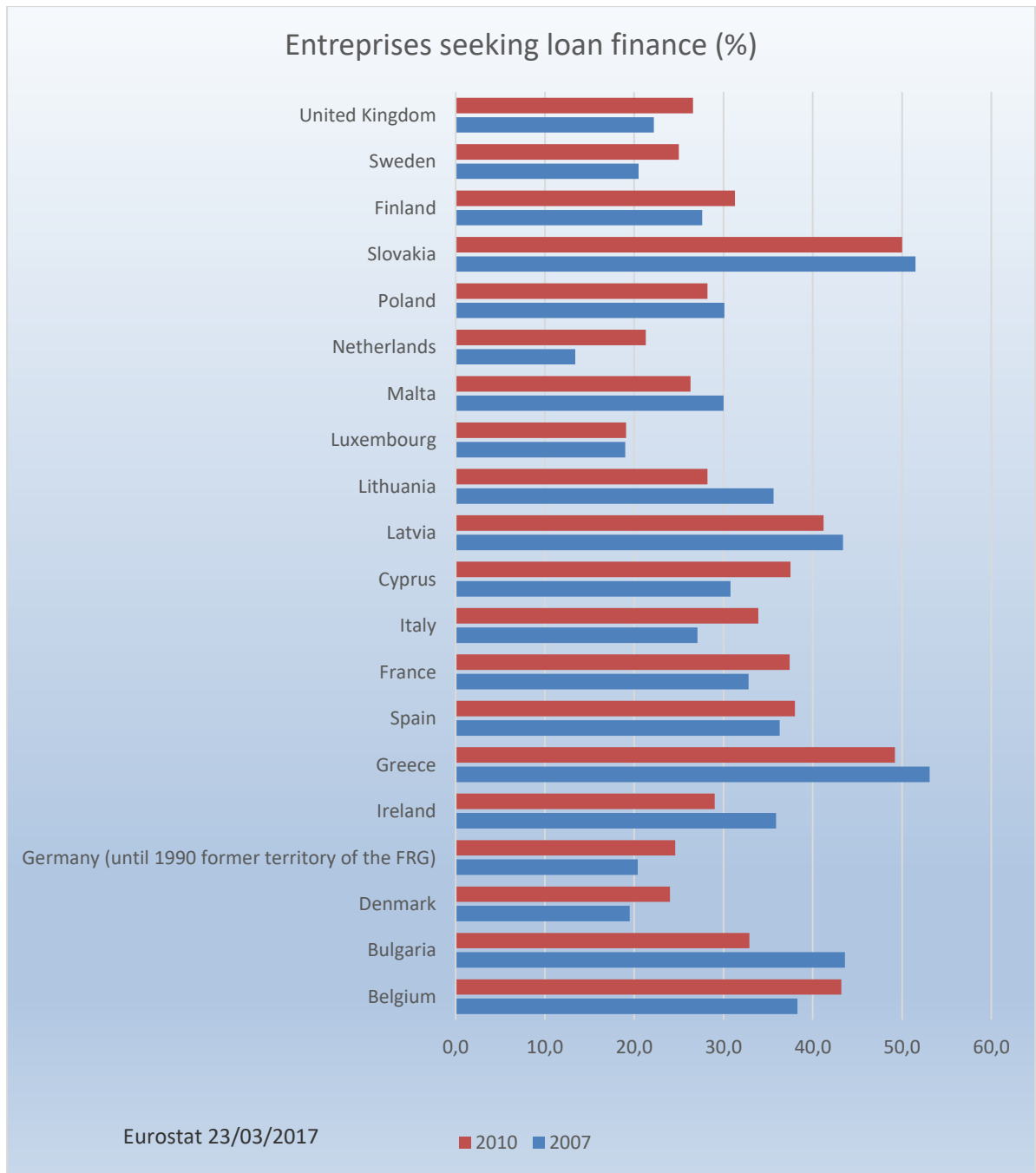
- Η δυσνόητη, περίπλοκη και γραφειοκρατική διαδικασία για την πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση. Οι επιχειρηματίες ζητούν απλές, ευέλικτες και σύντομες διαδικασίες υποβολής αίτησης χρηματοδότησης, καθώς και ευνοϊκότερους όρους αξιολόγησης. Με λίγα λόγια, να υπάρχει μεγαλύτερη διάθεση και πρόθεση για χρηματοδότηση στον συγκεκριμένο τομέα.

- Έλλειψη κανονιστικού πλαισίου για τα βιο-βασισμένα προϊόντα, καθώς και το πολιτικό περιβάλλον πολλές φορές, αποτελούν εμπόδια για την ανάπτυξη των βιοβασισμένων επενδύσεων
- Η περιπλοκότητα και το μέγεθος του νομικού πλαισίου σχετιζόμενο με τη λήψη αδειών για διαδικασίες και προϊόντα αποτελεί, σύμφωνα με τους επιχειρηματίες, έναν από τους σημαντικότερους σκόπελους στο δρόμο για την λήψη χρηματοδότησης, αφού η κατοχή των αδειών που χρειάζονται για εκάστοτε περίπτωση σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο, θεωρείται προϋπόθεση από τους χρηματοδότες για την επενδυτική συμμετοχή τους.

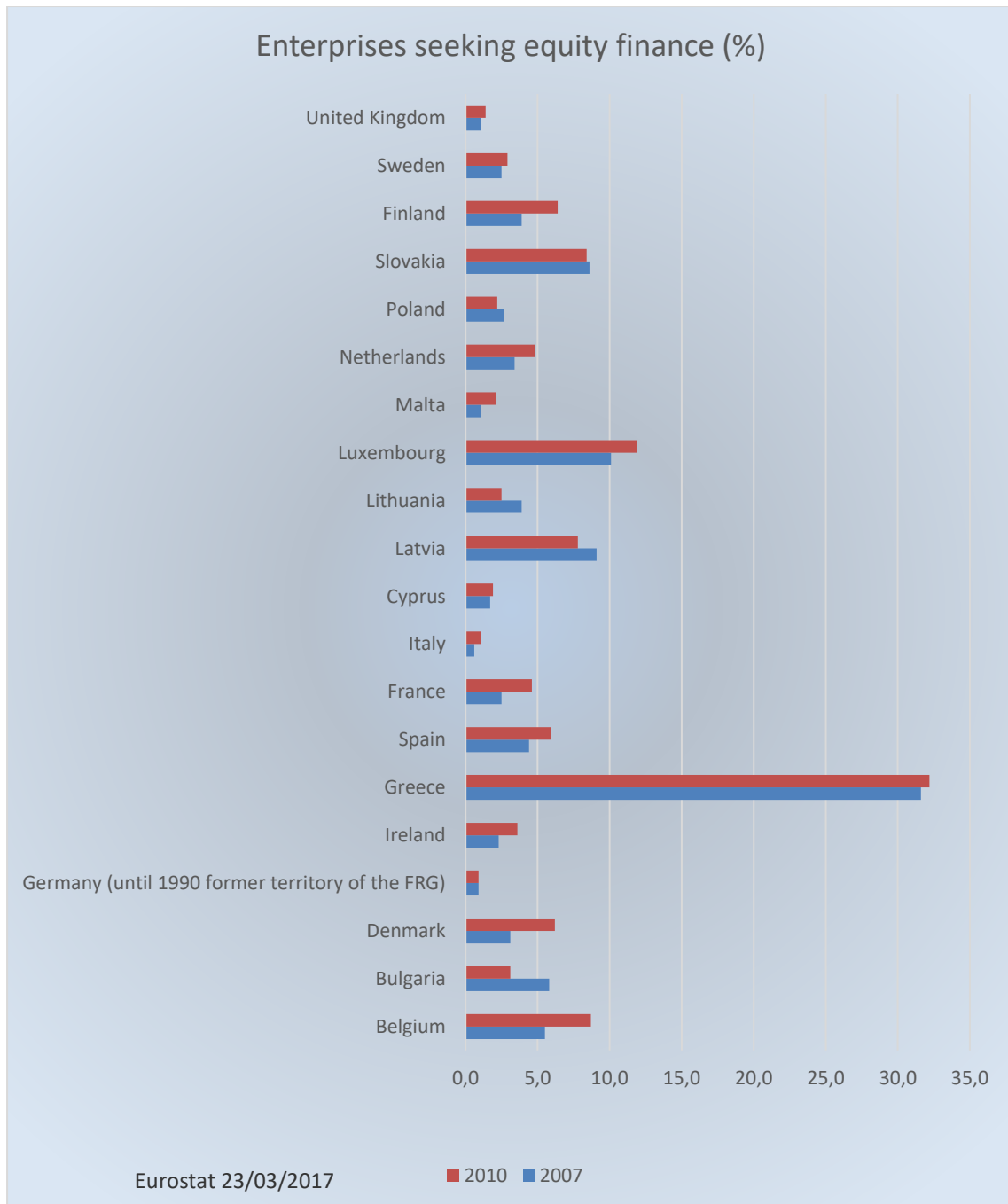
Παρατηρούμε στο διάγραμμα ότι το 2019, η Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες έξι χώρες της Ε.Ε. (δείγμα από Σκανδιναβία, Κεντρική, Ανατολική και Δυτική Ευρώπη), κατέχει την χαμηλότερη θέση αναφορικά με την νομοθεσία και πολιτική για το επιχειρείν, που καθορίζουν το βαθμό ευκολίας ξεκινήματος και λειτουργίας μιας επιχείρησης.

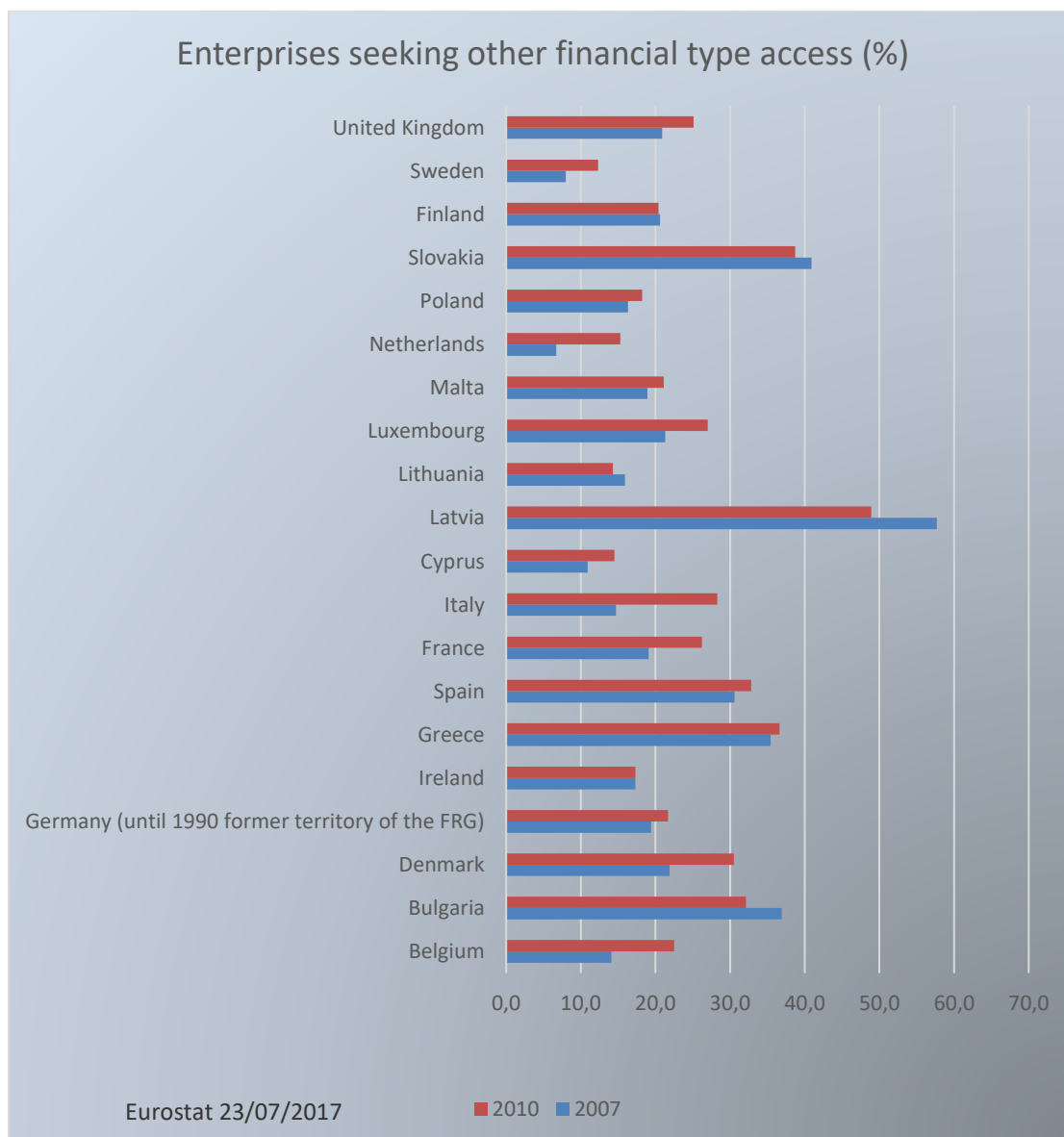
Διάγραμμα 4.1 Απεικόνιση του βαθμού δυσκολίας για επιχειρηματικότητα το 2019

Διάγραμμα 4.2 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων στην Ε.Ε. που αναζητούν τραπεζική χρηματοδότηση για το 2007 και 2010

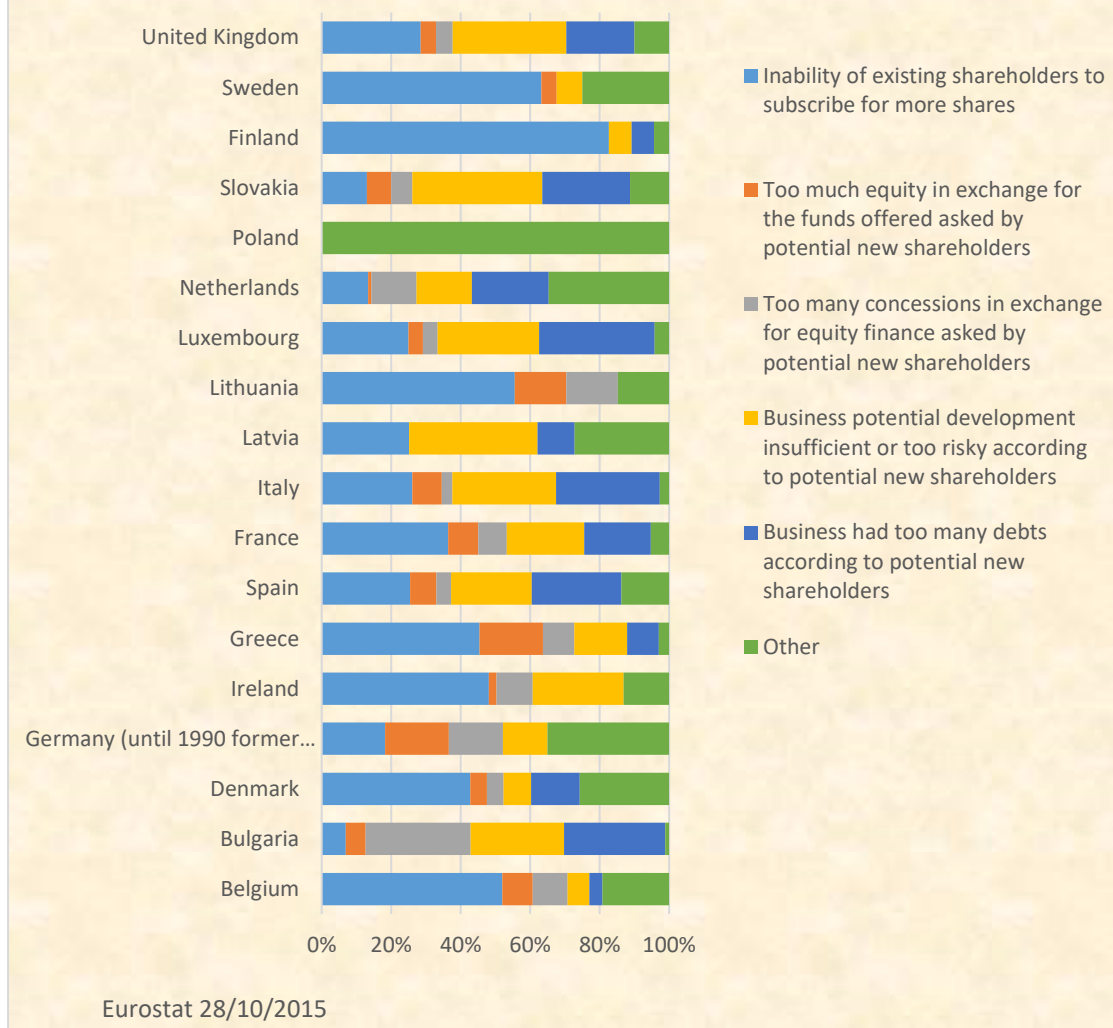
Διάγραμμα 4.3 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων στην Ε.Ε. που αναζητούν κεφαλαιουχική χρηματοδότηση για το 2007 και 2010

Διάγραμμα.4.4 Απεικόνιση ποσοστού επιχειρήσεων που αναζητούν χρηματοδότηση εκτός τραπεζικού δανείου και κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης το 2007 και 2010

Ενδιαφέρον προκαλεί, όπως παρατηρούμε στους παραπάνω πίνακες, η ζήτηση το 2010, των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων φαίνεται να κινείται στον τραπεζικό δανεισμό και σε άλλες μορφές χρηματοδότησης, σε σχέση με την συμμετοχική χρηματοδότηση. Οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να είναι αυτές που αναζητούν περισσότερο τη συμμετοχική χρηματοδότηση. Επειδή τη συμμετοχική χρηματοδότηση αναζητούν περισσότερο start up επιχειρήσεις που έχουν ανάγκη από άμεσες χρηματοροές και επιχειρήσεις που βρίσκονται στο στάδιο της ωρίμανσης, θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι στην Ελλάδα λείπουν περισσότερο τα ίδια κεφάλαια και η ρευστότητα. Παρομοίως, θα μπορούσε να εξηγηθεί από την ανάγκη που υπάρχει στο ελληνικό επιχειρηματικό γίνεσθαι για μεγάλα κεφάλαια, υψηλού ρίσκου, οδηγώντας τις επιχειρήσεις ακόμη και στη λύση των εξαγορών, για την εξασφάλιση της επιβίωσή τους.

Reasons of partial success or lack of success in obtaining equity finance -2010

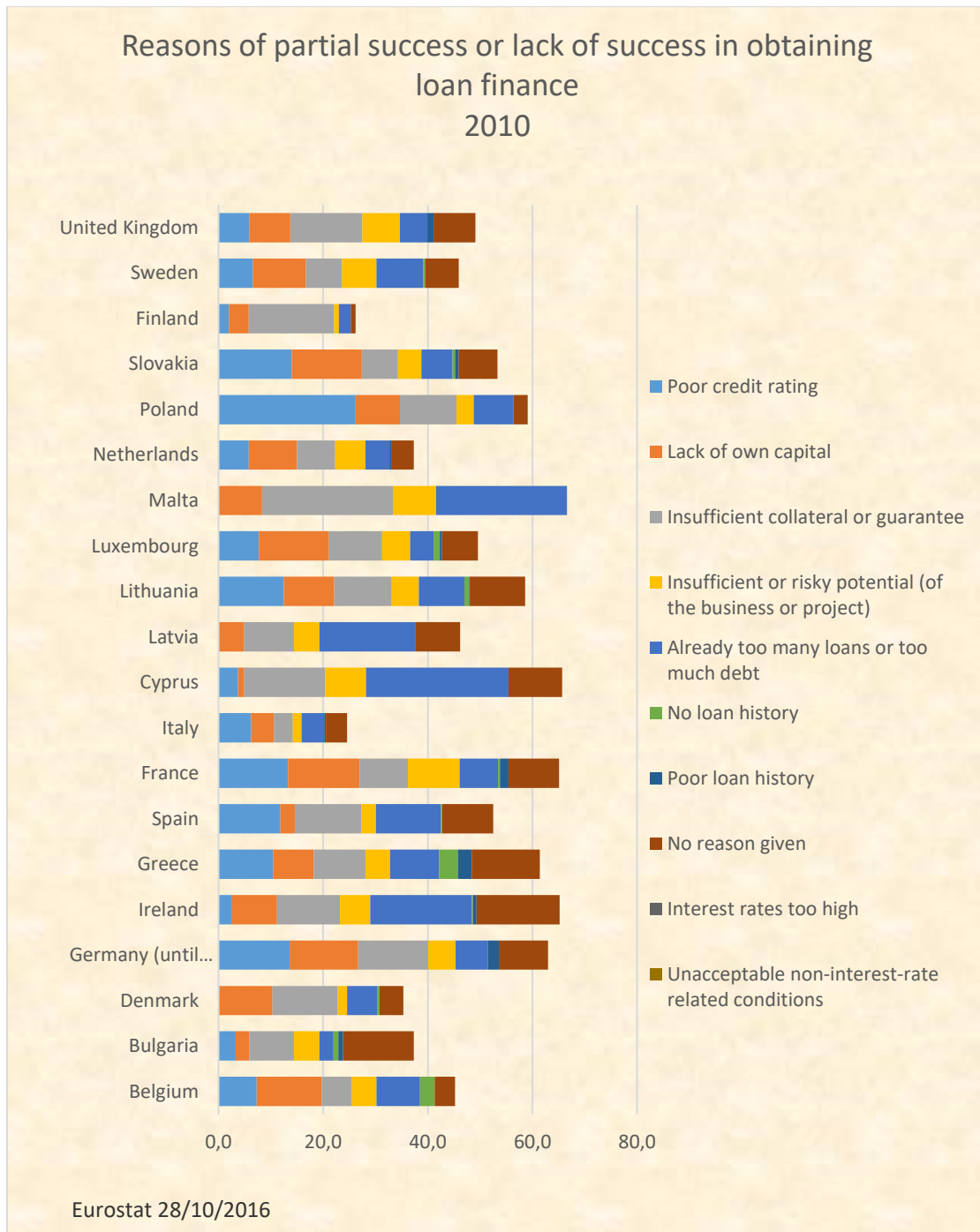

Διάγραμμα 4.5 Απεικόνιση των αιτιών της αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης το 2010

Πίνακας 4.1 Απεικόνιση των αιτιών της αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης κεφαλαιουχικής χρηματοδότησης

GEO/R EASO N	Inability of existing shareholders to subscribe for more shares	Too much equity in exchange for the funds offered asked by potential new shareholders	Too many concessions in exchange for equity finance asked by potential new shareholders	Business potential development insufficient or too risky according to potential new shareholders	Business had too many debts according to potential new shareholders	Other
Belgium	52,1	8,8	10,0	6,3	3,8	19,2
Bulgaria	6,9	5,7	30,3	26,9	29,1	1,1
Denmark	42,7	4,8	4,8	7,9	14,0	25,7
Germany (u	18,3	18,3	15,6	12,8	0,0	35,0
Ireland	48,1	2,2	10,4	26,2	0,0	13,1
Greece	45,5	18,2	9,1	15,2	9,1	3,0
Spain	25,5	7,5	4,3	23,2	25,8	13,8
France	36,4	8,7	8,2	22,3	19,1	5,3
Italy	26,1	8,4	3,1	29,8	29,8	2,7
Latvia	25,2	0,0	0,0	36,9	10,7	27,2
Lithuania	55,6	14,8	14,8	0,0	0,0	14,8
Luxembourg	25,0	4,2	4,2	29,2	33,3	4,2
Netherlands	13,4	0,9	13,0	15,9	22,1	34,7
Poland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Slovakia	13,0	7,0	6,1	37,4	25,2	11,3
Finland	82,6	0,0	0,0	6,5	6,5	4,3
Sweden	63,2	4,4	0,0	7,4	0,0	25,0
United King	28,5	4,4	4,8	32,6	19,6	10,0
% Total	33,78%	6,57%	7,71%	18,69%	13,78%	19,47%

Σύμφωνα με την έρευνα της Eurostat για το 2010, πρόβλημα των επιχειρήσεων στην Ε.Ε. αναφορικά με την συμμετοχική χρηματοδότηση, αποτελεί η αδυναμία των κεφαλαιούχων επενδυτών για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Μετά από την επιλογή άλλων λόγων από τους παρουσιαζόμενους, η τρίτη κατά σειρά απάντηση είναι η εκτίμηση-αξιολόγηση των δυνητικών επενδυτών για υπερβολικά υψηλού κινδύνου επενδύσεις και αβέβαιης επιτυχίας του εκάστοτε επενδυτικού σχεδίου, με αποτέλεσμα την άρνηση χρηματοδότησης του. Συνεπώς, βλέπουμε πάλι την έλλειψη κεφαλαίων, εμπόδιο στην ανάπτυξη των επιχειρηματικών πλάνων.

*Διάγραμμα 4.6
Απεικόνιση αιτιών αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης τραπεζικού δανεισμού το 2010*

Πίνακας 4.2 Απεικόνιση αιτιών αδυναμίας των επιχειρήσεων απόκτησης τραπεζικού δανεισμού το 2010

GEO/REA SON	Poor credit rating	Lack of own capital	Insufficient collateral or guarantee	Insufficient or risky potential (of the business or project)	Already too many loans or too much debt	No loan history	Poor loan history	No reason given	Interest rates too high	Unaccepta ble non- interest- rate related conditions
Belgium	7,3	12,4	5,8	4,7	8,3	2,8	0,0	3,9	:	:
Bulgaria	3,3	2,6	8,5	4,9	2,7	0,9	0,9	13,5	:	:
Denmark	0,2	10,1	12,5	1,8	5,7	0,5	0,0	4,5	:	:
Germany (u	13,6	13,1	13,4	5,2	6,2	0,0	2,1	9,4	:	:
Ireland	2,6	8,6	12,0	5,8	19,4	0,2	0,7	15,9	:	:
Greece	10,4	7,8	9,9	4,7	9,4	3,6	2,6	13,0	:	:
Spain	11,8	2,8	12,7	2,8	12,4	0,2	0,0	9,8	:	:
France	13,3	13,7	9,2	9,9	7,3	0,4	1,6	9,7	:	:
Italy	6,2	4,4	3,6	1,7	4,3	0,0	0,3	4,1	:	:
Cyprus	3,7	1,2	15,5	7,8	27,2	0,0	0,0	10,3	:	:
Latvia	0,1	4,8	9,5	4,9	18,4	0,0	0,0	8,5	:	:
Lithuania	12,5	9,6	11,0	5,2	8,7	0,9	0,1	10,6	:	:
Luxembourg	7,7	13,4	10,2	5,3	4,5	1,2	0,4	6,9	:	:
Malta	0,0	8,3	25,0	8,3	25,0	0,0	0,0	0,0	:	:
Netherlands	5,8	9,2	7,3	5,8	4,6	0,0	0,3	4,3	:	:
Poland	26,1	8,6	10,8	3,3	7,6	0,0	0,0	2,7	:	:
Slovakia	14,0	13,4	6,9	4,5	5,9	0,5	0,7	7,4	:	:
Finland	2,0	3,8	16,3	0,9	2,3	0,0	0,0	0,9	:	:
Sweden	6,6	10,1	6,9	6,6	8,9	0,4	0,0	6,4	:	:
United Kingd	5,9	7,8	13,8	7,2	5,2	0,0	1,2	8,0	:	:
% Total	15,20%	16,45%	21,92%	10,06%	19,26%	1,15%	1,08%	14,87%	0,00%	0,00%

Σχετικά με την αδυναμία τραπεζικού δανεισμού, παρατηρούμε ότι η κυριότερη αιτία για τις επιχειρήσεις είναι η έλλειψη επαρκών εγγυήσεων, και ακολουθεί η απάντηση για υπερχρεωμένες επιχειρήσεις. Οι τραπεζικοί οργανισμοί θα διευκολύνονταν πολύ αν υπήρχαν εγγυοδοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα στα οποία μπορούσαν να απευθυνθούν οι επιχειρήσεις για την λήψη τραπεζικών δανείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προτάσεις Περιβαλλοντικών Οργανώσεων

Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει τον μεγαλύτερο της πόρο προκειμένου να καταπολεμήσει οριστικά την ενεργειακή φτώχεια, ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά προβλήματα. Το όραμα της κοινωνικά δίκαιης ενεργειακής μετάβασης στην καθαρή ενέργεια μεταφράζεται σε δυναμική συμμετοχή των πολιτών. Σε αυτή την κατεύθυνση εργάζονται οι περιβαλλοντικές οργανώσεις με ενημερωτικές δράσεις προς τους πολίτες, εκπαιδευτικά προγράμματα, καμπάνιες με την ενεργή συμμετοχή πολιτών, έρευνες, μελέτες και προτάσεις που με την πολιτική βούληση και την συμμετοχή του δημόσιου τομέα, μπορούν να αποτελέσουν ζωτικής σημασίας πρακτικές εφαρμογές, για το περιβάλλον σε συνδυασμό με την κοινωνική ευμάρεια. Μια τέτοια πρόταση είναι και η παρακάτω, από την Greenpeace, πρόγραμμα το οποίο θέτει στο επίκεντρο της κλιματικής πολιτικής εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά τα οποία από παθητικοί καταναλωτές ορυκτών καυσίμων μετατρέπονται σε μικροπαραγωγούς καθαρής ενέργειας.

5.1. Η πρόταση της Greenpeace για ένα πράσινο κοινωνικό τιμολόγιο

Σύμφωνα με την Greenpeace η κυβέρνηση μπορεί να ξεκινήσει άμεσα τη σταδιακή αντικατάσταση του σημερινού προβληματικού κοινωνικού οικιακού τιμολογίου (ΚΟΤ) με ένα φιλόδοξο και αποτελεσματικό ‘πράσινο’ ΚΟΤ, βοηθώντας σταδιακά 340.000 ευάλωτα νοικοκυριά να μετατραπούν σε μικροπαραγωγούς της δικής τους ηλιακής ενέργειας. Με αυτόν τον τρόπο τα νοικοκυριά θα αποκτήσουν την ενεργειακή ανεξαρτησία τους και θα βγουν από το καθεστώς της ακραίας ενεργειακής φτώχειας. Εξίσου σημαντικά, θα διασφαλιστεί η μετάβαση της ελληνικής οικονομίας στην καθαρή ενέργεια με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και η ενίσχυση των αρχών της ενεργειακής δημοκρατίας.

Τι προτείνει:

Υλοποίηση δεκαετούς προγράμματος σταδιακής ένταξης 340.000 ευάλωτων νοικοκυριών, με εκτιμώμενο μέσο ετήσιο κόστος υλοποίησης έως 45 εκατ. € ετησίως. Προκειμένου να ξεκινήσει όμως άμεσα, μπορεί να υλοποιηθεί σε πιλοτική μορφή με μικρότερο ποσοστό της τάξεως των 6-13 € για τον πρώτο χρόνο. Στη συνέχεια θα μπορεί να ενισχυθεί και με κονδύλια από διαφορετικές πηγές συμπεριλαμβανομένης τις χρεώσεις υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στους λογαριασμούς των καταναλωτών. Τα νοικοκυριά είτε αποκτούν δωρεάν το δικό τους οικιακό φωτοβολταϊκό σύστημα ισχύος 2kW είτε θα αποκτούν δωρεάν μέρος αντίστοιχης ισχύος από ενεργειακή κοινότητα η οποία λειτουργεί φωτοβολταϊκό πάρκο για ενεργειακό συμψηφισμό. Υπολογίζεται ότι η ετήσια παραγωγή ενέργειας 2.750 - 3.100 kWh / έτος θα καλύπτει

τις ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας ανά νοικοκυριό 70-80% (δηλαδή, η εκτιμώμενη μέση ετήσια εξοικονόμηση χρημάτων ανά νοικοκυριό (25ετία) θα ανέρχεται στα 345-425€)

Η υλοποίηση του προτεινόμενου προγράμματος θα δημιουργήσει ετησίως 440 – 6.580 θέσεις εργασίας στην ελληνική οικονομία. Παρόμοια προγράμματα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής ήδη εφαρμόζονται εδώ και λίγα χρόνια σε άλλες χώρες.

Ένα σημαντικό όφελος για την ΔΕΗ είναι ότι τα νοικοκυριά υποχρεούνται να υπαχθούν σε καθεστώς τακτοποίησης των οφειλών τους. Πρόκειται για μία ‘win-win’ περίπτωση, με τη μεν ΔΕΗ να διασφαλίζει την αποπληρωμή των οφειλών και τα δε νοικοκυριά να τις αποπληρώνουν με βιώσιμο τρόπο χάρη στη δωρεάν ηλιακή ενέργεια.

Ένα τέτοιο πρόγραμμα θέτει στο επίκεντρο της κλιματικής πολιτικής εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά, τα οποία από παθητικοί καταναλωτές ορυκτών καυσίμων μετατρέπονται σε μικροπαραγωγούς καθαρής ενέργειας.

Το 2015 η Greenpeace παρουσίασε την έκθεση “Αλλάζοντας τα δεδομένα στον κτιριακό τομέα με σύμμαχο τον ήλιο”, με την οποία αναλύθηκαν τρόποι χρηματοδότησης ενός δεκαετούς προγράμματος ενεργειακής αναβάθμισης 1 εκατ. κτιρίων. Η έκθεση έλαβε πλήρως υπόψη την οικονομική και πολιτική συγκυρία της χώρας (οικονομική ύφεση, καθεστώς μνημονίου) και έδειξε ότι η χρηματοδότηση ενός τέτοιου φιλόδοξου προγράμματος είναι απολύτως εφικτή. Κεντρικό σημείο της έκθεσης ήταν η παροχή δωρεάν ηλιακής ενέργειας σε 300.000 νοικοκυριά ως ο καλύτερος τρόπος να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η ενεργειακή φτώχεια, με την αξιοποίηση του μεγαλύτερου και – σε μεγάλο βαθμό – ανεκμετάλλευτου ενεργειακού πόρου της χώρας: του ήλιου.

Τέσσερα χρόνια αργότερα (Ιανουάριος 2019), η Greenpeace επανέρχεται με την επικαιροποίηση της πρότασης για τα 300.000 νοικοκυριά, δεδομένου ότι κατά το διάστημα που μεσολάβησε:

α) βελτιώθηκε σημαντικά το θεσμικό πλαίσιο με την ψήφιση του Ν.4513/2018 για τις ενεργειακές κοινότητες, ενώ έχει θεσμοθετηθεί η δυνατότητα εικονικής αυτοπαραγωγής ηλιακής ενέργειας (αμφότερα δεν υπήρχαν το 2015).

β) μειώθηκε περαιτέρω το κόστος της τεχνολογίας των φωτοβολταϊκών.

Ο νέος υπολογισμός αφορά σε 340.000 νοικοκυριά και όχι σε 300.000 όπως το 2015, δεδομένου ότι – σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το 2017 η ΔΕΗ, όπου τόσα είναι τα νοικοκυριά που έχουν πραγματική αδυναμία να πληρώσουν

τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος (αν και υπάγονται στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο).

Η ενεργειακή δημοκρατία στην πράξη: Στη Γερμανία, το 42% της εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ ανήκει σε νοικοκυριά και αγρότες, ενώ μόνο το 5,4% ανήκει στις 4 μεγάλες ενεργειακές επιχειρήσεις της χώρας.

Για το 2016, το συνολικό ετήσιο αντάλλαγμα για ΚΟΤ και πολυτέκνους εκτιμήθηκε στα 79.734.999 €

- 1 στα 3 νοικοκυριά δεν έχουν ικανοποιητική θέρμανση (ΕΛ.ΣΤΑΤ).
- 4 στα 10 νοικοκυριά δηλώνουν οικονομική αδυναμία να αποπληρώσουν λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΛ.ΣΤΑΤ).
- Περίπου 680.000 οι δικαιούχοι Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου το 2017 (ΔΕΗ)
- 340.000 δικαιούχοι ΚΟΤ (σχεδόν οι μισοί) εξακολουθούν να αδυνατούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς (ΔΕΗ)
- >1,7 δις € αρρυθμιστες οφειλές προς την ΔΕΗ σε Χαμηλή και Μέση Τάση (ΔΕΗ)
- Οι καταναλωτές συμβάλλουν με 80 εκατ. € ετησίως για τη χρηματοδότηση του ΚΟΤ μέσω των χρεώσεων ΥΚΩ (ΡΑΕ)

Η επιδοματική πολιτική που ισχύει σήμερα, αδυνατεί να βοηθήσει τα νοικοκυριά να βγουν από το καθεστώς στήριξης: τα νοικοκυριά παραμένουν ενεργειακά φτωχά και εξαρτημένα από τη βοήθεια (επιδότηση) που θα χρειαστούν (και) την επόμενη χρονιά. Ομοίως, το κράτος θα πρέπει να βρει εκ νέου κονδύλια τον επόμενο χρόνο για να συνεχίσει τη στήριξη στα ίδια νοικοκυριά.

Προκειμένου να εκτιμηθεί το κόστος του προγράμματος, το οποίο συνδυάζει α) την τοποθέτηση οικιακών συστημάτων απευθείας σε νοικοκυριά, με β) την παροχή μερισμάτων ενεργειακής κοινότητας (ΕΚΟΙΝ), εξετάζεται - καταρχάς - το κόστος υλοποίησης ξεχωριστά για δύο ακραία υποθετικά σενάρια. Δηλαδή: α) Στο πρώτο υποθετικό σενάριο, εγκαθίστανται αποκλειστικά οικιακά φωτοβολταϊκά συστήματα στο σύνολο των 340.000 νοικοκυριών. Κάθε ευάλωτο νοικοκυριό, δηλαδή, αποκτά δωρεάν το δικό του μικρό φωτοβολταϊκό σύστημα 2kW, το οποίο εγκαθίσταται στην οροφή του σπιτιού του. Το νοικοκυριό παράγει τη δική του ενέργεια για ιδιοκατανάλωση με τη χρήση ενεργειακού συμψηφισμού (net-metering) β) Στο δεύτερο υποθετικό σενάριο, το σύνολο των 340.000 νοικοκυριών εξυπηρετείται αποκλειστικά από τη λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, τα οποία εγκαθίστανται στις τοπικές κοινότητες και ανήκουν σε ΕΚΟΙΝ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχουν συσταθεί ακριβώς για αυτόν τον σκοπό. Σε αυτή την περίπτωση, κάθε

νοικοκυριό λαμβάνει δωρεάν μέρος της ΕΚΟΙΝ το οποίο αντιστοιχεί στην παραγωγή ενέργειας συνολικής ισχύος 2kW από το τοπικό φωτοβολταϊκό πάρκο, μέσω εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net-metering). Συνεπώς, το πραγματικό κόστος υλοποίησης θα κυμαίνεται ανάμεσα στο κόστος υλοποίησης των δύο υποθετικών σεναρίων. Και για τα δύο σενάρια, η ένταξη των ευάλωτων νοικοκυριών πραγματοποιείται σταδιακά σε βάθος δεκαετίας. Ενεργειακός συμψηφισμός & εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός Με τον ενεργειακό συμψηφισμό (net-metering) επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κτίρια για ιδιοκατανάλωση της ηλιακής ενέργειας που παράγουν. Τυχόν πλεόνασμα “αποθηκεύεται” προσωρινά στο δίκτυο και μεταφέρεται σε επόμενο λογαριασμό ηλεκτρικής ενέργειας. Ο εικονικός συμψηφισμός (virtual net-metering) λειτουργεί με παρόμοιο τρόπο, με τη βασική διαφορά ότι επιτρέπει την απομακρυσμένη παραγωγή ενέργειας, δηλαδή το φωτοβολταϊκό σύστημα μπορεί να είναι σε διαφορετικό σημείο του δικτύου (π.χ. οικόπεδο, άλλο κτίριο) από εκεί που πραγματοποιείται η κατανάλωση.

Μετά από εκτίμηση της Greenpeace, προκύπτει ότι το συνολικό κόστος υλοποίησης του δεκαετούς προγράμματος θα κυμανθεί μεταξύ 287 - 628 εκατ. €, με μέσο ετήσιο κόστος στη δεκαετία 29 - 63 εκατ. € ετησίως. Φυσικά, το ακριβές κόστος θα εξαρτηθεί από το μείγμα επιλογής οικιακών συστημάτων έναντι ενεργειακών κοινοτήτων. Δεδομένου, ωστόσο, ότι στην πραγματικότητα τουλάχιστον τα μισά νοικοκυριά αναμένεται να εξυπηρετηθούν από ΕΚΟΙΝ, το πραγματικό μέσο ετήσιο κόστος εκτιμάται σε λιγότερο από 45 εκατ. €, δηλαδή σχεδόν το μισό των συνολικών κονδυλίων (80 εκατ. €) που σήμερα κατευθύνονται για τη στήριξη του ΚΟΤ.

- Οι ενεργειακές κοινότητες, μέσω της δυνατότητας εικονικού συμψηφισμού, έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να εξυπηρετήσουν ευάλωτα νοικοκυριά τα οποία δεν έχουν κατάλληλο χώρο για εγκατάσταση δικού τους φωτοβολταϊκού συστήματος (π.χ. διαμένουν σε πολυκατοικίες), ενώ το κόστος υλοποίησης είναι σημαντικά μικρότερο λόγω οικονομιών κλίμακας (μεγάλα φ/β πάρκα).
- Αντίθετα, τα οικιακά φ/β συστήματα αποφέρουν υψηλότερο οικονομικό όφελος ανά νοικοκυριό χάρη στις χαμηλότερες χρεώσεις κυρίως για τη χρήση δικτύου. Επιπλέον, αξιοποιούν τους διαθέσιμους χώρους στα υφιστάμενα κτίρια, δηλαδή δεν δεσμεύουν περαιτέρω έκταση γης.

ΓΙΑΤΙ Η GREENPEACE ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ 2kW ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ;

2kW φωτοβολταϊκών παράγουν ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας ικανή να αποτελέσει μία ουσιαστική βοήθεια προς τα νοικοκυριά, καλύπτοντας το 70-80% των αναγκών τους και παρέχοντας παράλληλα ένα σημαντικό κίνητρο για μία πιο ορθολογική χρήση της ενέργειας. Επίσης, είναι συμβατά με μελλοντικές παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στο κτίριο που μπορούν να μειώσουν περαιτέρω την κατανάλωση ή/και να εξηλεκτρίσουν τη θέρμανση (π.χ. μετατροπή σε παθητικό κτίριο, χρήση αντλιών θερμότητας αντί λέβητα ορυκτών καυσίμων κτλ). Η χρήση φωτοβολταϊκών για ιδιοκατανάλωση της παραγόμενης κιλοβατώρας (ενεργειακός συμψηφισμός) σημαίνει ότι το όφελος προκύπτει από την εξοικονόμηση χρημάτων από τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας. Μάλιστα, όσο θα αυξάνεται το κόστος της προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος τόσο μεγαλύτερο το όφελος από τη χρήση φωτοβολταϊκών. Για τις ανάγκες της παρούσας πρότασης, η Greenpeace εκτίμησε το οικονομικό όφελος για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος (2020), αλλά και το μεσοσταθμικό ετήσιο όφελος στη διάρκεια 25ετίας για δύο σενάρια: στο πρώτο υπολογίζεται ετήσια αύξηση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας 0,4% (συντηρητικό σενάριο) και στο δεύτερο 2%. Σημειώνεται ότι ένα οικιακό σύστημα 2kW αποφέρει ελαφρώς μεγαλύτερο οικονομικό όφελος εξαιτίας μικρότερων χρεώσεων, κυρίως για τη χρήση δικτύου (συγκριτικά με 2kW εικονικού συμψηφισμού).

5.2. Ενεργειακές Κοινότητες

Σε συνέχεια της πρότασης της Greenpeace, το 2018 ψηφίστηκε το νομοσχέδιο για την ίδρυση και λειτουργία των Ενεργειακών Κοινοτήτων (ν.4513/2018). Αναφέραμε παραπάνω κάποια χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα, ας δούμε όμως τώρα πιο αναλυτικά τι είναι οι Ενεργειακές Κοινότητες.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα δίνεται η δυνατότητα σε επιχειρήσεις, ΟΤΑ, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και φυσικά πρόσωπα, να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν κοινότητες που θα μπορούν να παράγουν, να πωλούν ή να ιδιοκαταναλώνουν ηλεκτρική και θερμική ενέργεια που παράγεται από ΑΠΕ, όπως από αιολικά και φωτοβολταϊκά έργα, ή μονάδες βιοαερίου και βιομάζας. Επίσης, θα

μπορούν να δραστηριοποιηθούν στην προμήθεια ρεύματος και φυσικού αερίου, να εγκαθιστούν συστήματα τηλεθέρμανσης και μονάδες αφαλάτωσης, αλλά και να εγκαθιστούν και να διαχειρίζονται υποδομές και οχήματα εναλλακτικών καυσίμων (π.χ. ηλεκτρικά).

Ο ελάχιστος αριθμός μελών της Ενεργειακής Κοινότητας είναι πέντε, αν τα μέλη είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εκτός των Ο.Τ.Α. ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή φυσικά πρόσωπα, τρία, αν τα μέλη είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικά πρόσωπα, από τα οποία τα δύο τουλάχιστον είναι Ο.Τ.Α., δύο, αν τα μέλη είναι μόνο Ο.Τ.Α. α' βαθμού νησιωτικών περιοχών με πληθυσμό κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή.

Σημαντικό στοιχείο είναι όμως η εντοπιότητα της πλειοψηφίας των μελών, ώστε οι τοπικές κοινωνίες να είναι αυτές που απολαμβάνουν τα οφέλη. Τουλάχιστον το πενήντα τοις εκατό (50%) συν ένα των μελών πρέπει να σχετίζονται με τον τόπο στον οποίο βρίσκεται η έδρα της Ενεργειακής Κοινότητας και συγκεκριμένα τα φυσικά πρόσωπα μέλη να έχουν πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία σε ακίνητο το οποίο βρίσκεται εντός της Περιφέρειας της έδρας της Ενεργειακής Κοινότητας ή να είναι δημότες δήμου της Περιφέρειας αυτής, ενώ τα νομικά πρόσωπα μέλη να έχουν την έδρα τους εντός της Περιφέρειας της έδρας της Ενεργειακής Κοινότητας.

Κάθε μέλος μπορεί να κατέχει πέραν της υποχρεωτικής συνεταιριστικής μερίδας και μία ή περισσότερες προαιρετικές συνεταιριστικές μερίδες, με ανώτατο όριο συμμετοχής στο συνεταιριστικό κεφάλαιο το 20%, με εξαίρεση τους Ο.Τ.Α. που μπορούν να συμμετέχουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο με ανώτατο όριο το πενήντα τοις εκατό (50%) για τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού νησιωτικών περιοχών με πληθυσμό κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή και το σαράντα τοις εκατό (40%) για τους λοιπούς Ο.Τ.Α.

Δραστηριότητες

Η Ενεργειακή Κοινότητα μπορεί να ασκεί οποιαδήποτε από τις κατωτέρω δραστηριότητες:

α) Προσέλκυση κεφαλαίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης εντός της Περιφέρειας που βρίσκεται η έδρα της Ενεργειακής Κοινότητας,

β) σύνταξη μελετών αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή της Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή υλοποίησης παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης ή παροχή στα μέλη της τεχνικής υποστήριξης στους ανωτέρω τομείς,

γ) διαχείριση ή συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της,

δ) παροχή συμβουλών για τη διαχείριση ή συμμετοχή των μελών της σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της,

ε) ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για θέματα ενεργειακής αειφορίας,

στ) δράσεις για την υποστήριξη ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας πολιτών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, εντός της Περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η έδρα της Ενεργειακής Κοινότητας, ανεξάρτητα αν είναι μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας, όπως παροχή ή συμψηφισμός ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών ή άλλες δράσεις που μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας στις κατοικίες των ανωτέρω.

Έτσι, ένα σημαντικό κίνητρο είναι πως οι Ενεργειακές Κοινότητες θα μπορούν να αξιοποιούν τον εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό (virtual net metering), κάτι που προς το παρόν επιτρέπεται μόνο στους κατ' επάγγελμα αγρότες και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπούς.

Επίσης, οι συγκεκριμένες μονάδες θα έχουν προτεραιότητα στην αδειοδότηση, θα καταβάλλουν 60.000 ευρώ ως ελάχιστο κεφάλαιο για χορήγηση άδειας προμήθειας, θα απαλλάσσονται από το ετήσιο τέλος διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής, ενώ θα καταβάλλουν μειωμένα ποσά εγγυητικών επιστολών για εγγραφή στο μητρώο συμμετεχόντων. Επιπλέον, θα απολαμβάνουν όρους προνομιακής συμμετοχής ή εξαίρεσης από τις ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών και θα απαλλάσσονται από το ειδικό τέλος 1,7% όταν συμμετέχει ΟΤΑ στην Ενεργειακή Κοινότητα,.

Επιπροσθέτως, για τις Ενεργειακές Κοινότητες θα ισχύουν ειδικοί και πιο ευνοϊκοί όροι στην περίπτωση που διαχειρίζονται υποδομές φόρτισης ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Κατ' ανάλογο τρόπο, θα απολαμβάνουν ειδικό καθεστώς όσες λειτουργούν συστήματα τηλεθέρμανσης, εγκαθιστώντας μία μονάδα παραγωγής θερμικής ενέργειας

Χρήση αποθεματικού

Από τα πλεονάσματα έκαστης χρήσης της Ενεργειακής Κοινότητας παρακρατείται τουλάχιστον το 10% για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού. Η παρακράτηση δεν είναι υποχρεωτική όταν το ύψος του αποθεματικού είναι τουλάχιστον ίσο με το ύψος του συνεταιριστικού κεφαλαίου της Ενεργειακής Κοινότητας. Τα πλεονάσματα της χρήσης δεν διανέμονται στα μέλη, αλλά παραμένουν στην Ενεργειακή Κοινότητα υπό τη μορφή αποθεματικών και διατίθενται για τους σκοπούς της με απόφαση της γενικής συνέλευσης.

Συνεταιρισμοί Ενεργειακών Κοινοτήτων

Πέντε τουλάχιστον Ενεργειακές Κοινότητες που έχουν την έδρα τους στην ίδια Περιφέρεια μπορούν να συστήσουν ένωση ενεργειακών συνεταιρισμών με σκοπό το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων τους. Η Γενική Συνέλευση της ένωσης ενεργειακών συνεταιρισμών απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των Ενεργειακών Κοινοτήτων που μετέχουν στην ένωση. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των Ενεργειακών Κοινοτήτων σε αναλογία ένα (1) στα πέντε (5) μέλη της Ενεργειακής Κοινότητας. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών υπερβαίνει τον αριθμό δύο (2), η Ενεργειακή Κοινότητα εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Ενεργειακή Κοινότητα με λιγότερα από πέντε (5) μέλη εκλέγει έναν αντιπρόσωπο. Ενεργειακή Κοινότητα με περισσότερα από πενήντα (50) μέλη εκλέγει δέκα αντιπροσώπους.

Ομοσπονδία

Οι ενώσεις ενεργειακών συνεταιρισμών όλης της χώρας μπορούν να συστήσουν την Ομοσπονδία των Ενεργειακών Συνεταιρισμών της Ελλάδας για το συντονισμό και τη γενικότερη εκπροσώπηση του ενεργειακού συνεταιριστικού κινήματος της χώρας. Στη γενική συνέλευση της Ομοσπονδίας των Ενεργειακών Συνεταιρισμών της Ελλάδας συμμετέχουν όλες οι ενώσεις ενεργειακών συνεταιρισμών με δύο αντιπροσώπους η καθεμία. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των ενώσεων.

Παραδείγματα Ενεργειακών Κοινοτήτων

Επαγγελματίες και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

1. Πέντε ή και περισσότερες μικρομεσαίες εταιρείες (π.χ. ξενοδοχεία) συστήνουν μία Ενεργειακή Κοινότητα και εγκαθιστούν ένα φωτοβολταϊκό πάρκο σε κάποια έκταση εντός της Περιφέρειάς τους. Έτσι, ώστε μέσω του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net metering) η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια εγχέεται στο

δίκτυο και συμψηφίζεται με το ρεύμα που καταναλώνουν τα μέλη της Κοινότητας, μειώνοντας επομένως το ενεργειακό τους κόστος.

2. Αγρότες και αγροτικές επιχειρήσεις δημιουργούν μία Ενεργειακή Κοινότητα (Ε.Κοιν.) για την εγκατάσταση μιας μονάδας βιομάζας, την οποία τροφοδοτούν με τοπικά γεωργικά απόβλητα. Η μονάδα παράγει θερμική ενέργεια, που αξιοποιούν π.χ. για τη θέρμανση θερμοκηπίων ή ακόμη και κατοικιών, αλλά και ηλεκτρική ενέργεια που είτε πωλούν στο δίκτυο είτε συμψηφίζουν με τις καταναλώσεις τους.

3. Κτηνοτρόφοι και κτηνοτροφικές μονάδες (βουστάσια, χοιροστάσια, πτηνοτροφία) εγκαθιστούν μία μονάδα βιοαερίου που με πρώτη ύλη τα κτηνοτροφικά τους απόβλητα (π.χ. ζωικά υποπροϊόντα σφαγείων, κοπριά) παράγουν ηλεκτρική και θερμική ενέργεια.

Ιδιώτες

4. Οι ιδιοκτήτες των διαμερισμάτων μίας πολυκατοικίας συστήνουν μία Ε.Κοιν., για να εγκαταστήσουν ένα φωτοβολταϊκό σύστημα ή μία μικρή ανεμογεννήτρια και να μειώσουν τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού τους, μέσω εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού.

Δήμοι – Περιφέρειες

5. Για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, τρεις ή και περισσότεροι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εντός μίας Περιφέρειας, δημιουργούν μία Ε.Κοιν. που εγκαθιστά ένα φωτοβολταϊκό σύστημα ή μία μικρή ανεμογεννήτρια, συμψηφίζοντας το παραγόμενο ρεύμα με τις καταναλώσεις ευάλωτων νοικοκυριών. Εναλλακτικά, από την πώληση του ρεύματος, θα μπορούν να επιδοτούν αναβαθμίσεις των κατοικιών πολιτών με πολύ χαμηλά εισοδήματα.

Τοπικές Συμπράξεις

6. Ένας δήμος, σε συνεργασία με δύο τουλάχιστον τοπικές επιχειρήσεις, εγκαθιστά μία μονάδα παραγωγής θερμικής ενέργειας με σύστημα τηλεθέρμανσης.

7. Ένας ΟΤΑ, μαζί με τοπικές επιχειρήσεις ή και κατοίκους, εγκαθιστά ένα φωτοβολταϊκό-αιολικό πάρκο ή μία μικρή υδροηλεκτρική μονάδα. Στην περίπτωση που πρόκειται για νησιωτική περιοχή, με προβλήματα λειψυδρίας, η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια θα μπορεί να τροφοδοτεί μία μονάδα αφαλάτωσης.

8. Με μέλη τοπικές επιχειρήσεις ή και τον αντίστοιχο ΟΤΑ, μία Ε.Κοιν. σε ένα

τουριστικό νησί ή πόλη εγκαθιστά σταθμούς φόρτισης και προμηθεύεται ηλεκτρικά οχήματα, για την ενοικίασή τους σε τουρίστες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Εθνικές κατευθύνσεις

Με την Ευρωπαϊκή Ένωση να καλπάζει προς τη δημιουργία μίας «πράσινης» κοινωνίας, εστιάζοντας σε επενδύσεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της κυκλικής οικονομίας, η Ελλάδα δε θα μπορούσε να μην αποζητά μία ανάπτυξη, η οποία θα προέρχεται μέσα από μεθόδους φιλικές προς τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον. Είναι, άλλωστε, προφανές ότι το οικονομικό μέλλον της χώρας μας συνδέεται με την ικανότητά της να προστατεύσει το μοναδικό φυσικό της πλούτο. Μη ξεχνάμε ότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει αρνητικά τη γεωργία και τον τουρισμό, προκαλεί άνοδο της στάθμης της θάλασσας και δημιουργεί σοβαρή απειλή για τις ακτές και τα νησιά μας. Επισήμανση χρειάζεται το γεγονός, πως η χώρα μας καταβάλλει ετησίως 30 εκατ. € στην Ε.Ε, εξαιτίας της καθυστέρησης στην αξιοποίηση ενός δισ. για τη διαχείριση και ανακύκλωση των απορριμμάτων από τους δήμους και τις περιφέρειες, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε.Ε.. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε στην Ελλάδα το 2007 δημοσιονομική διόρθωση περίπου 700 εκατ. ευρώ για παραβίαση της νομοθεσίας της Ε.Ε. και κατάχρηση των συμπληρωματικών συμβάσεων στο ΕΣΠΑ 2000-2006. Ο επίτροπος επισημαίνει προβλήματα και καθυστερήσεις στην ωρίμανση και ολοκλήρωση έργων του ΕΣΠΑ λόγω υπερβολικών εκπτώσεων στους διαγωνισμούς από μελετητές, εργολάβους, προμηθευτές. Ομως, η ανάθεση δημόσιων συμβάσεων στη βάση υπερβολικών εκπτώσεων οδηγεί σε ελλιπείς μελέτες και ημιτελή έργα. Αναγνωρίζεται πια, ότι οι προκλήσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν χωρίς καθυστέρηση κι ότι αυτή είναι συνθήκη επιβίωσης όχι μόνο για τη χώρα αλλά και τον πλανήτη συνολικά. Η Κυβέρνηση έχει ήδη δώσει δείγματα γραφής με πιο εμβληματική απόφαση την επιλογή να απεξαρτηθούμε πλήρως από τον λιγνίτη το αργότερο μέχρι το 2028 και έχει ανοίξει μία φιλόδοξη θεματολογία. Κυβερνητική υπόσχεση αποτελεί το κλείσιμο

όλων των λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2028 και αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας με στόχο η συμμετοχή τους στο ενεργειακό μείγμα να φτάσει, το 2030, στο 35% (έναντι προγενέστερου στόχου για 31%). Το νομοσχέδιο «Επενδύω στην Ελλάδα» που ψηφίστηκε, δίνει τη δυνατότητα στους Δήμους να συνάπτουν συμβάσεις για την εκτέλεση υπηρεσιών συλλογής και μεταφοράς στερεών αποβλήτων και ανακυκλώσιμων υλικών, χωρίς να χρειάζεται -όπως ίσχυε έως τώρα- να τεκμηριώνουν σχετική δική τους αδυναμία. Αποτελεί δέσμευση της Κυβέρνησης να αντιμετωπιστεί το ζήτημα των στερεών αποβλήτων εντός της τετραετίας. Στην κατεύθυνση αυτή σχεδιάζεται: Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδιασμού. Εφαρμογή του καφέ κάδου σε όλη την Ελλάδα (για οργανικά απορρίμματα όπως το χαρτί) έως το τέλος της κυβερνητικής θητείας. Εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου για την επεξεργασία των γεωργοκτηνοτροφικών και χημικών αποβλήτων. Άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων στις τουριστικές περιοχές. Και αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων από το ΕΣΠΑ. Ενίσχυση της ανακύκλωσης από το 19% σήμερα στο 30%. Στην ατζέντα της κυβέρνησης εκτός από το νέο πλέγμα ενεργειών για την αναμόρφωση του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων, βρίσκονται επίσης πολιτικές που αφορούν την καθημερινότητα των πολιτών, όπως η απαγόρευση των πλαστικών μιας χρήσης έως το τέλος του 2021. Στον πυρήνα των πολιτικών της βρίσκονται ακόμη τα κίνητρα για ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αλλά και για την κατακόρυφη διείσδυση ηλεκτρικών αυτοκινήτων στη χώρα μας, για την οποία έχει ήδη σχηματιστεί διυπουργική ομάδα εργασίας σε συνεργασία με φορείς της αγοράς. Υπάρχει, επίσης ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η ανάγκη να αποκτήσει η χώρα περιβαλλοντική διπλωματία. Δίνεται έμφαση στο χωροταξικό σχεδιασμό με σεβασμό στη βιοποικιλότητα και τη διαμόρφωση ενός σταθερού συστήματος προστατευόμενων περιοχών. Σε ό,τι αφορά τις περιοχές Natura, πρόθεση της κυβέρνησης είναι η διαμόρφωση ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης εντός της επόμενης διετίας, με παράλληλο στόχο την ανάπτυξη του οικο-τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Ευρωπαϊκές Κατευθύνσεις –

Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Όπως προαναφέρθηκε, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο φαίνεται να γίνεται προσπάθεια δημιουργίας χρηματοδοτικών εργαλείων και πολλών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (εθνικοί και κοινοτικοί πόροι), προκειμένου να προωθηθεί η επιχειρηματικότητα, η νεανική, η καινοτόμα, η πράσινη. Σε κάθε περίπτωση, στόχος είναι οι ιδέες να μην παραμείνουν ιδέες αλλά να υπάρξουν όλα τα κίνητρα και η βοήθεια, ώστε να υλοποιηθούν και κατ' επέκταση να αποτελέσουν κινητήριο μοχλό της οικονομίας. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» που θεσπίστηκε το 2010, είναι η δεκαετής στρατηγική της Ε.Ε. για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η Ε.Ε. έχει 5 πρωταρχικούς στόχους που θέλει να πετύχει μέχρι το τέλος του 2020. Χωρίζονται στου εξής τομείς:

- Απασχόληση
- Έρευνα και ανάπτυξη
- Κλίμα/ενέργεια
- Εκπαίδευση
- Μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας

Αυτοί οι 5 τομείς χωρίζονται σε 11 επιμέρους θεματικούς στόχους:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Ενίσχυση στην πρόσβαση και τη χρήση και την ποιότητα των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, του γεωργικού τομέα και του τομέα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
4. Στήριξη της συτροφής προς μια οικονομία με εμωμένη χρήση άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
6. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης πόρων

7. Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
 8. Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
 9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμησης φτώχειας, και όλων των διακρίσεων
 10. Επενδύσεις σε εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για δεξιότητες και δια βίου μάθηση
 11. Ενίσχυση της θεσμικής επάρκειας των δημόσιων αρχών και παραγόντων και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση
- Η χρηματοοικονομική στήριξη δύναται να έχει διάφορες μορφές, όπως ενισχύσεις, βραβεία, συμβόλαια, επιστρεπτέα ενίσχυση και χρηματοδοτικά εργαλεία.

7.1 Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)

Τα ΕΔΕΤ βρίσκονται υπό την κοινή διαχείριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Κρατών Μελών σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Η αρχή αυτή ορίζει ότι η Ε.Ε. δεν αναλαμβάνει δράση εκτός εάν είναι αποτελεσματικότερη από τη δράση που αναλαμβάνεται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Το κάθε ταμείο ειδικεύεται και στηρίζει συγκεκριμένους τομείς-στόχους, για ορισμένους δικαιούχους, για ορισμένες κατηγορίες δαπανών και θέτουν όρια για χρονική περίοδο που μπορούν να πραγματοποιηθούν οι ενέργειες και οι δαπάνες. Τα Κράτη Μέλη είναι υποχρεωμένα να εκπονήσουν στρατηγικά σχέδια με τις επενδυτικές τους προτεραιότητες καλύπτοντας τα 5 ΕΔΕΤ. Αυτά ονομάζονται **συμβάσεις εταιρικής σχέσης (ΣΕΣ)**. Οι πόροι διατίθενται σε εθνικά ή/και **περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα (ΕΠ)**. Τα ΕΠ είναι σχεδιασμένα για να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις της εν λόγω χώρας ή περιφέρειας. Κάθε κράτος ορίζει διαχειριστικές αρχές για τη διαχείριση των σχετικών προγραμμάτων.

7.1.1 Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Το ΕΤΠΑ επιδιώκει την ενίσχυση και κοινωνική συνοχή στην Ε.Ε. διορθώνοντας τις ανισοροπίες μεταξύ των περιφερειών της. Συνεισφέρει και στους 11 θεματικούς στόχους με προτεραιότητα στην Έρευνα και Ανάπτυξη, στις ΜΜΕ, στην οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα και στις υποδομές μεταφορών και ενέργειας. Τέλος, το

ΕΤΠΑ στηρίζει και τη διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία στα πλαίσια του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας.

7.1.2 Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)

Το Ταμείο Συνοχής στοχεύει στα Κράτη Μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Στηρίζει τους θεματικούς στόχους υποδομών δικτύων μεταφορών και ενέργειας, περιβαλλοντική προστασία και οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

7.1.3 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Το ΕΚΤ είναι το βασικό μέσο της Ευρώπης για την υποστήριξη της απασχόλησης, τη στήριξη των πολιτών για την εξεύρεση καταλληλότερων θέσεων εργασίας και τη διασφάλιση πιο δίκαιων ευκαιριών απασχόλησης για όλους τους πολίτες της Ε.Ε.. Η ενίσχυση του λοιπόν, αφορά τον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής ένταξης και της θεσμικής επάρκειας.

7.1.4 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)

Το ΕΓΤΑΑ όντας ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, το οποίο χρηματοδοτεί τους στόχους της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της εξασφάλισης της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων και της κλιματικής δράσης και της ισορροπημένης εδαφικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

7.1.5 Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Το ΕΤΘΑ προωθεί τις βιώσιμες πρακτικές στην αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια. Θα βελτιώσει τη συγκέντρωση επιστημονικών δεδομένων και τον έλεγχο της αλιείας και της επιβολής των κανόνων της. Θα στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διαφοροποίηση των εξαρτημένων από την αλιεία κοινοτήτων και θα προωθήσει την υλοποίηση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής

Στη σύμβαση εταιρικής σχέσης τους, τα Κράτη Μέλη πρέπει να υποδεικνύουν ποια ταμεία θα αξιοποιήσουν, για ποιο λόγο χρησιμοποιούν αυτά τα ταμεία, σε τι είδους περιοχές θα υλοποιηθούν και πώς θα λειτουργήσουν μαζί.

Ο πιο ενδιαφέρων τρόπος συνδυασμού των ΕΔΕΤ είναι μέσω μιας προσέγγισης ολοκληρωμένης εδαφικής επένδυσης, όπου θα υπάρχει μια στρατηγική αστικής ανάπτυξης και θα περιλαμβάνει επενδύσεις από το ΕΚΤ, το ΕΤΠΑ, το ΕΓΤΑΑ ή/και το ΕΤΘΑ.

7.2. Άλλα Ταμεία της Ε.Ε.

7.2.1 COSME

Το πρόγραμμα COSME είναι το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που λειτουργεί από το 2014 έως το 2020 με προγραμματισμένο προϋπολογισμό ύψους 2,3 δισ. ευρώ και αποτέλεσμα μόχλευσης που μπορεί να παράσχει έως και 25 δισ. ευρώ. Το COSME στηρίζει τις ΜΜΕ στους ακόλουθους τομείς:

- καλύτερη πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση,
- πρόσβαση στις αγορές και
- προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος.

Το πρόγραμμα COSME αξιοποιεί την επιτυχία του Προγράμματος Πλαισίου για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CIP), το οποίο συνέβαλε στην κινητοποίηση άνω των 16 δισ. ευρώ σε δάνεια και επιχειρηματικά κεφάλαια ύψους 2,8 δισ. ευρώ σε περισσότερες από 328.000 ΜΜΕ στην Ευρώπη από το 2007 έως το 2013.

- a) Μέσω του μηχανισμού εγγύησης δανείων, το πρόγραμμα χορηγεί εγγυήσεις και αντεγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (π.χ. εταιρείες εγγυήσεων, τράπεζες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης), ώστε να μπορούν να παρέχουν στις ΜΜΕ μεγαλύτερα δάνεια και χρηματοδοτικές μισθώσεις.
- b) Μέσω του μηχανισμού κεφαλαιακής συμμετοχής για την ανάπτυξη, το πρόγραμμα θα παρέχει κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου σε μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια που επενδύουν σε ΜΜΕ κυρίως κατά τα στάδια επέκτασης και ανάπτυξης.

7.2.2 Ορίζοντας 2020 (Horizon 2020)

Το πρόγραμμα "Ορίζοντας 2020" (Horizon 2020) είναι το χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για τη Έρευνα και τη Καινοτομία που θα καλύψει την περίοδο 2014-2020, με προϋπολογισμό περίπου 80 δισ. ευρώ. Το πρόγραμμα υποστηρίζει τη στρατηγική

"Ευρώπη 2020" που αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως κεντρικούς μοχλούς για την έξυπνη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη, στοχεύοντας παράλληλα στην αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων.

Οι τρεις κύριοι βασικοί άξονες του προγράμματος είναι:

- **Επιστημονική Αριστεία (Excellent Science):** Επιστημονική έρευνα παγκόσμιου επιπέδου με στόχο την προσέλκυση στην ΕΕ των καλύτερων επιστημόνων.

- **Βιομηχανική Υπεροχή (Industrial Leadership):** Στρατηγική επένδυση σε τεχνολογίες-κλειδιά, όπως νανοτεχνολογία - μικροηλεκτρονική, συμμετοχή ιδιωτικού τομέα, δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.

- **Κοινωνικές Προκλήσεις (Societal Challenges):** Αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η γήρανση πληθυσμού, εξάντληση ενεργειακών πόρων, αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής. Ο Ορίζοντας αποτελεί το Χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για τη Έρευνα και τη Καινοτομία για την επταετία 2014-2020.

7.2.2.1 SME instrument

Το SME instrument είναι χρηματοδοτικός μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που φιλοδοξεί να υποστηρίξει, να χρηματοδοτήσει και να αναπτύξει τα πλέον καινοτομικά και πρωτοποριακά προϊόντα ή υπηρεσίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι αποκλειστικά μικρομεσαίες επιχειρήσεις (μεμονωμένες ή σε σύμπραξη), οι οποίες έχουν διεθνείς φιλοδοξίες και έχουν τη θέληση να μετατρέψουν ισχυρές, καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες σε προϊόντα, υπηρεσίες και διεργασίες που θα πρωταγωνιστήσουν στις αγορές. Το SME instrument παρέχει υποστήριξη μέσω τριών διακριτών φάσεων:

Φάση 1: Μελέτη εφικτότητας και σκοπιμότητας. Στην αρχική φάση προβλέπεται η επιστημονική ή η τεχνική μελέτη βιωσιμότητας και η αποτύπωση της εμπορικής δυναμικής επιχειρηματικής ιδέας, έτσι ώστε να αναπτυχθεί σε ένα καινοτόμο έργο. Η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μέσω μιας επιδότησης των € 50.000, καθώς και περαιτέρω υποστήριξη εφόσον η πρώτη φάση έχει θετική έκβαση.

Φάση 2: Ανάπτυξη. Κατά τη δεύτερη φάση αναμένεται να αναπτυχθεί η επιστημονικά & τεχνικά άρτια, καινοτόμα επιχειρηματική ιδέα σε ένα έτοιμο προς εμπορική διάθεση προϊόν, υπηρεσία ή διεργασία. Η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κυμαίνεται από € 500.000 έως € 2.500.000, με προϋπόθεση τη συγχρηματοδότηση (από 70% έως 100% σε εξαιρετικές περιπτώσεις).

Φάση 3: Διάθεση στην αγορά. Κατά την τρίτη φάση, οι συμμετέχοντες αποκτούν πρόσβαση σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, χρηματοδοτικά κεφάλαια υψηλού ρίσκου, επενδυτικά εργαλεία και μηχανισμούς δικτύωσης και εξωστρέφειας. Δεν προβλέπεται σε αυτή τη φάση συνεισφορά με τη μορφή χρηματοδοτικής ενίσχυσης. Οι επιχειρήσεις που υλοποιούν έργα μέσω του SME Instrument έχουν πρόσβαση σε συμβουλευτική επιχειρηματικής καινοτομίας (coaching) σε όλη τη διάρκεια του έργου από εξειδικευμένα στελέχη του Enterprise Europe Network και μέσα από ένα εκτεταμένο δίκτυο mentors/coaches διεθνούς βεληνεκούς.

7.2.3 Seal of Excellence

Η δράση αφορά στη χρηματοδότηση προτάσεων που πέρασαν το κατώφλι βαθμολογίας του SME Instrument της Ε.Ε. (Horizon 2020), δηλαδή έλαβαν τη «Σφραγίδα Αριστείας» (seal of excellence) ως ιδιαίτερα καινοτόμες αλλά δε χρηματοδοτήθηκαν. Απευθύνεται μόνο σε υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες εμφανίζουν εξαιρετικά καινοτομική δραστηριότητα και είναι βιώσιμες και κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έντονα χαρακτηριστικά διεθνοποίησης. Τα χρηματοδοτούμενα έργα καινοτομίας αναμένεται να οδηγήσουν σε υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα, υπηρεσίες και διαδικασίες με σημαντικές πιθανότητες επιτυχίας στη διεθνή αγορά, αφού στόχος του SME Instrument είναι η εμπορική αξιοποίησή τους. Σημειώνεται πως δεν χρηματοδοτείται βασική έρευνα. Τα προτεινόμενα έργα πρέπει να διακρίνονται από υψηλό επίπεδο τεχνολογικής ωριμότητας (TRL μεταξύ 6 και 9). Προκειμένου να μην μείνουν αναξιόποιητες οι προαναφερθείσες προτάσεις, η ΕΕ ανέλαβε την πρωτοβουλία Seal of Excellence, χορηγώντας πιστοποιητικά αριστείας στις ΜμΕ, οι προτάσεις των οποίων αξιολογήθηκαν θετικά, και παρακινώντας τα κράτη-μέλη να χρηματοδοτήσουν τις επιχειρήσεις που έχουν λάβει πιστοποιητικό αριστείας από πόρους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Η δράση περιλαμβάνει τρεις διακριτές και ανεξάρτητες φάσεις με δυνατότητα υποβολής προτάσεων και χρηματοδότησης μόνο στην πρώτη και δεύτερη φάση. Η τρίτη φάση αφορά, κυρίως,

σε υπηρεσίες υποστήριξης των ΜμΕ, όπως, ενδεικτικά, υπηρεσίες προώθησης του τελικού προϊόντος στη διεθνή αγορά και διευκόλυνση της πρόσβασης σε δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια. Στην 1η Φάση υποβάλλεται επιχειρηματικό σχέδιο 10 σελίδων που τεκμηριώνει τον αξιοσημείωτα καινοτομικό χαρακτήρα της ιδέας, την τεχνολογική, πρακτική και οικονομική βιωσιμότητα της υλοποίησής της. Η Φάση 1 είναι προαιρετική. .

Ποσό χρηματοδότησης/πρόταση: 50.000 Ευρώ .

Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης: 6 μήνες

Στην 2η Φάση υποβάλλεται το Επιχειρηματικό Πλάνο και αίτηση ενίσχυσης για δράσεις που αφορούν τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών στο επίπεδο που απαιτείται για τη διάθεσή τους στην αγορά. Δίδεται έμφαση στην ανάπτυξη, προτυποποίηση, έλεγχο, πιλοτική εφαρμογή καινοτόμων διαδικασιών, προϊόντων και υπηρεσιών, τον σχεδιασμό προϊόντων/υπηρεσιών, τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη - κλιμάκωση της ιδέας (τμήματα αγοράς, διαδικασίες κλπ.) .

Ποσό χρηματοδότησης/πρόταση: 500.000 – 2.500.000 Ευρώ

Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης: 12-24 μήνες

Η υποβολή των προτάσεων στην δράση SME Instrument του Ορίζοντα 2020 είναι συνεχής αλλά με συγκεκριμένες ενδιάμεσες ημερομηνίες υποβολής ανά έτος. Έως τώρα έχουν υποβληθεί πολύ αξιόλογες προτάσεις από ΜμΕ όλων των Κρατών-Μελών (ΚΜ) οι οποίες αν και αξιολογήθηκαν θετικά με βαθμολογία μεγαλύτερη του κατωφλίου (το κατώφλι για την Φάση 1 είναι 13 και για την Φάση 2 το 12), τελικά δεν χρηματοδοτήθηκαν λόγω εξάντλησης των κονδυλίων της Ε.Ε.. Προϋπόθεση για την χρηματοδότηση των προτάσεων είναι η συνάφεια με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Δυνητικοί δικαιούχοι . Οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη λάβει το Seal of Excellence της ΕΕ . Συμβατές με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - RIS3. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 50.000.000 € (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 65,8 εκατ. €.

7.2.4 Πρόγραμμα Life+

Το Life+ είναι το χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον και αποτελεί συνέχεια του Life. Ο κύριος στόχος του Life+ είναι να συμβάλλει στην

εφαρμογή, ενημέρωση και ανάπτυξη της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος σε άλλες πολιτικές, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Life+ στηρίζει την εφαρμογή του βου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των θεματικών στρατηγικών. Μέσω του Life+ χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη.

Το Life+ αποτελείται από τρεις ενότητες:

1. Life+ Φύση και Βιοποικιλότητα με στόχο να συμβάλλει στην εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για τη φύση και τη βιοποικιλότητα ιδιαίτερα σε σχέση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση των άγριων πτηνών και την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση της χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών οικοσυστημάτων και την υποστήριξη και περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και θαλάσσιων ειδών.
2. Life+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση για την εφαρμογή των στόχων του βου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων προτεραιότητας για τις κλιματικές αλλαγές, το περιβάλλον και την υγεία και ποιότητα ζωής, τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη και επίδειξη των καινοτόμων προσεγγίσεων πολιτικής, τεχνολογιών, μεθόδων και εργαλείων.
3. Life+ Πληροφόρηση και Επικοινωνία με στόχο τη διάχυση της πληροφόρησης και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά θέματα συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών.

7.2.5 Greece - Business Development, Innovation and SMEs

Ένα νέο πρόγραμμα για ελληνικές επιχειρήσεις που καινοτομούν ξεκίνησε στις 27 Μαρτίου 2019. Το «Business Innovation Greece» έχει σχεδιαστεί αποκλειστικά για ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στους τομείς της πράσινης βιομηχανίας, της θαλάσσιας οικονομίας, της ναυτιλίας και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Το πρόγραμμα υλοποιείται από το Innovation Norway, έναν κρατικό οργανισμό της Νορβηγίας. Είναι μέρος των επιχορηγήσεων ΕΟΧ και Νορβηγίας (EAA & Norway Grants 2014-2021) και έχει στόχο να ενισχύσει τον ιδιωτικό επιχειρηματικό τομέα της Ελλάδας.

Το Πρόγραμμα «Business Innovation Greece» είναι ένα πρόγραμμα επιχειρηματικής ανάπτυξης με στόχο την προώθηση της καινοτομίας και την υποστήριξη της βιωσιμότητας στον ελληνικό επιχειρηματικό τομέα και αποτελεί μέρος των επιχορηγήσεων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EEA Grants) για την περίοδο 2014-2021.

Οι επιχορηγήσεις του EEA και της Νορβηγίας συμβάλλουν στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, καθώς και στην ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ των δοτριών χωρών (Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν) και των δικαιούχων κρατών.

Το πρόγραμμα δομείται σε τρεις (3) θεματικούς άξονες:

- Πράσινη καινοτομία (Green Industry & Innovation)
- Γαλάζια Ανάπτυξη (Blue Growth)
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ICTs)

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος, ανέρχεται σε 21.000.000 ευρώ, εκ του οποίου, ποσοστό 75% θα διατεθεί στις ΜΜΕ ενώ προτεραιότητα θα δοθεί στα σχέδια που περιλαμβάνουν διμερείς επιχειρηματικές συνεργασίες.

Ο ως άνω προϋπολογισμός του Προγράμματος θα χρηματοδοτήσει επιχειρηματικά σχέδια ανά θεματικό άξονα, ως εξής:

- Πράσινη καινοτομία (Green Industry & Innovation) : Θα χρηματοδοτηθούν επιχειρηματικά σχέδια έως το 40% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.
- Γαλάζια Ανάπτυξη (Blue Growth) : Θα χρηματοδοτηθούν επιχειρηματικά σχέδια έως το 40% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ICTs) : Θα χρηματοδοτηθούν επιχειρηματικά σχέδια έως το 20% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή των πόρων

που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες της χώρας μας για την περίοδο 2014-2020 ήταν:

1. Η Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά:

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα. Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας

Τομεακά ΕΠ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ,

προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα ΕΠ θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό η/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα**»

Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Τεχνική Βοήθεια**»

Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Πρόγραμμα «**Αγροτική Ανάπτυξη**» (ΠΑΑ) σε εθνικό επίπεδο

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «**Αλιείας και Θάλασσας**»

Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την

αλιεία. Το πρόγραμμα αφορά επίσης την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

8.1 Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα δούμε πιο αναλυτικά το ΕΠΑΝΕΚ, και τις δράσεις του, καθώς καλύπτει το σύνολο της χώρας και κεντρικός στρατηγικός στόχος του είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα, την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία κατέχει κεντρική θέση στην προσπάθεια της Χώρας για τη δημιουργία και στήριξη ενός παραγωγικού μοντέλου που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, με τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων.

Το ΕΠΑνΕΚ δομείται στους παρακάτω βασικούς Αξονες Προτεραιότητας:

«Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με Τομεακές προτεραιότητες» συνολικού προϋπολογισμού 2.452,1 εκ. ευρώ

«Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις» συνολικού προϋπολογισμού 683,8 εκ. ευρώ

«Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας» συνολικού προϋπολογισμού 1.438,6 εκ. ευρώ

«Τεχνική Συνδρομή ΕΤΠΑ» συνολικού προϋπολογισμού 79,5 εκ. ευρώ

«Τεχνική Συνδρομή ΕΚΤ» συνολικού προϋπολογισμού 16 εκ. ευρώ

8.1.1 Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II)

Το νέο Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II) έχει στόχο τη δημιουργία χρηματοδοτικών μέσων που θα στοχεύουν, στη διευκόλυνση της πρόσβασης των ελληνικών επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, στην δημιουργία ή/και την ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων σε καινοτόμους, δυναμικούς και ελπιδοφόρους τομείς και

δραστηριότητες της οικονομίας, στη διευκόλυνση της άρσης των συνθηκών πιστωτικής ασφυξίας, των δυσμενών όρων δανεισμού και στην κάλυψη των κενών της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Ο στόχος αυτός του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II, θα υλοποιηθεί, σε πρώτο στάδιο, με την δημιουργία χρηματοδοτικών μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί ξανά στην Ελληνική αγορά με θετικά αποτελέσματα, όπως δάνεια επιμερισμού κινδύνου και εγγυήσεις, δηλαδή, με την επένδυση σε Ταμεία Δανείων και σε Ταμεία Εγγυήσεων. Τα δάνεια επιμερισμού ρίσκου αποτελούν χρηματοδοτικά εργαλεία που επιτρέπουν σε τελικούς δικαιούχους να αποκτήσουν πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό με καλύτερους όρους (π.χ. χαμηλά επιτόκια). Συνήθως, η χρηματοδότηση καλύπτεται συνδυαστικά από κρατική / ενωσιακή ενίσχυση και δάνειο από τον ενδιάμεσο φορέα (τράπεζα). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που σε αντίθετη περίπτωση δεν θα πληρούσαν τα τραπεζικά κριτήρια. Η διευκόλυνση πρόσβασης σε δανειοδότηση με ευνοϊκούς όρους μειώνει το κόστος κεφαλαίου των επιχειρήσεων, ενισχύοντας την ικανότητά τους να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και να αναπτύσσονται. **Οι εγγυήσεις αποτελούν εργαλεία που επιτρέπουν την πρόσβαση δικαιούχων σε τραπεζικά προϊόντα με καλύτερους όρους κυρίως σε ότι αφορά τις απαιτούμενες εξασφαλίσεις.** Οι εγγυήσεις αποτελούν εργαλεία υψηλής μόχλευσης και έχουν εφαρμογή σε όλους τους τομείς και σε όλα τα τραπεζικά προϊόντα. Μπορούν να υλοποιούνται είτε με την άμεση εγγύηση δανείων (ή άλλων προϊόντων) που παρέχει ο χρηματοδοτικός οργανισμός είτε ως εγγύηση μέρους ενός χαρτοφυλακίου (First loss portfolio guarantee). Και τα δύο εργαλεία θα βοηθήσουν στην προώθηση της επιχειρηματικότητας με την ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση νέων, καινοτόμων και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, που συμβάλλουν στη βιώσιμη και φιλική στο περιβάλλον ανάπτυξη. Οι τελικοί αποδέκτες των ενισχύσεων του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II θα είναι, υπό σύσταση, νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις και ιδίως πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όλων των κλάδων της ελληνικής οικονομίας και όλων των τύπων των εταιριών (ΑΕ, ΕΠΕ, κλπ). Ειδικότερα, το Ταμείο Επιχειρηματικότητας θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση σε επιχειρήσεις, επενδύσεις και επενδυτικά σχήματα που αφορούν οικονομικά βιώσιμες δραστηριότητες. Ο αρχικός προϋπολογισμός του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II εκτιμάται σε 400 εκ. ευρώ., πόροι προερχόμενοι από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ). Το ΕΠΑνΕΚ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Χώρας . Για το Ταμείο

Δανείων, οι δυνατές επιλογές αφορούν το ποσό συμμετοχής (από 80% έως 90% του προϋπολογισμού) και τη σχέση συμμετοχής-συνεπένδυσης (από 50% - 50% έως 75% - 25%), ενώ για το Ταμείο Εγγυήσεων οι δυνατές επιλογές αφορούν το ποσό συμμετοχής (από 10% έως 20% του προϋπολογισμού) και τον συντελεστή μόχλευσης αυτού (από 2,2 έως 3) με σταθερό ποσοστό εγγύησης 70%. Ως δεδομένα θεωρούνται η αναλογία μεταξύ του σκοπού των δανείων με τα επενδυτικά δάνεια να αποτελούν το 50% και τα κεφαλαία κίνησης το υπόλοιπο 50%. Τέλος, η ιδιωτική συμμετοχή στο χρηματοδοτικό σχήμα των επενδυτικών δανείων ορίζεται στο 20% της επένδυσης. Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ένα ευρύ πλήθος δυνατών επενδυτικών επιλογών, με σκοπό να προκύψει το βέλτιστο μείγμα που θα μεγιστοποιήσει το ποσό της Δαπάνης και άρα και του Συντελεστή Μόχλευσης των πόρων του Ταμείου. Σε ότι αφορά τη σχέση συνεπένδυσης του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II σε Ταμεία Δανείων και σε Ταμεία Εγγυήσεων, αυτή θα είναι τέτοια ώστε να διευκολύνει, αφενός στη παροχή πιστώσεων με ακόμη ευνοϊκότερους όρους τιμολόγησης γεγονός που θα διευκολύνει και τη ρευστότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αφετέρου στον περαιτέρω περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου των πιστωτικών ιδρυμάτων και την επακόλουθη δυνατότητα αύξησης των διαθέσιμων ποσών για χρηματοδοτήσεις.

8.1.2 Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ενεργειακών Κοινοτήτων

Η Δράση «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ενεργειακών Κοινοτήτων» συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία (ΕΠΑνΕΚ)» του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Η δράση εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΕΠΑΝΕΚ: «Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες», και συγκεκριμένα, στον ειδικό στόχο: 1.6 «Αύξηση διείσδυσης των νέων μορφών ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας» και την επενδυτική προτεραιότητα 4a: «Προαγωγή παραγωγής και διανομής ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας».

Με την παρούσα Δράση και σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν.4513/2018, ενισχύεται η ίδρυση και λειτουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων δίνοντας τη δυνατότητα και παρέχοντας δυναμική σε τοπικές κοινωνίες, ιδιώτες-πολίτες, Οργανισμούς Τοπικής

Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α. ΑΑ & ΒΑ βαθμού), καθώς και σε άλλα νομικά πρόσωπα να αναπτύξουν επενδυτικά εγχειρήματα.

8.1.3 Ταμείο Επιχειρηματικών Συμμετοχών (EquiFund)

Το Ταμείο Επιχειρηματικών Συμμετοχών (EquiFund) αποτελεί μια επενδυτική πλατφόρμα με πολλαπλασιαστικό αντίκτυπο στην οικονομία και στην κοινωνία. Πρόκειται για ένα καινοτόμο προϊόν για την επιχειρηματικότητα, που συνδυάζει χρηματοδότηση και εμπειρία από σημαντικούς θεσμικούς φορείς και την απαραίτητη ευελιξία για την δημιουργία επιτυχημένων επενδύσεων. Μια τέτοια προσπάθεια γίνεται για πρώτη φορά στη χώρα μας και επίσης για πρώτη φορά προικίζεται με τόσο υψηλό ποσό δημόσιων πόρων (200 εκατ. ευρώ δημόσια δαπάνη από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία" (ΕΠΑνΕΚ), στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020). Επιπλέον κεφάλαια είναι δυνατόν να προέλθουν από διεθνή πιστωτικά ιδρύματα αλλά και ιδιώτες επενδυτές.

Η επενδυτική πλατφόρμα του EquiFund ξεκινά τη λειτουργία της με κεφάλαια 200 εκατ. ευρώ από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους και 60 εκατ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (European Investment Fund/EIF). Το EquiFund θα προσελκύσει την προσοχή της διεθνούς κοινότητας λόγω της δυνατότητας που παρέχει για ανεύρεση χρηματοδότησης μέσω συμμετοχών στα κεφάλαια των επιχειρήσεων, σε μια εποχή που ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι η εξασφάλιση ρευστότητας και η ανεύρεση κεφαλαίων.

Η χρηματοδότηση έχει χωριστεί σε τρία παράθυρα:

- το παράθυρο Καινοτομίας (Innovation window), όπου στόχος είναι να διατεθούν 139.000.000 ευρώ και για το οποίο έχουν δημιουργηθεί 4 funds
- το παράθυρο Επιχειρηματικής Εκκίνησης (Early Stage window) στόχος είναι να διατεθούν 61.000.000 ευρώ, για το οποίο έχουν δημιουργηθεί 2 funds
- το παράθυρο Επιχειρηματικής Ανάπτυξης (Growth window) στόχος είναι να διατεθούν 210.000.000 ευρώ, για το οποίο έχουν δημιουργηθεί 3 funds

8.1.4 Εξοικονόμηση ενέργειας στον κτιριακό τομέα (ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ)

Σύμφωνα με στοιχεία του έτους 2012, ο κτιριακός τομέας (οικιακός και τριτογενής) ευθύνεται για το 45% της συνολικής εγχώριας κατανάλωσης ενέργειας (Εκθεση μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κινητοποίηση επενδύσεων για την ανακαίνιση του αποτελούμενου από κατοικίες και εμπορικά κτίρια, δημόσια και ιδιωτικά, εθνικού κτιριακού αποθέματος, του Άρθρου 4 της Οδηγίας 27/2012/ΕΕ, Δεκέμβριος 2014). Κατανομή της τελικής ενεργειακής κατανάλωσης ανά χρήση, έτος 2012 Οι κατοικίες / νοικοκυριά αποτελούν έναν από τους πλέον σημαντικούς καταναλωτές ενέργειας στη χώρα, καθώς αντιπροσωπεύουν το 83,68% του συνολικού αριθμού της ποσότητας του κτιριακού αποθέματος (ανακοίνωση αποτελεσμάτων Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών 2011, ΕΛΣΤΑΤ). Καθοριστικός παράγοντας στην κατανάλωση ενέργειας είναι η παλαιότητα των κτιρίων. Ειδικότερα, το 55% των κτιρίων με χρήση κατοικίας έχει κατασκευαστεί πριν το έτος 1980, δηλαδή είναι θερμικά απροστάτευτα, ενώ λόγω της οικονομικής ύφεσης, ο αριθμός των κτιρίων που έχει κατασκευαστεί μετά το 2010, με τις ελάχιστες απαιτήσεις του ΚΕνΑΚ, είναι μόλις το 1,5% του συνολικού αποθέματος κανονικών κατοικιών που χρησιμοποιούν τα νοικοκυριά. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 83,82% των κτιρίων που έχουν κατασκευαστεί πριν το έτος 1980 είναι κατηγορίας Η, σύμφωνα με τα Πιστοποιητικά Ενεργειακής Απόδοσης που είχαν εκδοθεί έως το έτος 2014 (στοιχεία ΥΠΕΚΑ), ενώ τα κτίρια που κατασκευάστηκαν τις επόμενες τρεις δεκαετίες ήταν σε μεγάλο ποσοστό κατηγορίας Γ ή Δ. Η ανακαίνιση του κτιριακού αποθέματος για την επίτευξη υψηλής ενεργειακής απόδοσης, εκτός από την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παρέχει πρόσθετα οφέλη και σε άλλους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, όπως η ενεργειακή ασφάλεια, η καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, η απασχόληση και η υγεία. Σε συνέχεια του προγράμματος «Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον» της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 που είχε σαν αποτέλεσμα την ενεργειακή αναβάθμιση πλέον των εξήντα χιλιάδων κατοικιών, με χρήση και εθνικών πόρων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και των εσόδων από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, και με γνώμονα την ολοκληρωμένη παρέμβαση εξοικονόμησης ενέργειας στον οικιακό κτιριακό τομέα και έχοντας ως κύριο στόχο τη μείωση των ενεργειακών αναγκών των κτιρίων, των εκπομπών ρύπων που συμβάλλουν στην επιδείνωση του φαινομένου του

θερμοκηπίου και την επίτευξη καθαρότερου περιβάλλοντος, σχεδιάστηκε το Πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' Οίκον II».

8.1.5 Ερευνώ – Δημιουργώ - Καινοτομώ

Βασικός στόχος της ενιαίας δράσης «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ» είναι η σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και η μετάβαση στην ποιοτική καινοτόμα επιχειρηματικότητα, την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων προς διεθνείς αγορές. Στόχοι:

- Οικονομική ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση και τη βιώσιμη εξειδίκευση . Ενσωμάτωση της νέας γνώσης και της καινοτομίας στα υπάρχοντα αλλά και σε νέα προϊόντα, υπηρεσίες, παραγωγικά συστήματα και αλυσίδες αξίας .

- Σύνδεση της ακαδημαϊκής έρευνας με τις ανάγκες της αγοράς και την οικονομία.

Στο πλαίσιο της δράσης δύνανται να ενισχυθούν επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν παραγωγική δραστηριότητα στους 8 τομείς προτεραιότητας του ΕΠΑνΕΚ, όπου ανιχνεύεται δυναμικό επιχειρηματικότητας και ερευνητικής αριστείας σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση (στρατηγική RIS3), σε εθνικό καθώς και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι προτάσεις που υποβάλλονται προς χρηματοδότηση στο πλαίσιο της παρούσας Δράσης θα πρέπει να προωθούν:

- την έρευνα,
- την τεχνολογική ανάπτυξη και
- την καινοτομία (ΕΤΑΚ),

και να εντάσσονται σε μία από τις ακόλουθες τρεις (3) κατηγορίες παρεμβάσεων (Πράξεων): I. Έρευνα και Ανάπτυξη από Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με π/υ ΔΔ 56 εκατ. ευρώ

II. Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Ερευνητικούς Οργανισμούς με π/υ ΔΔ 200 εκατ. ευρώ

III. Αξιοποίηση Ερευνητικών Αποτελεσμάτων με π/υ ΔΔ 24 εκατ. ευρώ.

Δυνητικοί δικαιούχοι:

- μεμονωμένες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους

- ομάδες επιχειρήσεων ανεξαρτήτως μεγέθους
- συμπράξεις επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς και άλλους φορείς

Για την υλοποίηση των σχεδίων τους, οι δυνητικοί Δικαιούχοι μπορούν να δημιουργήσουν το κατάλληλο για την περίπτωσή τους μίγμα ενεργειών από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- κλασικές δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης (π.χ. βιομηχανική έρευνα, πειραματική ανάπτυξη, μελέτες σκοπιμότητας)
- δράσεις προώθησης της καινοτομίας (π.χ. απόκτηση/ επικύρωση/ προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, απόσπαση προσωπικού από οργανισμούς έρευνας και διάδοσης γνώσεων)
- υποστηρικτικές ενέργειες (π.χ. συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες).

Ποσοστό επιχορήγησης

Το ποσοστό της επιχορήγησης (ένταση της ενίσχυσης) προσδιορίζεται ανάλογα με το είδος της επιλέξιμης δραστηριότητας, το μέγεθος της επιχείρησης, το ενισχυόμενο έργο κλπ.

Προϋπολογισμός

Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε € 280 εκατ. ΔΔ (συνολικός π/υ € 368 εκατ.) και θα διατεθεί με 3 κύκλους αξιολόγησης € 126 εκατ., € 84 εκατ. και € 70 εκατ. αντίστοιχα. Υπάρχει δυνατότητα μεταφοράς μη απορροφούμενων κονδυλίων από Κύκλο σε Κύκλο και μεταξύ των Πράξεων, ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή διάθεση. Ο ανώτερος συνολικός προϋπολογισμός κάθε υποβαλλόμενης πρότασης διαμορφώνεται για καθεμιά από τις τρεις παρεμβάσεις ως εξής: . Έρευνα και Ανάπτυξη από Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις: . 200.000 ευρώ (μία επιχείρηση) - 350.000 ευρώ (δύο επιχειρήσεις) - 450.000 ευρώ (τρεις επιχειρήσεις) . 500.000 ευρώ (περισσότερες των τριών επιχειρήσεων) - Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Ερευνητικούς Οργανισμούς: 1.000.000 ευρώ - Αξιοποίηση Ερευνητικών Αποτελεσμάτων: 2.000.000 ευρώ

8.1.6 Αποτελέσματα Ενεργοποίησης ΕΠΑΝΕΚ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ	Προσκλήσεις (αριθμός)	Συνολικός Προϋπολογισμός Προσκλήσεων (Δ.Δ)	Εντάξεις (αριθμός)	Συνολικός Προϋπολογισμός Ένταξης (Δ.Δ)
Δράσεις Ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας	13	1.997.173.307	19.826	1.461.895.718
Δράσεις Ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας (υποδομές)	8	66.757.210	6	12.267.210
Δράσεις Σύστασης Ταμείων Χαρτοφυλακίου	4	868.000.000	4	868.000.000
Δράσεις Σύνδεσης Έρευνας – Επιχειρηματικότητας	13	641.074.848	728	370.632.676
Δράσεις στον Τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας (υποδομές)	4	169.860.000	58	121.691.419
Δράσεις στον Τομέα Τεχνολογιών και Πληροφορικής (υποδομές)	19	359.391.228	17	324.629.149
Δράσεις στον Τομέα της Ενέργειας (υποδομές)	15	330.839.875	13	375.824.368
Δράσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας	4	199.536.190	2	493.974.547
Δράσεις στον Τομέα του Πολιτισμού και Τουρισμού (υποδομές)	14	175.683.288	156	186.766.936
Δράσεις για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων	9	209.576.242	95	201.400.780
Δράσεις για την αναβάθμιση των υπηρεσιών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα	4	60.000.000	33	36.432.107
Δράσεις πρακτικής άσκησης σπουδαστών και αποφοίτων	3	153.983.695	35	136.957.460
Τεχνική Βοήθεια	18	73.671.250	19	92.566.669
ΣΥΝΟΛΟ	128	5.305.547.134	20.992,00	4.683.039.039

Πηγή: <http://www.antagonistikotita.gr/epanek/events.asp?cs=18>

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014 -2020» καταγράφει μέχρι τις 12 Δεκεμβρίου 2019 την παρακάτω εικόνα ενεργοποίησης:

Προσκλήσεις: Έχουν εκδοθεί αθροιστικά 128 ενεργές προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού (δημόσια δαπάνη) 5,3 δισ. ευρώ που αντιστοιχεί σε ποσοστό 112% επί του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος.

Εντάξεις: Έχουν ενταχθεί αθροιστικά 20.992 έργα συνολικού προϋπολογισμού (δημόσια δαπάνη) 4,68 δισ. ευρώ που αντιστοιχεί σε ποσοστό 99% επί του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος.

8.2 Πράσινο Ταμείο (πρώην ΕΤΕΡΠΣ)

Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων» (ΕΤΕΡΠΣ), το οποίο ιδρύθηκε με το άρθρο 19 του ν.δ. 1262/1972 (ΦΕΚ 194 Α'), μετονομάστηκε σε «Πράσινο Ταμείο» με το νόμο 3889/2010 «Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις».

Σκοπός του Πράσινου Ταμείου είναι η καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος χρηματοδότησης περιβαλλοντικών παρεμβάσεων, με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποτελεσματική και διαφανή διαχείριση των πόρων για την αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει τη θεσμοθέτηση της Στρατηγικής Επιτροπής Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ενός συμβουλευτικού οργάνου στο Υπουργείο, η οποία θα είναι αρμόδια να εισηγείται μέτρα, δράσεις και προγράμματα εθνικού ή τοπικού χαρακτήρα με σκοπό την προστασία, αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος. Επίσης θα αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μέτρων, δράσεων και προγραμμάτων ως προς τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων προστασίας, ανάδειξης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

Οι ενδεικτικοί άξονες για τις δράσεις χρηματοδότησης του Πράσινου Ταμείου αποτελούν η βιοποικιλότητα, οι δασικές εκτάσεις, η προστασία υδάτων – εδάφους, η αντιμετώπιση σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων, η πρόληψη, προστασία και ρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού, η αστική αναζωογόνηση, η ενίσχυση των ΑΠΕ, η εξοικονόμηση ενέργειας κα.

Πόροι του Πράσινου Ταμείου είναι α) οι Πράσινοι Πόροι (πόροι ΕΤΕΡΠΣ, Ειδικού Φορέα Δασών, πόροι Ταμείου Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου, εισφορές διανομέων

ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων διανομής και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας, άλλα τέλη και ειδικά πρόστιμα), β) χρηματοδοτήσεις από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς, γ) κέρδη, τόκοι ή άλλα έσοδα που προέρχονται από τη συμμετοχή του Πράσινου Ταμείου σε άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, δ) χορηγίες και δωρεές από φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ε) έσοδα από τη διαχείριση, εκμετάλλευση και αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του, στ) επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και χρηματοδοτήσεις από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και κάθε άλλο έσοδο από νόμιμη αιτία.

8.3 Άλλα προγράμματα ΕΣΠΑ

8.3.1 Μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων και συστήματα χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων στα νησιά της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014 - 2020» Άξονας Προτεραιότητας: 3 «Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον. »

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και αφορά στην κατασκευή Μονάδων Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) (συμπεριλαμβάνοντας τα υπολείμματα τροφίμων και τα πράσινα απόβλητα) στα νησιά της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος), των απαραίτητων Συστημάτων Διαλογής στην Πηγή των βιοαποβλήτων (καφέ κάδοι, οχήματα συλλογής και μεταφοράς), καθώς και των απαιτούμενων τεχνικών και υποστηρικτικών μελετών για την κατασκευή των μονάδων.

Σε ποιους απευθύνεται:

Δήμοι Αλοννήσου, Σκιάθου και Σκοπέλου

8.3.2 Επενδύσεις στη διαχείριση λυμάτων στην Περιφέρεια Ηπείρου

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ηπειρος» Άξονας Προτεραιότητας: 2

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και αφορά στην ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ) στους οικισμούς Γ' προτεραιότητας που

απαιτούνται από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ και κάλυψη οικισμών που δεν εμπίπτουν στις προτεραιότητες της Οδηγίας 91/271, αλλά παρόλα αυτά επιβαρύνουν σημαντικά ευαίσθητους υδάτινους αποδέκτες της Περιφέρειας, καθώς και την παράκτια ζώνη:

- Έργα δικτύων αποχέτευσης ακαθάρτων (εσωτερικά και εξωτερικά δίκτυα), εφόσον διασφαλίζεται η επεξεργασία και διάθεση των λυμάτων
- Έργα εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων (ΕΕΛ).

Σε ποιους απευθύνεται:

- Δήμοι
- Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ)
- ΔΕΥΑ Δήμων

8.3.3 Επενδύσεις στην Ανάπτυξη Δασικών Περιοχών και στην Βελτίωση της Βιωσιμότητας των Δασών

«Πρόληψη ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων»

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 Μέτρο 8: Δράσεις πρόληψης ζημιών σε δάση έναντι βιοτικών και αβιοτικών απειλών, όπως οι πυρκαγιές, οι παθογόνοι οργανισμοί, τα πλημμυρικά φαινόμενα. Θα υλοποιηθούν ενέργειες που σχετίζονται με την κατασκευή και βελτίωση προστατευτικών υποδομών, υποδομών παρακολούθησης των δασών καθώς και με ειδικούς δασοκομικούς χειρισμούς που απαιτούνται κατά περίπτωση για τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης των ανωτέρω απειλών. Αναλυτικά:

- Δασικές πυρκαγιές
 - Δαπάνες κατασκευής ή/και συντήρησης προστατευτικών υποδομών
 - Δαπάνες προληπτικών δασοκομικών χειρισμών
 - Δαπάνες εγκατάστασης ή/ και βελτίωσης εξοπλισμού και συστημάτων παρακολούθησης πυρκαγιών συμπεριλαμβανομένων παρατηρητηρίων, συστημάτων ανίχνευσης δασικών πυρκαγιών, επικοινωνιακού εξοπλισμού.
- Παθογόνοι οργανισμοί

- Δαπάνες εγκατάστασης ή/και βελτίωσης εξοπλισμού και συστημάτων παρακολούθησης εμφάνισης παθογόνων οργανισμών συμπεριλαμβανομένων δικτύου/ων δοκιμαστικών επιφανειών, επικοινωνιακού εξοπλισμού και άλλων κατά περίπτωση συστημάτων.
- Δαπάνες ειδικών δασοκομικών χειρισμών για την πρόληψη της εξάπλωσης παθογόνων οργανισμών σύμφωνα με τα μέτρα προστασίας που απορρέουν από το νομικό πλαίσιο (εθνικό/ ΕΕ) που τα διέπει, όπως κοπή, καύση, απομάκρυνση δέντρων κ.α.
- Χείμαρροι
 - Δαπάνες κατασκευής ορεινών αντιδιαβρωτικών και αντιπλημμυρικών έργων αποφυγής επιπτώσεων των πλημμυρών και της διάβρωσης των εδαφών.
 - Συνοδευτικά έργα που σχετίζονται με την υλοποίηση των ανωτέρω.
 - Ρητά αποκλείονται οι παραγωγικές υποδομές, όπως π.χ. οι κορμοπλατείες ή οι υποδομές φόρτωσης δασικών προϊόντων.

Σε ποιους απευθύνεται

- Δασικές Υπηρεσίες
- Δήμοι κάτοχοι ή διαχειριστές δασών και δασικών εκτάσεων και οι ενώσεις τους

8.3.4 Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κρήτη» Άξονας Προτεραιότητας: 2 «Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη»

«Δράση: Βελτίωση – αναβάθμιση φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος οικισμών Περιφέρειας Κρήτης»

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) Τα προτεινόμενα έργα θα πρέπει να χωροθετούνται εντός πόλεων και οικισμών με μόνιμο πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων βάση της Απογραφής Πληθυσμού του 2011. Η εν λόγω δράση δεν τυγχάνει εφαρμογής στην

επικράτεια των Δήμων Ηρακλείου και Χανίων, οι οποίες έχουν επιλεγεί για την υλοποίηση ΣΒΑΑ, καθώς και σε αστικά κέντρα/οικισμούς των περιοχών ΟΧΕ (ΠΕ Ρεθύμνου, ΠΕ Λασιθίου, UNESCO). Ενδεικτικά τα προτεινόμενα έργα είναι: Αναπλάσεις κοινοχρήστων χώρων και οδικών αρτηριών πόλεων και δράσεις διευκόλυνσης της κυκλοφορίας των πολιτών και επισκεπτών (συμπεριλαμβανομένων των ΑΜΕΑ) στα αστικά κέντρα.

Σε ποιους απευθύνεται:

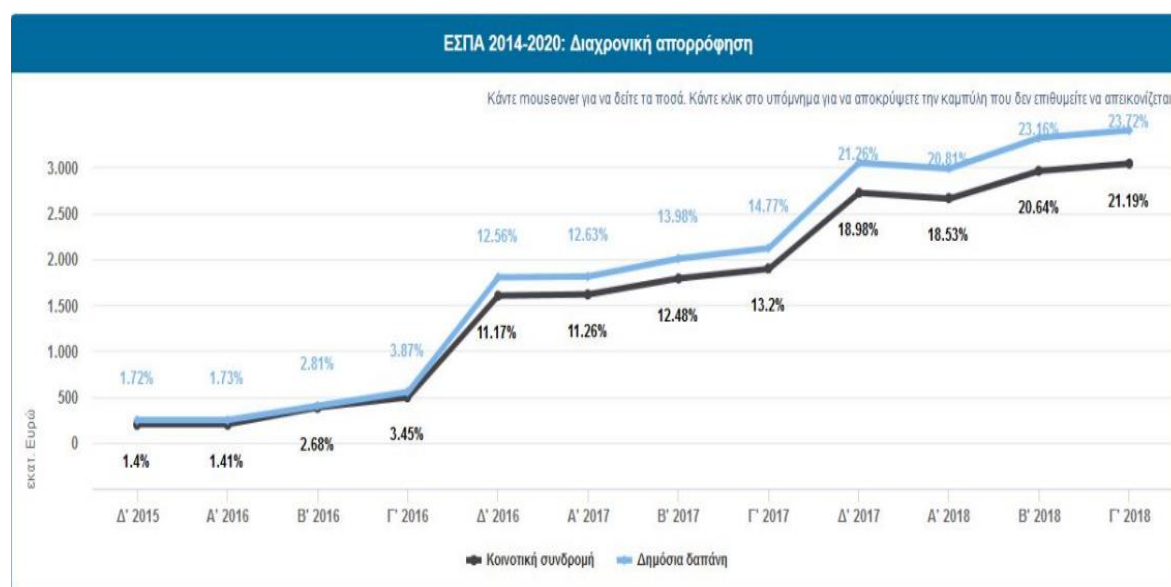
- Δήμοι Περιφέρειας Κρήτης

8.3.5 Innovation Cluster

Η δράση έχει στόχο να ενισχύσει ολοκληρωμένα προγράμματα δημιουργίας και υποστήριξης καινοτομικών συνεργατικών συστάδων επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων. Στόχος των καινοτομικών συστάδων είναι η ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, με διεθνή αναγνώριση και υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας. Οι επιχειρήσεις των συστάδων μπορεί να χρησιμοποιούν καινοτόμες τεχνολογίες, καινοτόμες παραγωγικές διαδικασίες (process level), λειτουργική, οργανωτική καινοτομία (system level), κλπ. Στο πλαίσιο της δράσης, αρχικά θα εντοπισθούν δίκτυα επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων, υπό την εκπροσώπηση και τον συντονισμό ενός φορέα αρωγού. Τα εν λόγω δίκτυα θα πρέπει να διαθέτουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία αλλά και τις δυνατότητες μετεξέλιξης σε καινοτομικές συστάδες επιχειρήσεων στους θεματικούς τομείς της RIS3 στους οποίους διαφαίνεται ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τη χώρα, με πεδία εξειδίκευσης εκείνα που προκύπτουν μέσω των διαδικασιών της επιχειρηματικής ανακάλυψης της Εθνικής Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Η δράση θα αναπτυχθεί σε δυο στάδια: Κατά το 1ο στάδιο υποβάλλονται από τον φορέα αρωγό επιχειρησιακά σχέδια (business plan), στα οποία συμμετέχουν δίκτυα επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων, στους παραπάνω τομείς της Εθνικής Στρατηγικής. Μετά από αξιολόγηση οι προτάσεις που θα προκριθούν, εντάσσονται για χρηματοδότηση σε ότι αφορά την υλοποίηση της πιλοτικής φάσης λειτουργίας του φορέα αρωγού προκειμένου να υποστηρίξει την ανάπτυξη της συστάδας. Ο αριθμός των προτάσεων προς έγκριση θα εξαρτάται από το ύψος των διαθέσιμων κονδυλίων, σε σχέση και με τους προϋπολογισμούς των επιχειρησιακών σχεδίων που θα κατατεθούν. Κατά το 2ο στάδιο και μετά από αξιολόγηση, σε όλες εκείνες τις

καινοτομικές συστάδες επιχειρήσεων, που θα έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την υλοποίηση του 1ου Σταδίου θα δοθεί δυνατότητα χρηματοδότησης περαιτέρω δράσεων των συστάδων επιχειρήσεων, δυνητικά και σε συνεργασία με ερευνητικούς φορείς, για τη δημιουργία νέων προϊόντων και εφαρμογών, με έντονο το στοιχείο της καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας. Δυνητικοί δικαιούχοι είναι επιχειρήσεις έντασης γνώσης, υπό σύσταση νεοφυείς και υφιστάμενες προς υποστήριξη. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 24.000.000 € (δημόσια δαπάνη). Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 31,6 εκατ. €. Και ο χρόνος υλοποίησης προγραμμάτων 24-30 μήνες

8.3.6 Αποτελέσματα απορρόφησης ΕΣΠΑ 2014-2020

Πηγή: <http://anaptyxi.gov.gr/Default.aspx>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Αναπτυξιακός Νόμος

Ο Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016 αποτελεί ένα σημαντικό αναπτυξιακό εργαλείο στην εθνική προσπάθεια ανασύστασης του υγιούς επιχειρηματικού ιστού της χώρας και προσέλκυσης περισσότερων Ελλήνων και ξένων ιδιωτών επενδυτών. Ο νόμος αποτελεί εξαιρετικά σημαντική τομή σε σχέση με τους αντίστοιχους νόμους του παρελθόντος, τόσο ως προς τη λογική που τον διέπει όσο και ως προς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αναστροφής της ισχυρής τάσης αποεπένδυσης. Με το νόμο επιδιώκεται η καθιέρωση ενός βιώσιμου και κοινωνικά δίκαιου μοντέλου

ανάπτυξης με τη δημιουργία καινοτομικών, εξωστρεφών, δυναμικών-βιώσιμων επιχειρήσεων, με την ενίσχυση της απασχόλησης, με έμφαση στο εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό και στη συγκράτηση της φυγής των νέων επιστημόνων στο εξωτερικό, με την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, με την ενίσχυση των συνεργασιών και την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων, καθώς και με την επανεκβιομηχάνιση της χώρας. Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος (Α.Ν.) δεν ενισχύει πλέον «τις υπάρχουσες τάσεις», αλλά στοχεύοντας στην αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας για έξοδο από την κρίση δίνει έμφαση σε τομείς που συμβάλλουν στην τεχνολογική αναβάθμιση της χώρας και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης με απώτερη βασική επιδίωξη την κατάκτηση σημαντικά καλύτερης θέσης στον Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας. Βασικό ζητούμενο αποτελεί η διαμόρφωση νέας ταυτότητας (branding) της χώρας διεθνώς, αλλά και προς το εσωτερικό. Αυτό θα καταστεί εφικτό με έμφαση σε επιλεγμένους τεχνολογικούς τομείς, που συμβάλλουν στην τεχνολογική αναβάθμιση της χώρας και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης. Με αυτή την έννοια δυο κλάδοι ενισχύονται ιδιαίτερα: Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών («Software Engineering made in Greece» - Ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού: γενικά, Μηχανικής, ηλεκτρονικής υγείας, ρομποτικής, αεροδιαστημικής, αναψυχής (π.χ. video games), ασφάλειας κλπ) και Αγροδιατροφή (από το χωράφι έως τον τουρισμό). Στους κλάδους αυτούς η Ελλάδα μπορεί να δομήσει “brand name” και να αλλάξει έτσι τη θέση της στον παγκόσμιο χάρτη. Για να υλοποιηθούν αυτοί οι στόχοι ο νέος αναπτυξιακός νόμος περιλαμβάνει μια σειρά από καινοτομικές προβλέψεις, αποκλίνοντας συνειδητά της λογικής που διείπε προηγούμενα αντίστοιχα νομοθετήματα. Συγκεκριμένα:

Χαρακτηριστικά - Καινοτομικές ρυθμίσεις Αναπτυξιακού Νόμου Αναπτυξιακός Νόμος

1. Η λογική του νέου αναπτυξιακού νόμου δεν είναι πλέον «οριζόντια», αλλά επιδιώκει να επιλύσει συγκεκριμένα προβλήματα. Για το σκοπό αυτό εξειδικεύεται σε οχτώ επιμέρους

καθεστώτα ενίσχυσης, διαφορετικής στόχευσης το καθένα και με διαφορετικούς δικαιούχους, μέσα από τα οποία πλέον θα υλοποιούνται συγκεκριμένες δράσεις.

2. Η οικονομική συμμετοχή του φορέα είναι δυνατό να καλυφθεί είτε με ίδια κεφάλαια, είτε με κεφάλαια τρίτων (τραπεζικό δανεισμό ή συμμετοχές), ή με συνδυασμό των δύο.

3. Τίθεται ανώτατο όριο στο ύψος της ενίσχυσης (5 εκ. ευρώ), την οποία δύναται να λάβει κάθε υπαγόμενο επενδυτικό σχέδιο, προκειμένου να επιτευχθεί η διεύρυνση της βάσης των ωφελούμενων από τις κρατικές ενισχύσεις και η άμβλυση των ανισοτήτων.

4. Θεσπίζονται «Ειδικές Κατηγορίες Ενίσχυσης» (άρθρο 12), οι οποίες απολαμβάνουν πρόσθετων ενισχύσεων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία είναι μεταξύ άλλων η εξωστρέφεια, η καινοτομία, η αύξηση της απασχόλησης κ.ά. Επίσης μέσω των κατηγοριών αυτών ενισχύονται κατά προτεραιότητα λιγότερο ευνοημένες περιοχές της χώρας (μείωση πληθυσμού, νησιωτικές, ορεινές, παραμεθόριες περιοχές), Βιομηχανικές Περιοχές/Ζώνες Καινοτομίας και περιοχές με ιδιαίτερα αυξημένες μεταναστευτικές ροές όπως ιδίως το Αγαθονήσι, η Κάλυμνος, το Καστελόριζο, η Κως, η Λέρος, η Λέσβος, η Σάμος, η Σύμη και η Χίος.

5. Επιδιώκεται κατά προτεραιότητα με συγκεκριμένες ειδικές ρυθμίσεις η ενίσχυση κλάδων (έντασης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας), στους οποίους υπάρχει εθνικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ειδικά της Τεχνολογίας, Πληροφορικής, Επικοινωνιών και της Αγροδιατροφής (άρθρο 12 περ. στ'), η ενίσχυση των συνεργασιών με τη μορφή clusters/συνεταιρισμών/ κοινωνικής οικονομίας (άρθρα 5, 6, 12 περ. ε', 52-58), η αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων, η επανεκβιομηχάνιση της χώρας και η αξιοποίηση υφιστάμενων αλλά σε αδράνεια επιχειρήσεων και εξοπλισμού (άρθρο 14 παρ. Β2 περ. θ') και διατηρητέων κτισμάτων (άρθρο 8, παρ. 3 περ. α').

6. Αξιοποιούνται νέα επιστρεπτέα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως είναι τα Ταμεία Συμμετοχών (Fund of Funds), τα οποία θα επιδιώξουν με δημόσιους πόρους και εποπτεία αλλά και ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, τη μέγιστη δυνατή μόχλευση με κεφάλαια ιδιωτικά.

7. Μετατοπίζεται το βάρος του Α.Ν. στην παροχή ενισχύσεων πρωτίστως με φοροαπαλλαγές (45% του συνόλου των ενισχύσεων), καθώς μέσω αυτών επιδιώκεται πλέον η ενίσχυση κυρίως του αποτελέσματος και της απόδοσης σε αντιδιαστολή με την μέχρι σήμερα κυρίαρχη λογική της ενίσχυσης επιλέξιμων δαπανών ανεξαρτήτως τελικού αποτελέσματος (95% των ενισχύσεων είχαν τη μορφή επιχορήγησης).

8. Στη λογική της μετατόπισης του βάρους των ενισχύσεων από τη μορφή της επιχορήγησης σε αυτήν της φορολογικής απαλλαγής και προκειμένου οι ενισχύσεις που παρέχονται ως φοροαπαλλαγή (σε ποσοστό 100%) να είναι ισοδύναμες (και συνεπώς ελκυστικές για τους επενδυτές) με τις ενισχύσεις της επιχορήγησης, τα ύψη των επιχορηγήσεων ορίζονται στο 70% του ανώτατου επιτρεπόμενου ποσοστού του ΧΠΕ για τα καθεστώτα: Γενικής Επιχειρηματικότητας, Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ και Ενισχύσεις Καινοτομικού Χαρακτήρα για ΜΜΕ.

9. Προβλέπεται σημαντική απλοποίηση των διαδικασιών αξιολόγησης (άρθρο 14) και ελέγχου (άρθρο 16) των επενδυτικών σχεδίων σε πλήρη συμβατότητα με τις διαδικασίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (συγχρηματοδοτούμενων έργων), με στόχο την μείωση της γραφειοκρατίας, την ταχύτερη εξυπηρέτηση των επενδυτών και την ταυτόχρονη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος.

10. Εισάγονται διαδικασίες αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των διαδικασιών του Α.Ν. (άρθρο 30). Η αξιολόγηση αυτή θα πραγματοποιείται τόσο κατά τη διάρκεια (on going) ισχύος των ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης, όσο και εκ των υστέρων (ex post evaluation), ώστε να είναι στοχευμένες και αποτελεσματικές οι όποιες απαιτούμενες θεσμικές παρεμβάσεις και να είναι δυνατή η αποτίμηση των όποιων θετικών ή αρνητικών επιπτώσεων του Α.Ν. στην πραγματική οικονομία.

Οι ενισχύσεις έχουν χαρακτήρα κινήτρου, μόνο εφόσον ο δικαιούχος έχει υποβάλει γραπτή αίτηση υπαγωγής σε καθεστώς ενίσχυσης πριν από την έναρξη των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου.

Τα επενδυτικά σχέδια πρέπει να έχουν το χαρακτήρα αρχικής επένδυσης και συγκεκριμένα να πληρούν μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- δημιουργία νέας μονάδας .
- επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας
- διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας
- θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας
- απόκτηση του συνόλου στοιχείων ενεργητικού μονάδας που έχει κλείσει

Ελάχιστο Ύψος Επενδυτικών Σχεδίων (σε Ευρώ: Μεγάλες επιχειρήσεις: 500.000 - Μεσαίες επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί και cluster: 250.000 - Μικρές επιχειρήσεις: 150.000 - Πολύ μικρές επιχειρήσεις: 100.000 - Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.): 50.000

Η συμμετοχή του φορέα στο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, με την προϋπόθεση ότι το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή.

Δικαιούχοι των ενισχύσεων των καθεστώτων του παρόντος είναι οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες ή έχουν υποκατάστημα στην ελληνική επικράτεια κατά τη χρονική στιγμή έναρξης εργασιών του επενδυτικού σχεδίου και έχουν μία από τις ακόλουθες μορφές:

- Ατομική επιχείρηση
- Εμπορική εταιρεία
- Συνεταιρισμός
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ), Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν ολοκληρώσει τις διαδικασίες δημοσιότητας πριν την έναρξη εργασιών του επενδυτικού σχεδίου
- Επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή κοινοπραξίας με την προϋπόθεση καταχώρισής τους στο ΓΕΜΗ
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους (σύμφωνα με τους περιορισμούς του Άρθρου 6)

Επιλέξιμοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, είναι εκείνοι της μεταποίησης και μεγάλο μέρος των κλάδων παροχής διεθνώς εμπορεύσιμων υπηρεσιών και προϊόντων υπό την προϋπόθεση της συμβατότητάς τους με τον Γ.Α.Κ. 651/2014. Μετά την έκδοση της ΚΥΑ 108612/2016 υπάρχει πλέον η δυνατότητα υπαγωγής και επενδυτικών σχεδίων πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής στις διατάξεις του Α.Ν. Δεν υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος νόμου Α. Με βάση τις διατάξεις του Γ.Α.Κ. οι τομείς: του χάλυβα, των συνθετικών ινών, του άνθρακα, της ναυπηγίας (θα ζητηθεί εξαίρεση), των μεταφορών και η συναφής υποδομή Β. Δεν υπάγονται βάσει ΚΑΔ ή λόγω κάλυψής τους από άλλα καθεστώτα ενίσχυσης προς αποφυγή επικαλύψεων, ενδεικτικά οι παρακάτω κλάδοι: Εμπόριο, Επιστημονική έρευνα, Εστίαση, Εκπαίδευση, Κατασκευές

Τα είδη Ενισχύσεων έχουν ως εξής:

1. Φορολογική απαλλαγή: απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και η οποία προσδιορίζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου
2. Επιχορήγηση: δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου
3. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης: κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού και δεν μπορεί να υπερβαίνει σε διάρκεια τα 7 έτη
4. Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης: κάλυψη του κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο
5. Χρηματοδοτικά εργαλεία (κεφαλαιουχική συμμετοχή, δάνειο)
6. Σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος
7. Ταχεία αδειοδότηση. Για να δικαιούνται οι υπαγόμενες επιχειρήσεις να λάβουν τις ενισχύσεις της επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης στο καθεστώς της Γενικής Επιχειρηματικότητας, πρέπει να έχουν εμφανίσει κέρδη σε μία κατ' ελάχιστον διαχειριστική χρήση από τις τελευταίες επτά (7), πριν από τη διαχειριστική χρήση της αίτησης υπαγωγής.

Οι Δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων αποτελούν τη βάση κάθε επενδυτικού σχεδίου α. Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού Κτηριακά (μέχρι 45% του συνόλου, 60% για τουριστικά, 70% για logistics, 80% για διατηρητέα), αγορά παγίων στοιχείων ενεργητικού, αγορά καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης, δαπάνες εκσυγχρονισμού ειδικών εγκαταστάσεων β. Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού Μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων, Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης Ή εναλλακτικά γ. το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογιζόμενο για περίοδο δύο (2) ετών από τη δημιουργία κάθε θέσης. Επιλέξιμες Δαπάνες Εκτός Περιφερειακών Ενισχύσεων

Συμπληρωματικά των περιφερειακών ενισχύσεων . Επενδυτικές δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ. Δαπάνες εκκίνησης για τις υπό ίδρυση μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις . Δαπάνες καινοτομίας για ΜΜΕ. Δαπάνες για διαδικαστική και οργανωτική καινοτομία για ΜΜΕ . Δαπάνες για cluster καινοτομίας . Επενδυτικές δαπάνες για μέτρα ενεργειακής απόδοσης . Επενδυτικές δαπάνες για αυτοπαραγωγή ενέργειας. Δαπάνες για την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων.

Επενδυτικά σχέδια παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ, ενισχύονται μόνο για:

. Επενδυτικές δαπάνες για τη συμπαραγωγή ενέργειας υψηλής απόδοσης από ΑΠΕ

. Δαπάνες για παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

. Δαπάνες για εγκατάσταση αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης.

Επενδυτικές δαπάνες που ενισχύονται α) Για τις δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων, οι μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων (εγκεκριμένα ανώτατα όρια περιφερειακών ενισχύσεων) καθορίζονται από τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (Χ.Π.Ε.) ανάλογα με την περιφέρεια και το μέγεθος της επιχείρησης.

Σημειώνεται ότι από 01/01/2017 ισχύει αναθεωρημένος ΧΠΕ με εντάσεις ενίσχυσης 10% - 55%. β) Για τις δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων έως του ύψους που καθορίζεται για κάθε δαπάνη γ) Για τις δαπάνες επενδυτικών σχεδίων στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή, το ύψος ενίσχυσης μπορεί να φτάσει μέχρι τις 500.000 βάσει του Κανονισμού 702/2014 της ΕΕ. Το μέγιστο ύψος ενίσχυσης για κάθε επενδυτικό σχέδιο είναι τα 5.000.000€, για κάθε επιχείρηση τα 10.000.000€ και για κάθε όμιλο επιχειρήσεων τα 20.000.000€

Οι προσπάθειες του Υπουργείου Οικονομίας επικεντρώνονται σε μια στρατηγική για την προσέλκυση νέων επενδυτικών πόρων και προπάντων για τη συντονισμένη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, ώστε να παραχθούν πολλαπλασιαστικά οφέλη για την ελληνική οικονομία και να τεθούν οι βάσεις για ένα βιώσιμο αναπτυξιακό πρότυπο. Σε αυτό το πλαίσιο, διαπραγματεύεται με διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς – όπως το Ευρωπαϊκό Επενδυτικό Ταμείο (EIF) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων – τη δημιουργία νέων, σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων που να δίνουν ευκαιρίες σε μια δυναμική, εξωστρεφή και κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματικότητα. Στο τέλος του 2016, ενεργοποιήθηκαν τρία κρίσιμα χρηματοοικονομικά εργαλεία που απευθύνονται στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας: (1) το Ταμείο Συμμετοχών, (2) το νέο Ταμείο Επιχειρηματικότητας, (3) το νέο πρόγραμμα «Εξοικονομώ κατ' οίκον». Μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2017 ενεργοποιήθηκαν άλλα δύο εργαλεία: (1) το νέο Ταμείο Υποδομών και (2) το νέο

Ταμείο Μικροπιστώσεων. Επίσης, δημιουργήθηκε το αναπτυξιακό Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (EquiFund), τη διαχείριση του οποίου θα αναλάβει το Ευρωπαϊκό Επενδυτικό Ταμείο (EIF). Η επενδυτική πλατφόρμα του Ταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών θα ξεκινήσει τη λειτουργία της με κεφάλαια 200 εκατ. € από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους, 60 εκατ. από το EIF, καθώς και επιπλέον κεφάλαια από διεθνή πιστωτικά ιδρύματα και ιδιώτες επενδυτές. Από τα επιμέρους υποταμεία, που θα συσταθούν, θα μπορούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αντλούν χρηματοδότηση με τη μορφή σύγχρονων εργαλείων και συγκεκριμένα με τη μορφή της συμμετοχής στη μετοχική τους σύνθεση (equity capital, venture capital). Θα παρέχονται ακόμη συμβουλευτικές υπηρεσίες για επιχειρήσεις που βρίσκονται σε οποιοδήποτε επίπεδο ανάπτυξης: είτε στο αρχικό στάδιο είτε σε φάση μεγέθυνσης ή ανάπτυξης. Το Ταμείο θα απευθύνεται καταρχήν σε κάθε είδους επιχειρήσεις, με ιδιαίτερη όμως έμφαση στους στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας της ελληνικής οικονομίας και προπάντων στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της έρευνας. Ουσιαστική εμπλοκή στην επενδυτική πλατφόρμα θα έχει ο νέος δημόσιος αναπτυξιακός φορέας, που έχει προκύψει από τη συνένωση και αναβάθμιση των ΕΤΕΑΝ και ΤΑΝΕΟ, τα οποία μετουσιώθηκαν σε Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και Τράπεζα Επενδύσεων αντίστοιχα. Κατά το πρότυπο των αντίστοιχων φορέων στις χώρες της ΕΕ, ο εθνικός φορέας θα αναλάβει σταδιακά τη συνολική διαχείριση των πρωτοβουλιών του Δημοσίου για την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Μέσα από το νέο πρόγραμμα «Εξοικονομώ κατ' οίκον» διατίθενται για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων – με τη μορφή επιχορηγήσεων, καθώς και με τη μορφή της συγχρηματοδότησης – 248 εκατ. € από το ΕΣΠΑ, ενώ η συνολική δαπάνη (grants, δάνεια και ίδια συμμετοχή) υπολογίζεται να φτάσει τα 500 εκατ. ευρώ. Το δε Ταμείο Μικροπιστώσεων αφορά πολύ μικρές επιχειρήσεις ή κοινωνικές επιχειρήσεις που σε κανονικές συνθήκες δεν έχουν πρόσβαση σε τραπεζικές και συναφείς υπηρεσίες. Το ταμείο ανάλογα με τον τελικό σχεδιασμό του θα μπορεί να χορηγεί μικρά ποσά για δάνεια μέχρι 25 χιλ. ευρώ ή εγγυήσεις μέχρι ποσοστό 80% για δάνεια για τις επιχειρήσεις που αφορά. Ταυτόχρονα θα παρέχονται υπηρεσίες mentoring και coaching, πρόβλεψη η οποία διαφοροποιεί σημαντικά το συγκεκριμένο χρηματοδοτικό εργαλείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Καταγραφή των αναγκών της Κοινωνίας και των Επιχειρήσεων – Προτάσεις

Μέσα σε αυτό το κλίμα στροφής του επιχειρηματικού κλάδου προς την βιοοικονομία, δημιουργήθηκε η ανάγκη να καταγράψω το επίπεδο της πράσινης χρηματοδότησης στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στον τομέα της ενέργειας. Δηλαδή, θέλησα να διερευνήσω πόσες επιχειρήσεις έχουν λάβει χρηματοδότηση για την ενεργειακή τους αναβάθμιση, για την ανάπτυξη της δραστηριότητας τους ως οντότητες ενταγμένες στην πράσινη επιχειρηματικότητα, τον δείκτη ικανοποίησης τους από την προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων καθώς και το επίπεδο συνειδητοποίησης τους για την ανάγκη μείωσης του ενεργειακού τους αποτυπώματος.

Στη συνέχεια της έρευνας μου, θέλησα να καταγράψω και το επίπεδο οικολογικής συνείδησης και ενημέρωσης των πολιτών στα σχετικά ζητήματα, αλλά και σε συνδυασμό με την οικονομική συμπεριφορά και διάθεση τους για εφαρμογή στην πράξη. Κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η ωριμότητα των πολιτών σε οικολογικά θέματα, η οποία είναι παράμετρος που δηλώνει πόσο εύκολα θα υποδεχθούν οικολογικά προϊόντα, νέες τεχνολογίες, συμμετοχή και δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων και κυβερνητικά κίνητρα για οικολογικότερο τρόπο ζωής.

10.1. Ερωτηματολόγιο Επιχειρήσεων

Πεδίο εφαρμογής: το ερωτηματολόγιο εστάλη σε διάφορων κλάδων επιχειρήσεις, με προσπάθεια να επιλεγούν οπωσδήποτε αρκετές που είτε ασχολούνται με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είτε ανακύκλωση είτε με προσφορά πράσινων προϊόντων και πρακτικών.

Αριθμός ερωτηματολογίων: Εστάλησαν ηλεκτρονικά σε 150 επιχειρήσεις.

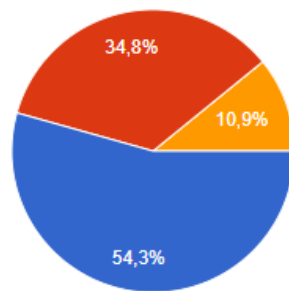
Απάντησαν οι 46.

Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται στο Παράρτημα II

10.1.1 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου επιχειρήσεων

2. Ποιο είναι το μέγεθος της επιχείρησής σας;

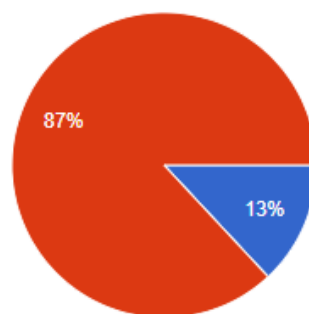
46 απαντήσεις

- Πολύ μικρή (<10 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ)
- Μικρή (10-49 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ)
- Μεσαία (50-249 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ)
- Μεγάλη (>250 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ)

4. Ασχολείστε με την βιώσιμη ανάπτυξη – ανακύκλωση – ανανεώσιμες πηγές ενέργειας;

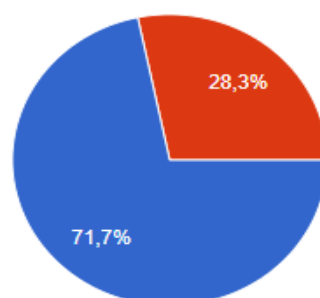
46 απαντήσεις

- Ναι
- Όχι

5. Η επιχείρησή σας καταναλώνει ορυκτά καύσιμα – θεωρείται ενεργοβόρα;

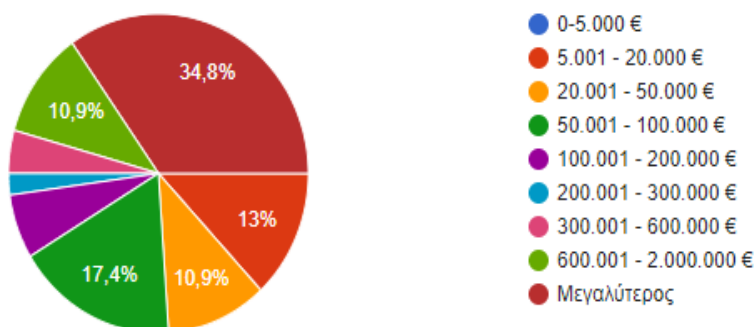
46 απαντήσεις

- Ναι
- Όχι

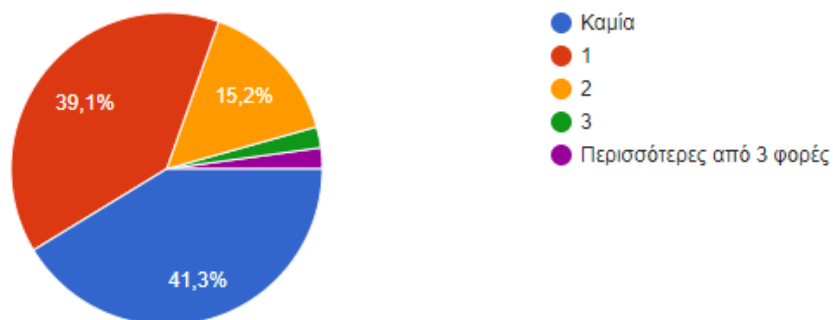
6. Ποιος είναι ο ετήσιος (μεικτός) κύκλος εργασιών της επιχείρησή σας;

46 απαντήσεις

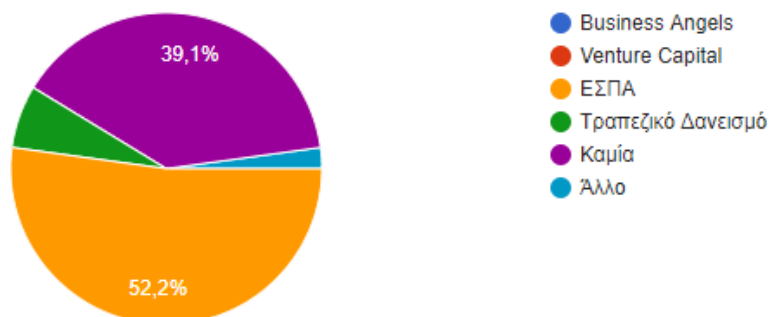
7. Πόσες φορές έχετε λάβει χρηματοδότηση;

46 απαντήσεις

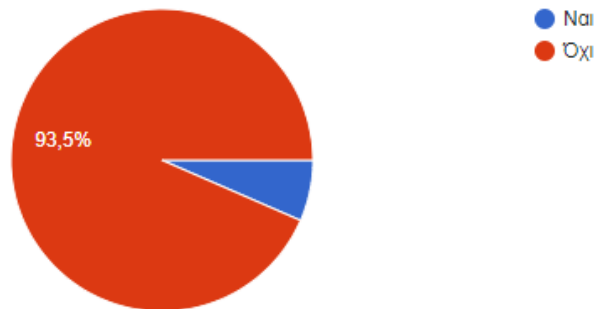
8. Τι είδους χρηματοδότηση έχετε λάβει;

46 απαντήσεις

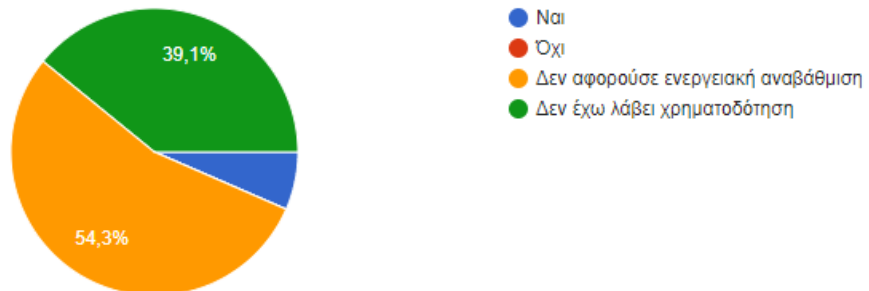
9. Έχετε λάβει χρηματοδότηση που αφορούσε στην ενεργειακή αναβάθμιση της εταιρείας σας;

46 απαντήσεις

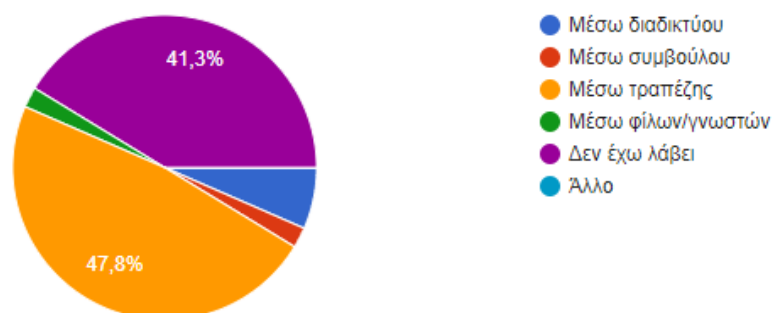
10. Αν λάβατε χρηματοδότηση για ενεργειακή αναβάθμιση, συντέλεσε στην αύξηση των κερδών/μείωση εξόδων της επιχείρησής;

46 απαντήσεις

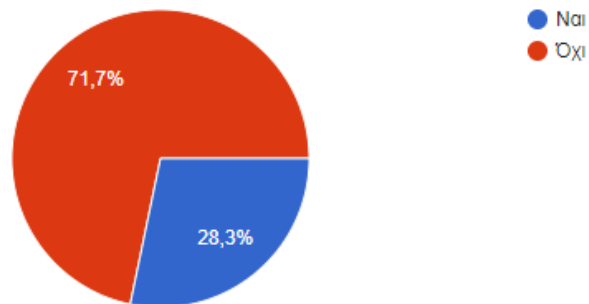
11. Πώς βρήκατε το είδος της χρηματοδότησης που θα λαμβάνετε;

46 απαντήσεις

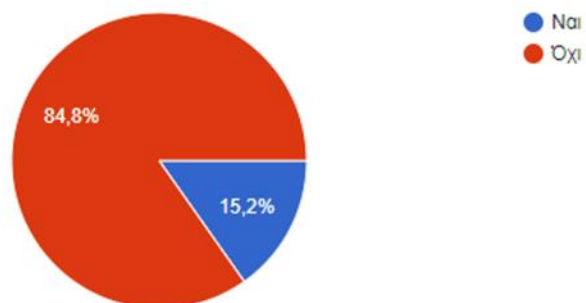
12. Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων για επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

46 απαντήσεις

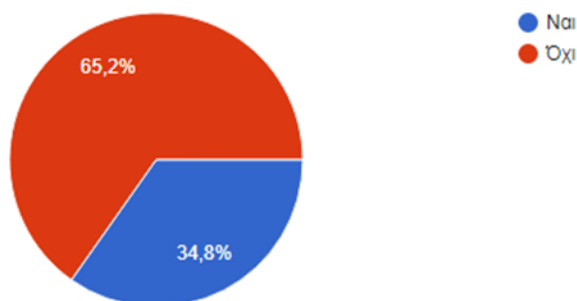
13. Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις, που να αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση τους;

46 απαντήσεις

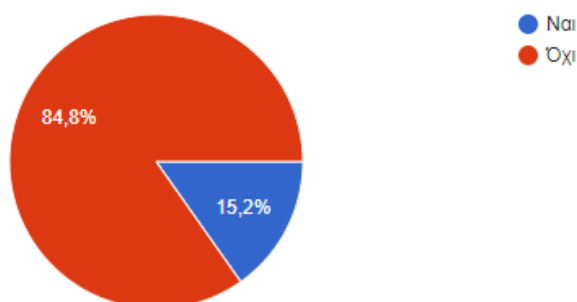
14. Πιστεύετε υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης - ανακύκλωση - ανανεώσιμες πηγές ενέργειας;

46 απαντήσεις

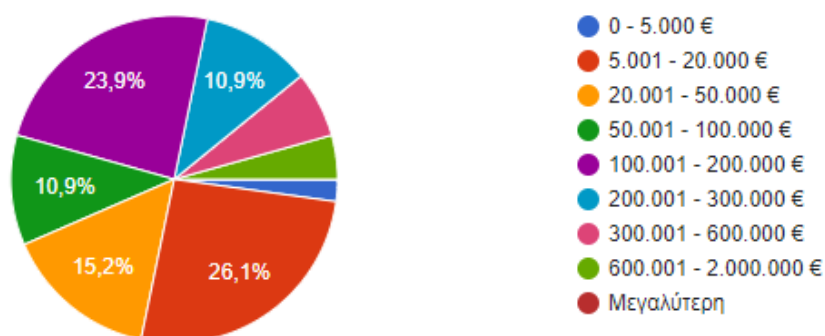
15. Πιστεύετε ότι τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς;

46 απαντήσεις

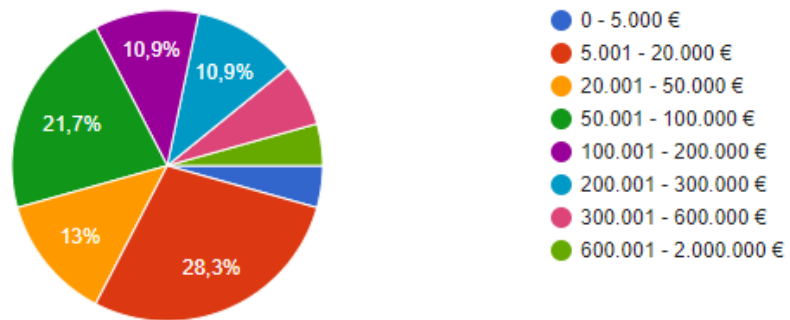
16. Ποιας τάξης είναι οι χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησής σας;

46 απαντήσεις

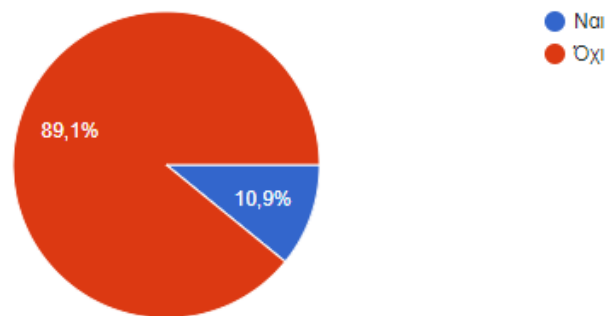
17. Ποιας τάξης είναι οι χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησή σας προκειμένου να αναβαθμιστεί ενεργειακά;

46 απαντήσεις

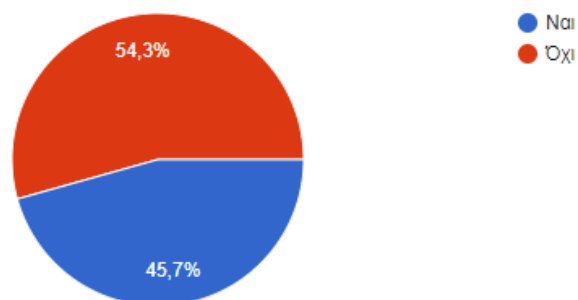
18. Εφαρμόζετε στην επιχείρησή σας το πρότυπο ISO 14001:2015;

46 απαντήσεις

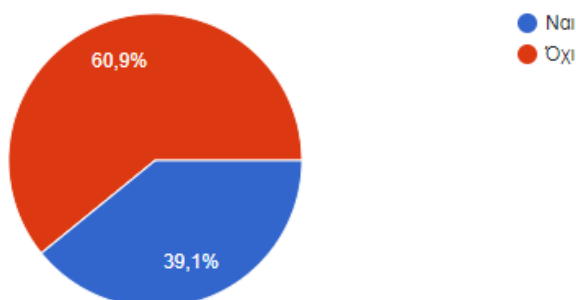
19. Σκέφτεστε να δημιουργήσετε κάποιο νέο προϊόν/νέα διαδικασία φιλικό/ή στο περιβάλλον;

46 απαντήσεις

20. Η πολιτική της εταιρείας σας βασίζεται στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε.);

46 απαντήσεις

10.1.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου

Δυστυχώς η ανταπόκριση στα ερωτηματολόγια δεν ήταν αυτή που περίμενα, με αποτέλεσμα να έχουμε ένα μικρό δείγμα 46 επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις που απάντησαν δρατηριοποιούνται στο business coaching, εστίαση, ανακύκλωση, δασολογικές εργασίες - λιπασματοποίηση υπολυμμάτων κλαδέυσεων, telecommunication, service ωρολογίων, πληροφορική, εμπόριο φαρμακευτικών και παραφαρμακευτικών προϊόντων, λογιστικές υπηρεσίες, κατασκευή ποδηλάτων, εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων, παραγωγή παγωτού και άλλα είδη πάγου, επεξεργασία και πώληση ειδών καρπού, αποξηραμένων φρούτων και καφέ, χονδρικό εμπόριο ειδών πορσελάνης και γυαλικών και υλικών καθαρισμού, υπηρεσίες ξενοδοχείου ύπνου, πολυτέλειας Α κατηγορίας, με εστιατόριο, οδικές μεταφορές, χονδρικό εμπόριο πλαστικών προϊόντων συσκευασίας επαγγελματικής χρήσης-Logistics, υπηρεσίες μηχανουργικών επισκευών πλοίων και μηχανολογικού εξοπλισμού τους, χονδρικό εμπόριο μοτοσικλετών - μοτοποδηλάτων και συναφών ανταλλακτικών και εξαρτημάτων , αποθήκευση, παραγωγή φρέσκου ψωμιού με μηχανικόβζυμωτήριο, παραγωγή αρωμάτων παρασκευασμάτων καλλωπισμού, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα, υπηρεσίες ενοικίασης δωματίων, παραγωγή έτοιμων γευμάτων και φαγητών με βάση το ψάρι, κατασκευή έτοιμου σκυροδέματος, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα, εργασίες διαμόρφωσης ή ανέγερσης κτίσματος, κατασκευή έτοιμου σκυροδέματος, κατασκευή ενδυμάτων και εξαρτημάτων ενδυμασίας, παραγωγή λιπαντικών - παρασκευασμάτων - πρόσθετων υλών, καλλιτεχνική εκτύπωση εντύπων, κατασκευή ξύλινων κουφωμάτων, χονδρικό εμπόριο υφασμάτων επιπλώσεων,

παραγωγή ζωοτροφών, παραγωγή γαλακτοκομικών - τυροκομικών προϊόντων, παραγωγή σαλτσών – μειγμάτων, παραγωγή αρτυμάτων – καρυκευμάτων, παραγωγή προϊόντων σοκολστοποιας και ζαχαροπλαστικής, παραγωγή αποφλειωμένου ρυζιού, παραγωγή ζυμών αρτοποιίας, παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών, κατασκευή υποδημάτων χονδρικό εμπόριο ποτών. Αυτά που μπορούμε να παρατηρήσουμε είναι τα εξής:

Το 54,3 % είναι πολύ μικρές επιχειρήσεις, το 34,8% μικρές και το 10,9% μεσαίες. Η συντριπτική πλειοψηφία δεν έχει λάβει χρηματοδότηση για ενεργειακή αναβάθμιση. 41,3% του δείγματος δεν έχει λάβει χρηματοδότηση, ενώ από το 58,7%, το 39,1% έχει λάβει μία φορά και το 15,2% 2 φορές . Αξιοσημείωτο είναι ότι το 41,3% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι η χρηματοδοτικές ανάγκες τους για ενεργειακή αναβάθμιση κυμαίνεται μέχρι και 50.000 € και το 21,7% από 50.000 € έως 100.000 €. Αντιλαμβανόμαστε ότι το απαιτούμενο ποσό που θα ζητούσαν οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις για την ενεργειακή τους αναβάθμιση είναι σχετικά μικρό, αυτό θα μπορούσε να υποδηλώνει ότι δεν υπήρξε ένας από τους στρατηγικούς τους στόχους η ενεργειακή τους αναβάθμιση ή υποδηλώνεται έλλειψη χρηματοδοτικών εργαλείων. Αν υποθέσουμε, κάνοντας έρευνα σε φορείς τους ευρύτερου δημόσιου τομέα, ότι υπάρχουν αρκετά προγράμματα που εμπεριέχουν ενεργειακή αναβάθμιση ή επένδυση για επέκταση δραστηριοτήτων (που θα μπορούσε να εντάσσεται προηγμένος, περιβαλλοντικά φιλικός εξοπλισμός) και δαπάνες εκσυγχρονισμού ειδικών εγκαταστάσεων, για διάφορους ΚΑΔ, τείνουμε στο συμπέρασμα πως η απουσιάζει η αναζήτηση καθώς και η πληροφόρηση για τα χρηματοδοτικά προγράμματα. Με την έλλειψη της απάντησης αυτής, αδυνατούμε να συμπεράνουμε κάτι και για την εξοικονόμηση πόρων και αύξηση κερδών λόγω της ενεργειακής αναβάθμισης τους, που θα είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον να διαπιστώσουμε την ικανοποίηση των επιχειρήσεων για τα αποτελέσματα των στρατηγικών τους αποφάσεων προς μια βιώσιμη ανάπτυξη.

Από το 60,9% του δείγματος που έχει λάβει χρηματοδότηση, το 52,2% αντιστοιχεί στο ΕΣΠΑ. Βεβαίως αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις του δείγματος που απάντησαν δεν αποτελούνται από start ups όπου εκεί επενδύουν οι business angels, ή καινοτόμες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε ανάπτυξη, ώστε να αναζητήσουν μέσω του venture capital χρηματοδότηση. Παρόλα αυτά διαπιστώνουμε ότι κατά βάση η χρηματοδότηση που έχουν λάβει οι επιχειρήσεις προέρχεται από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ. Αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί από την

ποικιλία των κλάδων δραστηριότητας που απευθύνονται, από την προώθηση που υλοποιείται από τις συνεργαζόμενες τράπεζες, καθώς και από την έλλειψη ανταγωνισμού.

Η απάντηση στην ερώτηση *Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων για επιχειρήσεις στην Ελλάδα*, έλαβε αρνητική απάντηση σε ποσοστό 71,7%, ενώ η ερώτηση *Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις, που να αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση τους*, έλαβε μεγαλύτερο ποσοστό «Όχι» (84,8%). Συνεπώς, αντιλαμβανόμαστε ότι η απογοήτευση σε σχέση με την προσφορά χρηματοδοτικών κινήτρων για ενεργειακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων είναι μεγάλη, και αυτό μπορεί να συνδεθεί και με την απουσία αναζήτησης εκ μέρους τους, της χρηματοδοτικής βοήθειας. Ωστόσο, η ερώτηση που περιλαμβάνει τις λέξεις «ανακύκλωση», «βιώσιμη ανάπτυξη» και «ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» έλαβε αισθητά χαμηλότερο ποσοστό σε σχέση με τις δύο προηγούμενες (65,2%). Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι λόγω της ευρύτερης συζήτησης που γίνεται περί κυκλικής οικονομίας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι επιχειρηματίες που δε δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους κλάδους (άλλωστε και από το ερωτηματολόγιο η σχετική ερώτηση απαντήθηκε αρνητικά σε 87%), υποθέτουν ότι ίσως υπάρχει μεγαλύτερη χρηματοδοτική προώθηση σε αυτούς τους επαγγελματικούς κλάδους.

Η ερώτηση *Πιστεύετε ότι τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς;* Έλαβε 84,8% αρνητική απάντηση. Καθίσταται προφανές πως οι επιχειρήσεις έχουν αρνητική εικόνα για την κάλυψη αναγκών των χρηματοδοτικών εργαλείων. Ενδιαφέρον ποσοστό αποτελεί το 45,7% που επιθυμεί να εντάξει στην αλυσίδα αξίας του κάποιο νέο προϊόν ή διαδικασία φιλική προς το περιβάλλον. Θα περίμενε κανείς, να δούμε χαμηλότερο ποσοστό στην στόχευση για δημιουργία βιοβασισμένων διαδικασιών και προϊόντων. Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι αρχίζει να διαφαίνεται στην ελληνική πραγματικότητα η συνειδητοποίηση δημιουργίας ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος χάρη σε φιλοπεριβαλλοντική εταιρική πολιτική, έστω και αν δε γίνεται από οικολογική συνειδητοποίηση, αλλά για οικονομικούς λόγους.

Το 89,1% των ερωτηθέντων δεν εφαρμόζει το ISO 14001:2015, το οποίο αποτελεί διεθνές πρότυπο για την εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ). Καθορίζει τις απαιτήσεις ενός ΣΔΠ έτσι ώστε η κάθε επιχείρηση να καταφέρει να μειώσει την περιβαλλοντική της επίδραση και να βελτιώνει συνεχώς

την περιβαλλοντική της απόδοση. Πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις βλέπουν το ISO 14001 ως μία απλή πιστοποίηση η οποία απαιτεί κάποιο χρηματικό ποσό. Ωστόσο οι επιχειρήσεις που υιοθετούν την συγκεκριμένη άποψη δεν ωφελούνται από τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το συγκεκριμένο πρότυπο και η πιστοποίηση, και ουσιαστικά είναι απώλεια οικονομικών πόρων.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη φαίνεται να αρχίζει να καταλαμβάνει σταθερή θέση στη χάραξη εταιρικής στρατηγικής, καθώς διαπιστώνεται ότι εισέρχεται ως μοντέλο διοίκησης και σε μικρότερες επιχειρήσεις (ως τώρα υπήρχε μόνο σε μεγάλες επιχειρήσεις και κατά βάση, πολυεθνικές). Θα μπορούσαμε βέβαια να υποθέσουμε ότι οι ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά στη συγκεκριμένη ερώτηση, δεν γνωρίζουν την ακριβή έννοια, και απάντησαν με υποκειμενικά κριτήρια.

10.2 Ερωτηματολόγιο Ιδιωτών

Πεδίο εφαρμογής: το ερωτηματολόγιο εστάλη σε άτομα ηλικίας 24-55 ετών, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διαφόρων επαγγελματικών ειδικοτήσεων.

Αριθμός ερωτηματολογίων: Εστάλησαν ηλεκτρονικά 70 ερωτηματολόγια

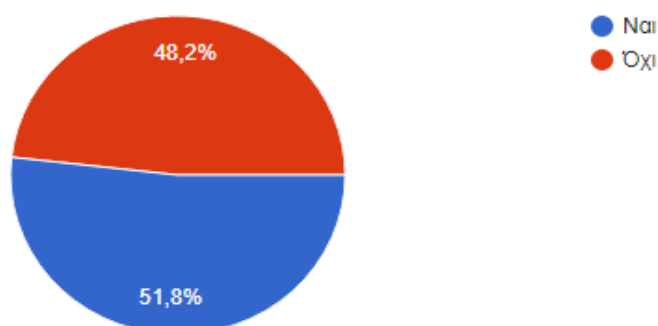
Απαντήθηκαν τα 56.

Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται στο Παράρτημα Ι.

10.2.1 Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου

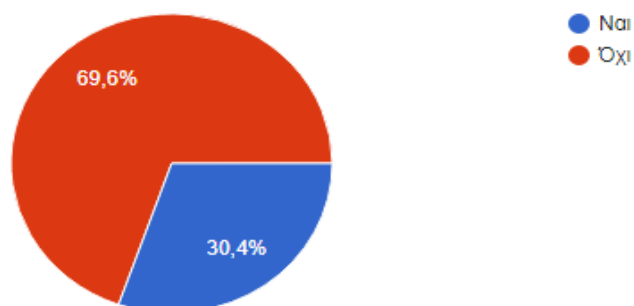
1. Γνωρίζετε τι είναι η κυκλική οικονομία;

56 απαντήσεις

2. Γνωρίζετε τι είναι η Μπλε Οικονομία;

56 απαντήσεις

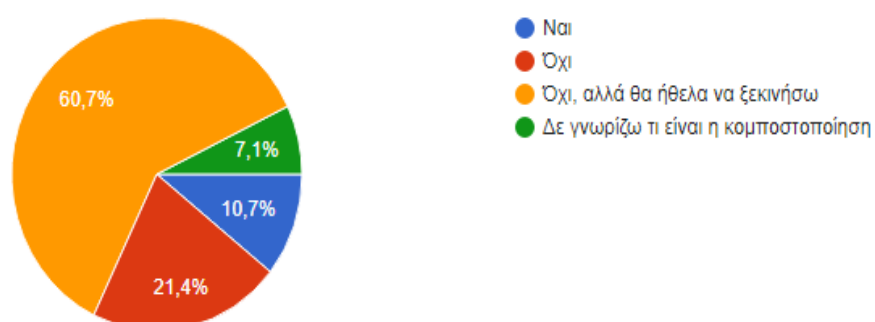
3. Εφαρμόζετε την διαδικασία της ανακύκλωσης για τα οικιακά σας απορρίμματα;

56 απαντήσεις

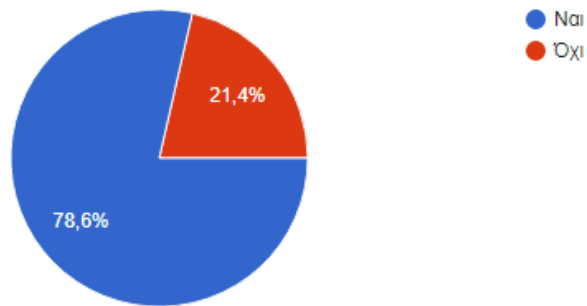
4. Εφαρμόζετε την μέθοδο κομποστοποίησης για τα οικιακά σας απορρίμματα;

56 απαντήσεις

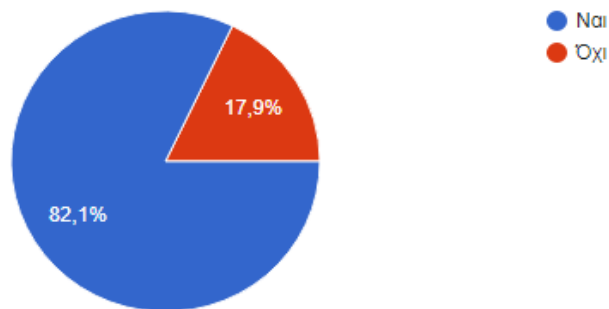
5. Εφαρμόζετε την μέθοδο της ανακύκλωσης για τα ανακυκλώσιμα απορρίματα στον χώρο της εργασίας σας;

56 απαντήσεις

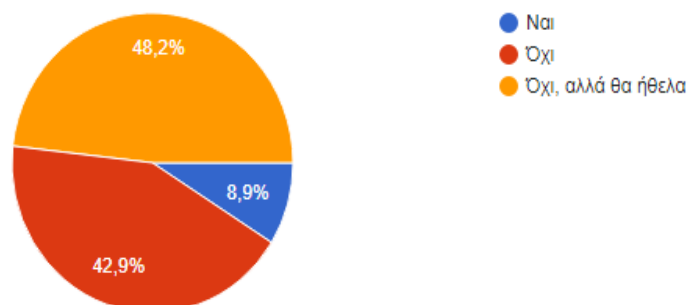
6. Επιθυμείτε να αναβαθμίσετε ενεργειακά το σπίτι σας;

56 απαντήσεις

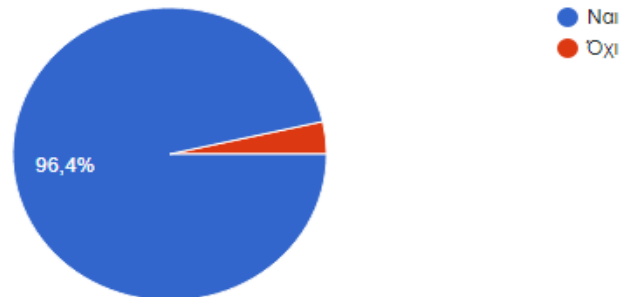
7. Έχετε λάβει χρηματοδότηση για την ενεργειακή αναβάθμιση του σπιτιού σας;

56 απαντήσεις

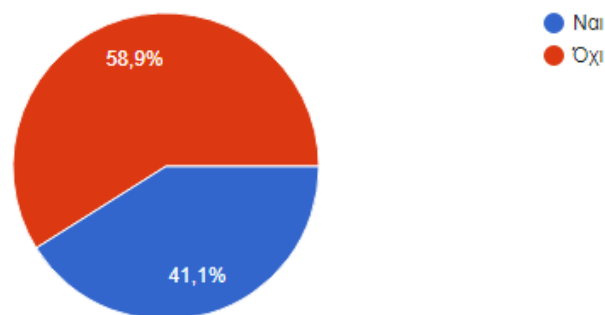
8. Θα θέλατε να έχετε ένα ενεργειακά αυτόνομο σπίτι;

56 απαντήσεις

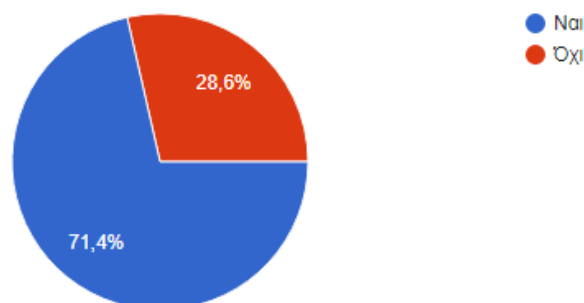
9. Θεωρείτε ότι υπάρχουν αρκετά, φιλικά προς το περιβάλλον, καταναλωτικά προϊόντα;

56 απαντήσεις

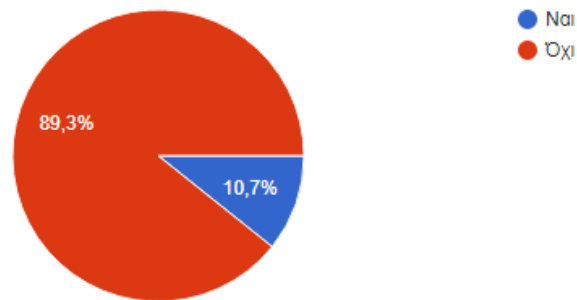
10. Θα προτιμούσατε να αγοράσετε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που έχει κατασκευαστεί με λιγότερη κατανάλωση ενέργειας σε σχέση με ένα συμβατικό προϊόν ή υπηρεσία, ακόμα και αν το κόστος αγοράς του ήταν 30% παραπάνω;

56 απαντήσεις

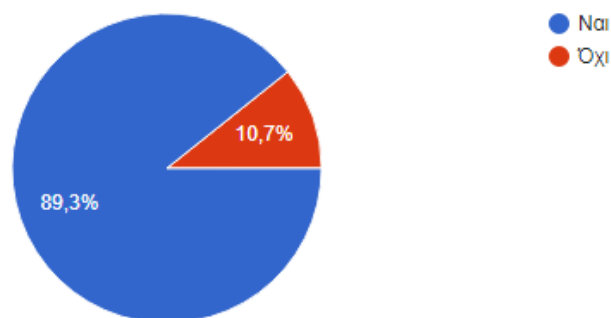
11. Πιστεύετε υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων για επιχειρήσεις που να αφορά στην ενεργειακή αναβάθμισή τους;

56 απαντήσεις

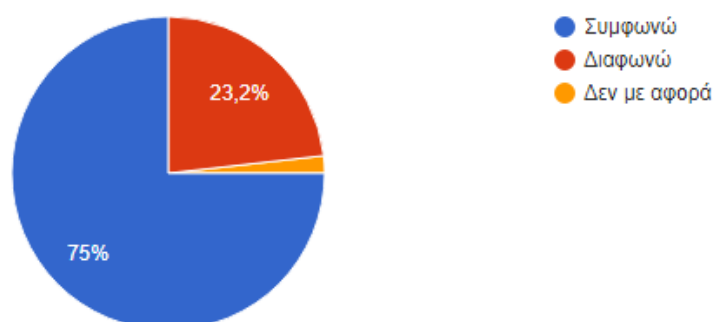
12. Θα επενδύατε σε επενδυτικά προϊόντα που σχετίζονται με την πράσινη ανάπτυξη;

56 απαντήσεις

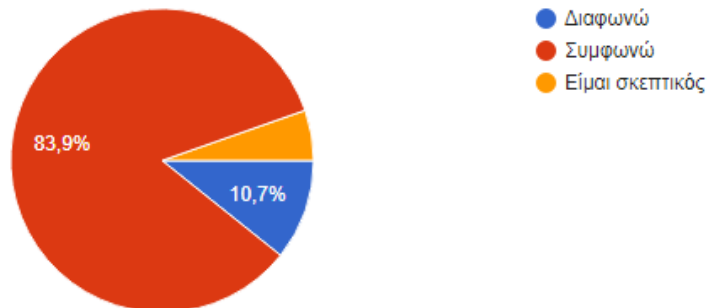
13. Τι γνώμη έχετε για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με την χρέωση των πλαστικών σακούλων, με στόχο την μείωση χρήσης τους;

56 απαντήσεις

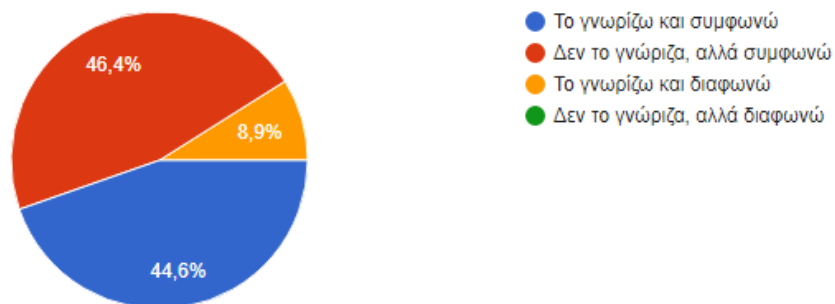
14. Τι γνώμη έχετε για την νομοθεσία περί κατάργησης πλαστικών μιας χρήσης, όπως π.χ. καλαμάκια;

56 απαντήσεις

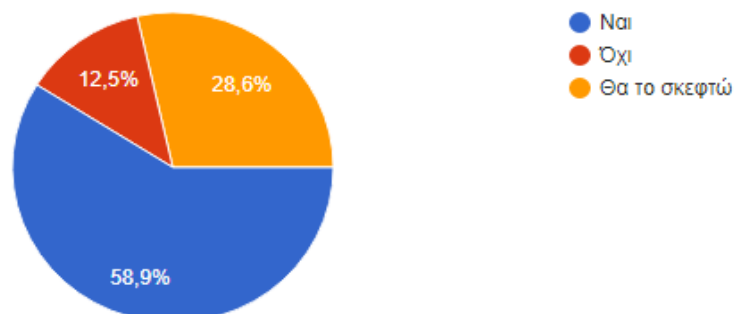
15. Η κυβέρνηση σκοπεύει να δώσει κίνητρα προκειμένου να αυξηθεί η αγορά ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων, με στόχο μέχρι το 2030 πάνω από το 30% να αφορά σε ηλεκτροκίνητα οχήματα. Εσείς;

56 απαντήσεις

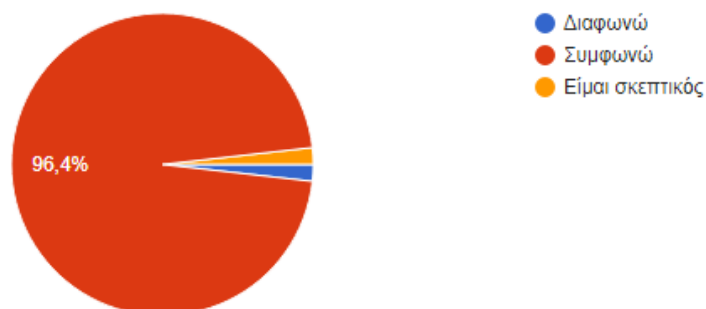

16. Θα αγοράζατε ηλεκτρικό αυτοκίνητο;

56 απαντήσεις

17. Πιστεύετε θα έπρεπε να υπάρχει μάθημα στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή και τους τρόπους προστασίας του περιβάλλοντος;
56 απαντήσεις

10.2.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου - Συμπεράσματα

Από τις απαντήσεις εξαιρετικά θετική εντύπωση δίνει το 100% θετικής απάντησης για την εφαρμογή της οικιακής ανακύκλωσης. 78,6% εφαρμόζεται πλέον και στους χώρους εργασίας. Θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η συχνή τοποθέτηση μπλε κάδων στους δρόμους, έχει διευκολύνει πολύ τους πολίτες στο διαχωρισμό των απορριμμάτων τους, και πλέον αποτελεί συνήθεια και τρόπο ζωής.

Η έννοια της Μπλε Οικονομίας δε φαίνεται να είναι ένας ευρέως διαδεδομένος όρος και πόσο μάλλον κατανοητός από τους περισσότερους. Η Κυκλική Οικονομία έλαβε ένα ελαφρώς μεγαλύτερο θετικό ποσοστό, κάτι το οποίο μπορεί να δικαιολογηθεί από τις ημερίδες και forum που διοργανώνονται από φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τη διάδοση του όρου από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ενδιαφέρον προκαλεί και η απάντηση στην ερώτηση για την κομποστοποίηση, όπου παρατηρούμε πως το 60,7% των ερωτηθέντων δεν εφαρμόζουν μεν τη διαδικασία, αλλά δηλώνουν πρόθεση για την υιοθέτηση της. Στο ίδιο συμπέρασμα ανεπτυγμένης οικολογικής συνείδησης καταλήγουμε αφού διαφαίνεται η θετική πρόθεση υιοθέτησης της διαδικασίας. Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι δεν υπάρχει η κατάλληλη δομή και ενημέρωση για το συγκεκριμένο θέμα, γιατί και απέχει στο μεγαλύτερο ποσοστό η διάθεση από την πράξη. Η διαμονή σε πολυκατοικίες, και η έλλειψη ενημέρωσης αναφορικά με το ζήτημα, αποστασιοποιεί την κοινωνία των πολιτών από την διαδικασία.

Επιπλέον, έκπληξη δημιουργεί η αναντιστοιχία στις απαντήσεις των ερωτήσεων «Επιθυμείτε να αναβαθμίσετε ενεργειακά το σπίτι σας?» «Θα θέλατε να έχετε ένα ενεργειακά αυτόνομο σπίτι?» και «Έχετε λάβει χρηματοδότηση για την ενεργειακή αναβάθμιση του σπιτιού σας?», με την πρώτη ερώτηση να λαμβάνει σε ποσοστό 82,1% «Ναι» και στη δεύτερη μόνο 48,2 % το «Όχι, αλλά θα ήθελα». Οι υποθέσεις για την εξήγηση αυτής της αναντιστοιχίας μπορούν να είναι α) η δύσκολη και γραφειοκρατική προετοιμασία για ανάλογα προγράμματα χρηματοδότησης β) η προϋπόθεση ύπαρξης, σε πολλές περιπτώσεις, ιδίων κεφαλαίων, γ) το πιθανώς χαμηλό ύψος χρηματοδότησης που διατίθεται και δ) δεν υπάρχει υψηλός βαθμός επιθυμίας και κατανόησης του κέρδους από την εξοικονόμηση, ώστε να φτάσουν στην αναζήτηση χρηματοδότησης.

Ωστόσο, οι περισσότεροι φαίνονται διατεθειμένοι να πληρώσουν παραπάνω χρήματα για προϊόντα που έχουν δημιουργηθεί με φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες.

Η πλειοψηφία όπως ήταν αναμενόμενο, θεωρεί ότι δεν υπάρχουν αρκετά χρηματοδοτικά εργαλεία. Πλειοψηφία που συμφωνεί και με αυτή του ερωτηματολογίου των επιχειρήσεων (71,7% οι επιχειρήσεις, 89,3% οι ιδιώτες). Το συμπέρασμα θα μπορούσε να είναι ότι δεν υπάρχει επαρκής πληροφόρηση αναφορικά με την πράσινη χρηματοδότηση.

Πρόθυμοι εμφανίζονται οι πολίτες σε ποσοστό 89,3% στο να επενδύσουν σε πράσινα επενδυτικά προϊόντα, κάτι το οποίο υποδηλώνει το γεγονός πως έχει αρχίσει να γίνεται γνωστή η παγκόσμια στροφή από κυβερνήσεις και κοινωνία των πολιτών προς τη βιοοικονομία, ώστε να ορίζεται και προσοδοφόρα οποιαδήποτε επένδυση στον κλάδο αυτό.

Ενδιαφέρον είναι η σύγκριση των αποτελεσμάτων των ερωτήσεων «Τι γνώμη έχετε για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με την χρέωση των πλαστικών σακούλων, με στόχο την μείωση χρήσης τους» και «Τι γνώμη έχετε για την νομοθεσία περί κατάργησης πλαστικών μιας χρήσης, όπως π.χ. καλαμάκια». Ενώ στην ουσία αναφερόμαστε στον περιορισμό χρήσης του πλαστικού, η πρώτη ερώτηση έλαβε θετική απάντηση σε ποσοστό 75% και η δεύτερη 83,9%. Καταλαβαίνουμε ότι το θέμα της άμεσης χρέωσης έπαιξε ρόλο στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων, γιατί πιθανώς η εφαρμογή του να υπήρξε απότομη, όπως και η λογική της άμεσης χρέωσης του περιβαλλοντικού κόστους στον πολίτη. Προφανώς, πρακτικές διευκόλυνσης των πολιτών για την εφαρμογή και δημιουργία νοοτροπίας φιλικής προς το περιβάλλον, επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού για φιλικές προς το περιβάλλον πόλεις,

και κίνητρα εφαρμογής φιλοπεριβαλλοντικού τρόπου ζωής, να ήταν αποδοτικότερες από την επιβολή κύρωσης προς τους πολίτες.

Αυτό αποδεικνύεται και από το 91% των ερωτηθέντων που συμφωνεί με τα κίνητρα της κυβέρνησης για την αγορά ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων. Ωστόσο, προκειμένου να προβούν οι πολίτες στην αγορά ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων δεν αρκούν μόνο το οικονομικά κίνητρα. Τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα δεν είναι ευρέως διαδεδομένα στην αγορά, οι πληροφορίες για το μηχανολογικό τους εξοπλισμό και για όλα τα υπόλοιπα δεδομένα τους, δεν είναι επαρκείς, ώστε να εξασφαλιστεί η θετική απόφαση για την αγορά τους (28,6% σκεπτικοί). Επιπροσθέτως, δεν υπάρχει ακόμα έτοιμη υποδομή (π.χ. σταθμοί φόρτισης του). Ένα όχι ευκαταφρόνητο 12,5% δηλώνει αρνητική πρόθεση στην αγορά του. Έρευνες έχουν δείξει ότι το βάρος ενός ηλεκτρικού αυτοκινήτου είναι μεγαλύτερο από αυτό ενός πετρελαιοκίνητου, με αποτέλεσμα τα λάστιχα (κατασκευασμένα από πετρέλαιο) να υφίστανται μεγαλύτερη φθορά και άρα συχνότερη αντικατάσταση. Συνεπώς, αυτό δημιουργεί σκεπτικισμό. Οι μπαταρίες ιόντων λιθίου των ηλεκτρικών οχημάτων καταναλώνουν 1 τόνο περισσότερες εκπομπές καυσαερίων. Η φόρτιση τους χρειάζεται κατανάλωση ρεύματος, η οποία αν προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καλώς, αν όχι; Αυτό εξισώνει τις εκπομπές CO₂ μεταξύ των δύο. Συνεπώς, σίγουρα ένα ηλεκτροκίνητο αυτοκίνητο το οποίο παράγεται και χρησιμοποιείται σε χώρες όπως η Παραγουάη και η Ισλανδία, όπου η παραγωγή ηλεκτρισμού είναι καθαρή καθώς προέρχεται από την υδροηλεκτρική, αιολική και ηλιακή ενέργεια, είναι σίγουρα φιλικότερο προς το περιβάλλον.

Τέλος, η πλειοψηφία σε ποσοστό 96,4% φαίνεται ότι συμφωνεί στην εισαγωγή μαθήματος στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχετικό με την κλιματική αλλαγή και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: Συμπεράσματα

Αναμφισβήτητα, η δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα είναι σημαντική. Ωστόσο, το στοίχημα η χώρα μας θα το κερδίσει αναπτύσσοντας έναν μηχανισμό στήριξης των εγχώριων επιχειρήσεων και ανάδειξης νέων. Όπως είδαμε και από την παραπάνω ανάλυση, όπου ενδεικτικά παρουσιάστηκαν κάποια ταμεία, και χρηματοδοτικά προγράμματα, η Ε.Ε. παρέχει

μεγάλο προϋπολογισμό για τη στήριξη αδύναμων οικονομιών εντός των πλαισίων της, όπως η ελληνική, αλλά και με ιδιαίτερη εστίαση στην πράσινη επιχειρηματικότητα. Με το συνδιασμό και τη χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων, αλλά και των άλλων ταμείων της Ε.Ε., μπορεί η χώρα μας να εκμεταλλευτεί στο έπακρον την ευκαιρία που της δίνεται, ώστε να αναδημιουργηθεί. Αδιαμφισβήτητη ανάγκη, αποτελεί η συνεργασία των ερευνητικών ιδρυμάτων με το χώρο των επιχειρήσεων. Γιαυτό, και βλέπουμε δράσεις, όπως το Innovation cluster, να προσπαθούν να δημιουργήσουν αυτή την διεπαφή. Οι δράσεις του ΕΣΠΑ περιλαμβάνουν προγράμματα που απευθύνονται σε διάφορους επαγγελματικούς κλάδους, με έμφαση στις μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα εκείνες που δραστηριοποιούνται σε τομείς σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος και την καινοτομία. Η έλλειψη ανεπτυγμένων αγορών, η ανεπαρκής ζήτηση για ΒΒΙ και ΒΕ και προϊόντα, η έλλειψη ενός σταθερού και υποστηρικτικού ρυθμιστικού πλαισίου, η περίπλοκη και γραφειοκρατική διαδικασία για υποβολή αίτησης χρηματοδότησης, όπως και για τη λήψη αδειών για διαδικασίες και προϊόντα, καθιστούν απαραίτητη τη θεσμοθέτηση περισσότερο ευέλικτου θεσμικού πλαισίου, και συστημάτων αξιολόγησης. Επιπλέον, φαίνεται να υπάρχει ζήτηση στην αγορά περισσότερων εγγυοδοτικών προγραμμάτων, έτσι ώστε να διευκολύνεται η λήψη τραπεζικής χρηματοδότησης.

Αισιοδοξία δημιουργεί και η ψήφιση του νόμου για τις Ενεργειακές Κοινότητες. Οι πολίτες εκπαιδεύονται και γίνονται συμμετοχοί στην προσπάθεια για την υλοποίηση της βιοοικονομίας (παράδειγμα επίτευξης του στόχου αυτού, αποτελεί το νησί Σάμσο). Αυτό δείχνει και το αποτέλεσμα του ερωτηματολογίου προς τους ιδιώτες – πολίτες. Είναι σημαντική η δραστηριοποίηση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ήδη, κάποιοι δήμοι ανά τη χώρα, καθώς και εντός Αττικής, δείχνουν μεγάλη πρόοδο σε επίπεδο διαχείρισης ενέργειας, δίνοντας την ώθηση και στους υπόλοιπους να τους μιμηθούν.

Την τελευταία 15ετία, οι κυβερνήσεις της χώρας μας διαμηνύουν αρκετά έντονα την κατεύθυνση των προσπαθειών τους, για την ανάπλαση της χώρας μας και τις στρατηγικές κινήσεις για την προσέγγιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης. Η έναρξη λειτουργίας των πρώτων φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων δημιουργούσε την υπόσχεση για αλλαγή στο ενεργειακό τοπίο της χώρας. Όμως διανύσαμε μια μακρά περίοδο παγώματος, όπου πλέον σταδιακά αρχίζουμε και ξεπερνάμε χάρη στην κατάργηση της Ελάχιστης Τιμής Εισαγωγής των πλαισίων κινεζικής προέλευσης.

Τα αποτελέσματα του ΕΠΑΝΕΚ για την τετραετία που πέρασε, είναι πολύ ενθαρρυντικά έχοντας δείξει πλήρη απορρόφηση του προϋπολογισμού. Ωστόσο, συνολικά το ΕΣΠΑ δεν κατάφερε να απορροφήσει πάνω από το 25% του προϋπολογισμού. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις και τα business plans που αφορούν καινοτομία και εξωστρέφεια, δημιούργησαν τη μεγαλύτερη ζήτηση για χρηματοδότηση.

Παρόλα αυτά, ο δρόμος για την επίτευξη του στόχου για μια οικονομία που να βασίζεται στην αειφορία είναι μακρύς. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου των επιχειρήσεων αναδεικνύουν την αδυναμία του κρατικού μηχανισμού, που παρά την ύπαρξη των Ευρωπαϊκών Πλαισίων Στήριξης, δεν καταφέρνει να φτάσει επαρκώς, τη βοήθεια στους δυνητικούς αποδέκτες της.

Η Ελλάδα, με τόσο σπουδαίο ηλιακό και αιολικό δυναμικό, μπορεί να είναι μια χώρα που παράγει την ηλεκτρική της ενέργεια 100% μέσω ΑΠΕ. Ας ελπίσουμε ότι μέσα από τις προσπάθειες που διενεργούνται από ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, να δομηθεί μια κοινωνία, που θα έχει καταφέρει να κλειδώσει στο παρελθόν όλα τα κακώς κείμενα που την κρατούν χαμηλά, και θα μπορέσει να λειτουργήσει έξυπνα, σεβόμενη το φυσικό της, τόσο πλούσιο, περιβάλλον, αναδεικνύοντάς το και διαχειρίζοντάς το με σύνεση, προς όφελος της.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

Καρκαλάκος, Σ. και Πολέμης, Μ. (2015), *Αειφόρος Ανάπτυξη, Περιβάλλον και Ενέργεια*, Εκδόσεις Τσότρας, Αθήνα

Pietzsch, H..J. (2019), *Εισαγωγή στη Βιοοικονομία*, Εκδόσεις Τσότρας, Αθήνα

Επιστημονικά Άρθρα

Braco, S. Calicioglu O, Gomez San Juan, M. Flammini, A. (2018), *Assessing the Contribution of Bioeconomy to the Total Economy: A Review of National Frameworks*, Switzerland

Capital Economics, TBR, E4Tech (2016), *An assessment of evidence on the contribution of, and growth opportunities in, the bioeconomy in the United Kingdom*

European Investment Bank (2017), *Access to finance conditions for Investments in Bio-Based Industries and the Blue Economy*, Luxembourg

Staffas, L.Gustavsson, M. and McCormick, K. (2013), *Strategies and Policies for the Bioeconomy and Bio-Based Economy: An Analysis of Official National Approaches*, Switzerland

Δικτυακοί Τόποι

Αυγερινοπούλου Δ-Θ, (2018). «Η μετροπαθής συμφωνία των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή». Νόμος και Φύση. <https://nomosphysics.org.gr/17392/i-metriopathis-symfonia-ton-parision-gia-tin-klimatiki-allagi/>

Βικιπαίδεια, Αειφόρος ανάπτυξη,

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B5%CE%B9%CF%86%CF%8C%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7

Ecopress (2019), Ενεργειακές Κοινότητες: Χρηματοδότηση έως 1 εκατ. ευρώ για έργα ΑΠΕ και ηλεκτροκίνηση

<https://ecopress.gr/?p=21611>

Energypress (2017), Τι είναι οι Ενεργειακές Κοινότητες και πως μπορούν να επωφεληθούν ιδιώτες, επιχειρήσεις, αγρότες και Δήμοι (παραδείγματα),

<https://energypress.gr/news/ti-einai-oi-energeiakes-koinotites-kai-pos-mporoun-na-epofelithoyn-idiotes-epiheiriseis-agrotes>

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, Προκυρήξεις,

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp>

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, Πορεία Υλοποίησης,

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/events.asp?cs=18>

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, Equifund,

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=59&cs=>

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, ΤΕΠΙΧ ΙΙ,

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=58&cs=>

Enterprise Europe Network. Χρηματοδότηση. <http://www.enterprise-hellas.gr/el/alla-hrimatodotika-ergaleia-tis-ee>

ΕΣΠΑ 2014-2020, <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

ΕΣΠΑ (Μάϊος 2019), *Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2030*

https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Strategy_for_Development_2030_May2019.pdf

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (2012), *Ο δρόμος προς την παγκόσμια βιωσιμότητα*,

<https://www.eea.europa.eu/el/simata-eop-2010/semata-2012/arthra/o-dromos-pros-ten-pagkosmia-biosimoteta>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Καθοδήγηση για δικαιούχους των Ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων και συναφών εργαλείων της Ε.Ε., <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7e0ff9d6-cdf4-441b-a62f-e2ea45cc531a>

Ευρωπαϊκή Ένωση (2019), Χρηματοδοτικά προγράμματα της Ε.Ε., https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/getting-funding/eu-funding-programmes/index_el.htm

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2002). *Πρωτόκολλο του Κιότο στη Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Αλλαγή του Κλίματος*, Τεύχος 1, σελ 1804-1816

Eurostat (2017), Enterprises seeking finance, by type of enterprise and NACE Rev. 2 activity [acf_s_inf]

Eurostat (2015), Reasons for partial success or lack of success in obtaining equity finance, by type of enterprise and NACE Rev. 2 [acf_d_eq1]

Eurostat (2016), Reasons for partial success or lack of success in obtaining loan finance, by type of enterprise and NACE Rev. 2 [acf_d_lo1]

Greenpeace (2009). *Πράσινη ανάπτυξη και νέες θέσεις εργασίας*

Greenpeace (2019), *Η ηλιακή κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα Μία πρόταση για ένα πράσινο κοινωνικό τιμολόγιο*, https://greenpeacegreece.org/reports/solar_report.pdf?_ga=2.131998031.1564081527.1580661879-1366640905.1580661879

Innovation Norway. Business Innovation Greece (2019). Χρηματοδοτικός Μηχανισμός EOX 2014-2021 Επιχειρηματική Ανάπτυξη, Καινοτομία και MME https://www.innovasjon Norge.no/globalassets/eea-grants/greece/business-innovation/calls-for-proposals-greek-translation-15_5_2019_v2-003.pdf

Hans von der Brielie (2019). «Πράσινη ενέργεια: Το δανέζικο νησί Σάμσο δείχνει τον δρόμο». <https://gr.euronews.com/2019/04/12/prasini-energeia-daneziko-nisi-sams0-deixnei-ton-dromo>

Hartis org (2017). Μπλε Οικονομία.

<http://hartis.org/blog/el/%CF%85%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1/blue-economy-el>

[World Bank, Doing Business project \(http://www.doingbusiness.org/\)](http://www.doingbusiness.org/)

Κονιδάρη Π, (2016). «Το Πρωτόκολλο του Κιότο». Intelligent deep Analysis. <http://www.indeepanalysis.gr/perivallon/to-prwtokollo-tou-kioto>

Κονιδάρη Π, (2016). «Πρωτόκολλο του Κιότο και Συμφωνία του Παρισιού». Intelligent deep Analysis. <http://www.indeepanalysis.gr/perivallon/prwtokollo-tou-kioto-kai-symfwnia-tou-parisiou>

Taxheaven (2018), Νόμος ν. 4513/2018 Νόμος 4513/2018 Ενεργειακές Κοινότητες και άλλες διατάξεις, <https://www.taxheaven.gr/law/4513/2018>

Τζεφέρη Π. (2010). «Ο πεντάλογος της πράσινης ανάπτυξης». Ελευθεροτυπία

Υπουργείο Περιβαλλοντος και Ενέργειας (2019). Οδηγός Εφαρμογής Προγράμματος «Εξοικονομώ κατ'οίκον II».

<https://exoikonomisi-byopen.gr/documents/10182/3568822/1%CE%97+%CE%A4%CE%A1%CE%9F%CE%A0+%CE%9F%CE%94+%CE%95%CE%9E%CE%9F%CE%99%CE%9A+II+2019+%CE%92+final.pdf/3cc64f69-f977-4d4a-9eb9-2dd3d2d0565b>

Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (2017). Οδηγός Επιχειρηματικότητας Χρηματοδοτικά Εργαλεία – ΕΣΠΑ,

https://www.espa.gr/el/Documents/2017_Odigos_Ergaleia_ESPA.pdf

Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ 2014-2020: Διαχρονική απορρόφηση, <http://anaptyxi.gov.gr/Default.aspx>

Παράρτημα Α

Ερωτηματολόγιο Πράσινη Χρηματοδότηση

Πράσινη Χρηματοδότηση

Ερωτηματολόγιο επιχειρήσεων για πράσινη χρηματοδότηση

* Απαιτείται

1. Ποιος είναι ο κλάδος δραστηριότητά σας; *

Η απάντησή σας

2. Ποιο είναι το μέγεθος της επιχείρησής σας; *

- Πολύ μικρή (<10 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ)
- Μικρή (10-49 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ)
- Μεσαία (50-249 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ)
- Μεγάλη (>250 εργαζόμενοι και ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ)

3. Σε ποια περιφέρεια της Ελλάδος δραστηριοποιήστε; *

Η απάντησή σας

4. Ασχολείστε με την βιώσιμη ανάπτυξη – ανακύκλωση - ανανεώσιμες πηγές ενέργειας; *

- Ναι
- Όχι

5. Η επιχείρησή σας καταναλώνει ορυκτά καύσιμα - θεωρείται ενεργοβόρα; *

- Ναι
- Όχι

6. Ποιος είναι ο ετήσιος (μεικτός) κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας; *

- 0-5.000 €
- 5.001 - 20.000 €
- 20.001 - 50.000 €
- 50.001 - 100.000 €
- 100.001 - 200.000 €
- 200.001 - 300.000 €
- 300.001 - 600.000 €
- 600.001 - 2.000.000 €
- Μεγαλύτερος

7. Πόσες φορές έχετε λάβει χρηματοδότηση; *

- Καμία
- 1
- 2
- 3
- Περισσότερες από 3 φορές

8. Τι είδους χρηματοδότηση έχετε λάβει; *

- Business Angels
- Venture Capital
- ΕΣΠΑ
- Τραπεζικό Δανεισμό
- Καμία
- Άλλο

9. Έχετε λάβει χρηματοδότηση που αφορούσε στην ενεργειακή αναβάθμιση της εταιρείας σας; *

- Ναι
- Όχι

10. Αν λάβατε χρηματοδότηση για ενεργειακή αναβάθμιση, συντέλεσε στην αύξηση των κερδών/μείωση εξόδων της επιχείρησης; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν αφορούσε ενεργειακή αναβάθμιση
- Δεν έχω λάβει χρηματοδότηση

11. Πώς βρήκατε το είδος της χρηματοδότησης που θα λαμβάνατε; *

- Μέσω διαδικτύου
- Μέσω συμβούλου
- Μέσω τραπεζής
- Μέσω φίλων/γνωστών
- Δεν έχω λάβει
- Άλλο

12. Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων για επιχειρήσεις στην Ελλάδα; *

- Ναι
- Όχι

13. Πιστεύετε ότι υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις, που να αφορά στην ενεργειακή αναβάθμιση τους; *

- Ναι
- Όχι

14. Πιστεύετε υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης - ανακύκλωση - ανανεώσιμες πηγές ενέργειας; *

Ναι

Όχι

15. Πιστεύετε ότι τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς; *

Ναι

Όχι

16. Ποιας τάξης είναι οι χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησής σας; *

0 - 5.000 €

5.001 - 20.000 €

20.001 - 50.000 €

50.001 - 100.000 €

100.001 - 200.000 €

200.001 - 300.000 €

300.001 - 600.000 €

600.001 - 2.000.000 €

Μεγαλύτερη

17. Ποιας τάξης είναι οι χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησή σας προκειμένου να αναβαθμιστεί ενεργειακά; *

- 0 - 5.000 €
- 5.001 - 20.000 €
- 20.001 - 50.000 €
- 50.001 - 100.000 €
- 100.001 - 200.000 €
- 200.001 - 300.000 €
- 300.001 - 600.000 €
- 600.001 - 2.000.000 €

18. Εφαρμόζετε στην επιχείρησή σας το πρότυπο ISO 14001:2015; *

- Ναι
- Όχι

19. Σκέφτεστε να δημιουργήσετε κάποιο νέο προϊόν/νέα διαδικασία φιλικό/ή στο περιβάλλον; *

- Ναι
- Όχι

20. Η πολιτική της εταιρείας σας βασίζεται στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε.); *

- Ναι
- Όχι

ΥΠΟΒΟΛΗ

Σελίδα 1 από 1

Μην υποβάλετε ποτέ κωδικούς πρόσβασης μέσω των Φορμών Google.

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google. [Αναφορά κακής χρήσης](#) - [Όροι Παροχής Υπηρεσιών](#) - [Πολιτική απορρήτου](#)

Google Φόρμες

Παράρτημα Β

Ερωτηματολόγιο Ιδιωτών

Ερωτηματολόγιο για ιδιώτες

Ερωτηματολόγιο ιδιωτών για Πράσινη Ανάπτυξη

* Απαιτείται

1. Γνωρίζετε τι είναι η κυκλική οικονομία; *

Ναι

Όχι

2. Γνωρίζετε τι είναι η Μπλε Οικονομία; *

Ναι

Όχι

3. Εφαρμόζετε την διαδικασία της ανακύκλωσης για τα οικιακά σας απορρίματα; *

Ναι

Όχι

4. Εφαρμόζετε την μέθοδο κομποστοποίησης για τα οικιακά σας απορρίματα; *

Ναι

Όχι

Όχι, αλλά θα ήθελα να ξεκινήσω

Δε γνωρίζω τι είναι η κομποστοποίηση

5. Εφαρμόζετε την μέθοδο της ανακύκλωσης για τα ανακυκλώσιμα απορρίματα στον χώρο της εργασίας σας; *

Ναι

Όχι

6. Επιθυμείτε να αναβαθμίσετε ενεργειακά το σπίτι σας; *

Ναι

Όχι

7. Έχετε λάβει χρηματοδότηση για την ενεργειακή αναβάθμιση του σπιτιού σας; *

Ναι

Όχι

Όχι, αλλά θα ήθελα

8. Θα θέλατε να έχετε ένα ενεργειακά αυτόνομο σπίτι; *

Ναι

Όχι

9. Θεωρείτε ότι υπάρχουν αρκετά, φιλικά προς το περιβάλλον, καταναλωτικά προϊόντα; *

Ναι

Όχι

10. Θα προτιμούσατε να αγοράσετε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που έχει κατασκευαστεί με λιγότερη κατανάλωση ενέργειας σε σχέση με ένα συμβατικό προϊόν ή υπηρεσία, ακόμα και αν το κόστος αγοράς του ήταν 30% παραπάνω; *

Ναι

Όχι

11. Πιστεύετε υπάρχει επαρκής προσφορά χρηματοδοτικών εργαλείων για επιχειρήσεις που να αφορά στην ενεργειακή αναβάθμισή τους; *

Ναι

Όχι

12. Θα επενδύατε σε επενδυτικά προϊόντα που σχετίζονται με την πράσινη ανάπτυξη; *

Ναι

Όχι

13. Τι γνώμη έχετε για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με την χρέωση των πλαστικών σακούλων, με στόχο την μείωση χρήσης τους; *

Συμφωνώ

Διαφωνώ

Δεν με αφορά

14. Τι γνώμη έχετε για την νομοθεσία περί κατάργησης πλαστικών μιας χρήσης, όπως π.χ. καλαμάκια; *

- Διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Είμαι σκεπτικός

15. Η κυβέρνηση σκοπεύει να δώσει κίνητρα προκειμένου να αυξηθεί η αγορά ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων, με στόχο μέχρι το 2030 πάνω από το 30% να αφορά σε ηλεκτροκίνητα οχήματα. Εσείς: *

- Το γνωρίζω και συμφωνώ
- Δεν το γνώριζα, αλλά συμφωνώ
- Το γνωρίζω και διαφωνώ
- Δεν το γνώριζα, αλλά διαφωνώ

16. Θα αγοράζατε ηλεκτρικό αυτοκίνητο; *

- Ναι
- Όχι
- Θα το σκεφτώ

17. Πιστεύετε θα έπρεπε να υπάρχει μάθημα στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή και τους τρόπους προστασίας του περιβάλλοντος; *

- Διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Είμαι σκεπτικός

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google. [Αναφορά κακής χρήσης](#) - [Όροι Παροχής Υπηρεσιών](#) - [Πολιτική απορρήτου](#)

Google Φόρμες

